

W poszukiwaniu rozsądnego czasu... postępowań sądowych

Raport o przewlekłości postępowań w Polsce

Adam Klepczyński • Piotr Kładoczny • Katarzyna Wiśniewska

Warszawa 2021

W poszukiwaniu rozsądnego czasu... postępowań sądowych

Raport o przewlekłości postępowań w Polsce

Adam Klepczyński • Piotr Kładoczny • Katarzyna Wiśniewska

Warszawa 2021

Autorzy:

Adam Klepczyński

dr Piotr Kładoczny

dr Katarzyna Wiśniewska

Projekt graficzny i skład: Marta Borucka

Fotografie:

Bruno Figueiredo / unsplash.com, instalacja *Falling Clock* Daniela Arshama – okładka, CC0

Ethan Medrano / unsplash.com – s. 8, CC0

Age Barros / unsplash.com – s. 12, CC0

Jon Tyson / unsplash.com – s. 15, CC0

Marta Borucka – s. 18,23 ©

Maciek Lulko / flickr.com – s. 33, CC BY-NC 2.0

Moritz Kindler / unsplash.com – s. 81, CC0

Marcin Bajer / flickr.com – s. 93, CC BY-NC 2.0

Ivan Chopyk / flickr.com – s. 104, CC BY-SA 2.0

Insung Yoon / unsplash.com – s. 112, CC0

Unsplash.com – s. 115, 118 CC0

Wydawca

 **HELŚIŃSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA**

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

ul. Wiejska 16

00-490 Warszawa

ISBN: 978-83-62245-08-6

Wydanie I

Warszawa, luty 2021 roku

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Streszczenie	8
Informacje wstępne	9
Dane statystyczne	9
Badania ankietowe HFPC	10
Wstęp	12
I. Metodologia	15
Informacje wstępne	16
II. Skarga na przewlekłość postępowania w polskim systemie prawnym – podstawowe informacje	18
Organ rozpoznający skargę	20
Wymogi formalne skargi	20
Czas postępowania	21
Postępowanie cywilne w związku z przewlekłością postępowania	22
III. Przewlekłość postępowania w sprawach polskich z perspektywy Strasburga	23
Najważniejsze daty w tworzeniu modelu odpowiedzialności państwa za przewlekłość postępowań sądowych	24
Wyrok ETPC z dnia 26 października 2000 roku w sprawie <i>Kudła przeciwko Polsce</i> , skarga nr 30210/96	25
Wyrok ETPC z dnia 8 kwietnia 2008 roku w sprawie <i>Krawczak przeciwko Polsce</i> , skarga nr 40387/06	27
Wyrok ETPC z dnia 7 lipca 2015 roku w sprawie <i>Rutkowski i inni przeciwko Polsce</i> , skargi nr 72287/10, 13927/11 i 46187/11	28
Sprawa <i>Rutkowski przeciwko Polsce</i>	29
Sprawa <i>Orlikowski przeciwko Polsce</i>	29
Sprawa <i>Grabowska przeciwko Polsce</i>	30
Wnioski	32

IV. Czas trwania postępowań sądowych – analiza statystyczna **33**

Wymiar sprawiedliwości w latach 2010–2019 – perspektywa statystyczna.....	34
Średni czas trwania postępowań sądowych	40
Średni czas trwania postępowania sądowego przed sądami okręgowymi i rejonowymi.....	40
Średni czas trwania postępowania sądowego z podziałem na rodzaj sprawy przed sądami okręgowymi.....	41
Średni czas trwania postępowania sądowego z podziałem na rodzaj sprawy przed sądami rejonowymi.....	43
Skarga na przewlekłość postępowania – perspektywa statystyczna	44
Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych i sądach okręgowych – dane ogólne	44
Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych i sądach okręgowych – z podziałem na rodzaj spraw	51
Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych – dane ogólne..	56
Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych – z podziałem na rodzaj sprawy.....	63
Skarga na przewlekłość postępowania w sądach okręgowych – dane ogólne...	68
Skarga na przewlekłość postępowania w sądach okręgowych – z podziałem na rodzaj sprawy.....	76

V. Badanie ankietowe **81**

Metodologia badania ankietowego	82
Próba badawcza	82
Ankieta dla radców prawnych i adwokatów	83
Ankieta dla sędziów	84
Podsumowanie	85
Czas przeprowadzenia badania.....	86
Skala problemu przewlekłości postępowań sądowych.....	86
Wyniki badań ankietowych wśród radców prawnych i adwokatów.....	86
Wyniki badań ankietowych wśród sędziów	90
Skarga na przewlekłość postępowania.....	90
Wyniki badań ankietowych wśród radców prawnych i adwokatów.....	90

Wyniki badań ankietowych wśród sędziów	92
Przeciwdziałanie przewlekłości postępowań w następstwie epidemii koronawirusa...	93

VI. Wybór najnowszego orzecznictwa sądów polskich dotyczącego ustawy o tzw. skardze na przewlekłość **94**

VII. Wybór najnowszego orzecznictwa ETPC w sprawach polskich **104**

VIII. Postulaty i rekomendacje **112**

Postulaty.....	113
Jakie reformy warto podjąć?	113
Rekomendacje.....	113
Organizacja wymiaru sprawiedliwości.....	113
Szkolenia.....	114
Ewaluacja pracy sądów	114
Zmiana praktyki orzeczniczej	114

IX. Podsumowanie **115**

X. Załączniki **118**

A. Ewidencja spraw w sądach – dane szczegółowe.....	119
B. Wskaźnik opanowania wpływu – dane szczegółowe	122
C. Rodzaje spraw rozpatrywanych w sądach – dane szczegółowe.....	124
D. Łączna kwota pieniężna zasądzona przez sądy z podziałem na rodzaj spraw ..	133

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego **rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej** zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.“

art. 45 Konstytucji RP

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego **rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie** przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej.“

art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

Wykaz skrótów

ETPC, Trybunał	Europejski Trybunał Praw Człowieka
SN	Sąd Najwyższy
Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania, ustawa z 2004 roku	Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 75 ze zm.).
u.d.i.p.	Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 2176 ze zm.)
EKPC, Konwencja	Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. 1993 r. Nr 61 poz. 284)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.)
k.c.	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1740).
HFPC, Fundacja	Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Streszczenie

Informacje wstępne

- 7 lipca 2020 roku minęło 5 lat od wydania przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu wyroku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, który dotyczył przewlekłości postępowań sądowych i w którym Trybunał uznał, że problem ten ma w Polsce charakter systemowy.
- Orzeczenie *Rutkowski przeciwko Polsce* miało szczególny charakter, ponieważ zostało wydane w trybie tzw. procedury pilotażowej. Jego wyjątkowe znaczenie wynikało także z tego, że procedura pilotażowa objęła 591 innych spraw, w których pojawił się problem przewlekłości postępowań sądowych.
- Strasburski wyrok skłonił polskiego ustawodawcę do zmiany ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.
- Komitet Ministrów Rady Europy wciąż jednak uznaje, że wyrok ten nie został w pełni wykonany i konieczne są dalsze zmiany w prawie krajowym. W swojej ostatniej decyzji z 4 czerwca 2020 roku podkreślił konieczność podjęcia działań przez polskie władze, które będą zmierzały do poprawy efektywności wymiaru sprawiedliwości, a jednocześnie respektowały zasadę niezależności sądownictwa.

Dane statystyczne

- Mimo że ustawodawca w uzasadnieniach większości wprowadzanych zmian dotyczących szeroko rozumianego ustroju sądów powszechnych podkreślał, że mają się one przyczynić m.in. do przyspieszenia postępowań sądowych, wciąż długo trwałość procesów jest jedną z podstawowych bolączek wymiaru sprawiedliwości.
- Rzetelną i merytoryczną dyskusję o reformie wymiaru sprawiedliwości utrudnia brak publicznego dostępu do danych opracowywanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości na temat czasu trwania postępowań w 2019 oraz 2020 roku. Wszystkie przeprowadzane przez niezależne organizacje analizy obarczone są więc pewnym błędem metodologicznym, którego nie można jednak uniknąć.

→ Pomiędzy rokiem 2010 a 2018 wpływ spraw do sądów powszechnych utrzymywał się od około 13 milionów do blisko 16 milionów.

→ Co roku do sądów powszechnych wpływa najwięcej spraw cywilnych. W latach 2010-2018 rocznie odnotowywano od 8 906 633 do 11 127 035 spraw zaliczanych do tej kategorii. Drugą największą grupą są sprawy karne. W latach 2010-2018 co roku w sądach powszechnych wpływało ich od 2 321 762 do 2 806 186.

→ Postępowania sądowe w Polsce przed sądami okręgowymi i rejonowymi trwały w latach 2011-2018 średnio od 4,1 miesiąca do 5,5 miesiąca. Najdłużej postępowania sądowe trwają przed sądami okręgowymi, w których w latach 2011-2018 wskaźnik ten wahał się od 7 miesięcy do 8,2 miesiąca. Najkrótszy średni czas odnotowuje się w wypadku postępowań przed sądami rejonowymi. W latach 2011-2018 średnio trwały one od 3,9 miesiąca do 5,4 miesiąca.

→ Liczba skarg na przewlekłość w latach 2010-2018 wahała się pomiędzy 5 130 a 18 168 rocznie. Szczególny wzrost w ich liczbie odnotowano pomiędzy 2010 a 2015 rokiem. Różnica pomiędzy 2015

a 2010 rokiem wyniosła prawie 13 tys. skarg. Oznacza to, że środek ten w badanym okresie stał się zdecydowanie popularniejszy. Tendencję tę potwierdzają również dane za I połowę 2019 roku. W tym czasie do sądów powszechnych wpłynęło 10 587 skarg.

→ Liczba skarg na przewlekłość, w wyniku których zasądzono kwotę pieniężną, mieściła się w latach 2010-2018 w przedziale pomiędzy 926 a 1 969 rocznie. Rekordowy pod tym względem był rok 2018, bo w prawie 2 000 spraw sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły finansową rekompensatę.

→ W latach 2010-2018 łączna roczna kwota pieniężna zasądzana przez sądy apelacyjne i sądy okręgowe wahała się pomiędzy 2 995 045 a 5 837 861 zł. Tylko w pierwszej połowie 2019 roku sądy przyznały zadośćuczynienia w łącznej wysokości około 3 420 000 zł.

→ Średnia kwota pieniężna zasądzana przez sądy apelacyjne i sądy okręgowe z tytułu przewlekłości postępowania w okresie od 2010 do I połowy 2019 roku była w miarę stabilna i mieściła się w przedziale od 2 770 zł do 3 324 zł.

Badania ankietowe HFPC

→ Zdecydowana większość radców prawnych i adwokatów (95,8%), którzy wzięli udział w badaniu przeprowadzonym przez HFPC w I połowie 2020 roku, uznała, że problem przewlekłości postępowań w Polsce

ma charakter systemowy. Odmienne stanowisko wyraziło jedynie 4,2% respondentów.

→ Za główne przyczyny przewlekłości adwokaci i radcowie prawni uznali:

długość przerw między rozprawami (75% respondentów), wyznaczanie zbyt odległego terminu pierwszej rozprawy (73,9% respondentów), zwłokę w wykonywaniu opinii przez biegłego albo zasięgnięcie przez sąd kolejnych opinii biegłych (70% respondentów), bezczynność przy podejmowaniu decyzji procesowych (63,2% respondentów), złą organizację pracy sądów (59,1% respondentów), małą liczbę sędziów (52,7% respondentów), duży formalizm postępowań (50% respondentów).

→ Pomimo jednak tak stanowczego stwierdzenia na temat systemowego charakteru przewlekłości postępowań, tylko połowa ankietowanych adwokatów i radców prawnych przyznała, że skorzystała

kiedykolwiek z instytucji skargi na przewlekłość postępowania.

→ Tylko 11,6% ankietowanych adwokatów i radców prawnych uznało, że skarga na przewlekłość jest efektywnym środkiem zapobiegającym przewlekłości postępowań.

→ Aż 76,7% ankietowanych pełnomocników przyjęło, że głównym problemem związanym z tym postępowaniem jest obawa o złe nastawienie sędziów do strony, która skorzystała z tego środka. 53% respondentów zwróciło uwagę na fakt, że zainicjowanie takiego postępowania nie wpływa na przyspieszenie właściwego procesu.

Wstep

W lipcu 2020 roku minęło 5 lat od wydania przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu wyroku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*¹, który dotyczył przewlekłości postępowań sądowych. Orzeczenie to miało charakter szczególny, ponieważ zostało wydane w trybie tzw. procedury pilotażowej². Jego wyjątkowy charakter wynikał także z tego, że procedura pilotażowa objęła 591 innych spraw, w których pojawił się problem przewlekłości postępowań sądowych. Dla Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka sprawa ta ma także dlatego szczególne znaczenie, że była prowadzona w ramach Programu Spraw Precedensowych HFPC.

W wyroku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce* ETPC stwierdził, że doszło do naruszenia art. 6 EKPC, czyli prawa do rzetelnego postępowania sądowego oraz art. 13 EKPC, czyli prawa do skutecznego środka odwoławczego. Trybunał wskazał, że takie rozstrzygnięcie wynika z faktu, że w Polsce dochodziło do fragmentarycznego (częściowego) oceniania przewlekłości postępowań sądowych w przypadku złożenia tzw. skargi na przewlekłość. Fragmentaryczność ta polegała na dokonywaniu oceny jedynie czasu trwania etapu, na którym została złożona skarga, bez oceny wcześniejszych okresów. Ponadto ETPC stwierdził, że kwoty przyznawane w przypadku stwierdzenia przewlekłości postępowania były za niskie.

Ogłoszenie tego orzeczenia przez ETPC wymusiło zmiany na poziomie legislacyjnym i rozpoczęło kolejną debatę o problemie długotrwałości postępowań w Polsce. HFPC aktywnie uczestniczyła w tej dyskusji. Po wydaniu wyroku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce* HFPC przygotowała analizę i rekomendacje³ dotyczące wdrożenia zmian wynikających z rozstrzygnięcia ETPC. Także na etapie prac parlamentarnych dotyczących zmiany ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej

---

1 Wyrok ETPC z dnia 7 lipca 2015 roku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, skargi nr 72287/10, 13927/11 i 46187/11.

2 Wyrok pilotażowy jest wydawany przez ETPC w sytuacji, w której Trybunał zauważy, że wpływająca do niego ilość skarg na jedno z Państw wynika z braku odpowiednich regulacji krajowych, co sprawia, że brakiem tym jest pokrzywdzona duża grupa.

3 A. Pietryka, *Przewlekłość jako problem strukturalny w Polsce – analiza wyroku Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, Analizy i Rekomendacje Nr 9/2015, HFPC, dostęp: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/02/HFPC_analiza_i_rekomendacje_92015_ost2.pdf (data dostępu: 30-12-2020).

zwłoki, Fundacja przedstawiła swoją opinię⁴. Już wtedy Fundacja sygnalizowała, że proponowane zmiany mogą nie być wystarczające do wykonania wyroku ETPC.

Pomimo wprowadzonej 6 stycznia 2017 roku nowelizacji ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Komitet Ministrów Rady Europy, który nadzoruje wykonanie wyroków ETPC, nie uznał do dnia dzisiejszego, że polskie władze wdrożyły zalecenia zawarte w wyroku *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*.

Powyższe okoliczności sprawiają, że niezbędne jest podjęcie dalszej dyskusji o problemie długotrwałości postępowań w Polsce, a przede wszystkim środków naprawczych i kompensacyjnych. Z tego też względu, pięć lat po wydaniu wyroku *Rutkowski przeciwko Polsce* HFPC zdecydowała się opublikować niniejszy Raport.

Praca nad Raportem zbiegła się w czasie z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, która niewątpliwie wpłynęła na zmiany w funkcjonowaniu sądów. Jest jeszcze za wcześnie, by w sposób kompleksowy dokonać analizy konsekwencji wprowadzanych ograniczeń, jednak już dziś można powiedzieć, że nie pozostały one bez wpływu na czas trwania postępowań sądowych⁵.

---

4 Opinia HFPC z dnia 29 kwietnia 2016 roku w sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, pismo znak: 848/2016/MPL, dostęp: <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12284705/12349473/12349476/dokument225306.pdf>, (data dostępu: 30-12-2020).

5 Pewnych informacji na temat konsekwencji wprowadzonych ograniczeń dostarcza Raport HFPC „*Sądowy kalendarz w dobie lockdownu*”, w którym zawarte zostały informacje na temat pracy 10 sądów okręgowych: w Białymstoku, w Gdańsku, w Katowicach, w Krakowie, w Łodzi, w Poznaniu, w Rzeszowie, w Warszawie, dla Warszawy-Pragi w Warszawie, we Wrocławiu, dostęp: <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/10/covid-s%C4%85dy-cz-3-08-10-2020-v2.pdf> (data dostępu: 30-12-2020).

Metodologia

Informacje wstępne

Analizy prowadzone w ramach niniejszego opracowania można podzielić na cztery główne części:

- analizę orzecznictwa strasburskiego;
- analizę orzecznictwa krajowego;
- analizę statystyczną;
- badania ankietowe.

Zostały one zaplanowane tak, aby wzajemnie się uzupełniały oraz pozwoliły na jak najpełniejszą ocenę czasu trwania postępowań sądowych w Polsce, jak również ewaluację skuteczności środka, jakim jest tzw. skarga na przewlekłość postępowania. Autorzy opracowania postawili sobie za cel z jednej strony przygotowanie diagnozy na temat wskazanych powyżej zagadnień, a z drugiej strony – sformułowanie rekomendacji adresowanych zarówno do ustawodawcy, jak i sądów. Przyjęte metody badawcze były konsekwencją takich założeń. Jednocześnie autorzy chcieli uwzględnić perspektywę różnych stron postępowania.

Wymaga podkreślenia, że autorzy opracowania zakładali również wystąpienie o zgodę na wykonanie badań aktowych, które niewątpliwie stanowiłyby cenne i wiarygodne źródło informacji. Jednakże ze względu na restrykcje w funkcjonowaniu sądów w związku z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2 tego rodzaju prac badawczych nie przeprowadzono.

Należy również podkreślić, że w pierwotnym założeniu zaprezentowane miały zostać w Raporcie dane za lata 2010-2019. Jednakże do dnia przygotowania Raportu⁶ na stronie internetowej Informatora Statystycznego Wymiaru Sprawiedliwości, gdzie publikowane są przez Ministerstwo Sprawiedliwości wszystkie dane nt. sądownictwa, nie zostały upublicznione pełne dane za cały rok 2019. Chociaż przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości zapewniali w wypowiedziach medialnych, że żadne statystyki nie są ukrywane i każdy może uzyskać dane z Ministerstwa Sprawiedliwości⁷, to HFPC nie

---

6 31 stycznia 2021 roku.

7 K. Kolenda-Zaleska, „*Jak funkcjonują sądy po reformach Ziobry? „Nie ma się czym chwalić”*”, Fakty TVN, 24 września 2020 roku, dostęp: <https://fakty.tvn24.pl/ogladaj-online,60/jak-funkcjonuja-sady-po-reformach-ministra-zgniewa-ziobry,1031408>.

uzyskała takich danych. Od pierwszego wniosku o dostęp do informacji publicznej, skierowanego do Ministerstwa Sprawiedliwości w marcu 2020 roku, konsekwentnie otrzymaliśmy odpowiedź, że dane statystyczne nie zostały opracowane oraz podlegają weryfikacji. Zdaniem Ministerstwa Sprawiedliwości jest to spowodowane utrudnieniami związanymi z koronawirusem SARS-CoV-2⁸. Dlatego też autorzy Raportu zdecydowali się na zaprezentowanie danych za lata 2010-2018. Ponadto w części tabel oraz wykresów przedstawione zostaną dane za I poł. 2019 roku, jednak należy te dane traktować jako informacje poglądowe.

---

html?fbclid=IwAR11oZtallR6rR0NeK6a5OH9C-4dG5zZTmY2VXtYbz5OBkh42Jee0QnUMVI (data dostępu: 30-12-2020).

- 8 Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020, odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2020 roku, pismo znak: BK-IV-082-23/20.

SĄD
OKRĘGOWY
W WARSZAWIE

**Skarga na przewlekłość
postępowania w polskim
systemie prawnym –
podstawowe informacje**

Zgodnie z aktualnym brzmieniem ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu (w tym także w postępowaniu przygotowawczym), którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż jest to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania)⁹.

Przy ocenie, czy doszło do przewlekłości postępowania, należy:

- zbadać terminowość i prawidłowość:
  - ⇒ czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie;
  - ⇒ czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego;
  - ⇒ czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej;
  - ⇒ innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego;
- uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona.
- ocenić:
  - ⇒ charakter sprawy;
  - ⇒ stopień jej złożoności faktycznej i prawnej;
  - ⇒ znaczenie dla strony, która wniosła skargę;
  - ⇒ wagę rozstrzygniętych w niej zagadnień;
  - ⇒ zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania¹⁰.

---

9 Art. 2 ust. 1 i 1a ustawy z 2004 roku.

10 Art. 2 ust. 2 ustawy z 2004 roku.

Podmioty uprawnione do wniesienia skargi ¹¹	
Postępowanie w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	strona
Postępowanie w sprawach o wykroczenia	strona
Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary	strona lub wnioskodawca
Postępowanie karne	strona oraz pokrzywdzony, nawet jeśli nie jest stroną
Postępowanie cywilne	strona, interwenient uboczny i uczestnik postępowania
Postępowanie sądowno-administracyjne	Skarżący oraz uczestnik postępowania na prawach strony
Postępowanie egzekucyjne oraz inne postępowania dotyczące wykonania orzeczenia sądowego	strona oraz inna osoba realizująca swoje uprawnienia w tym postępowaniu

Organ rozpoznający skargę

Sądem, który zgodnie z przyjętym przez polskiego ustawodawcę modelem rozpoznaje skargę, jest sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie, czyli w przypadku przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym, właściwym sądem do rozpoznania skargi jest sąd okręgowy¹². Jednakże należy podkreślić, że skargi na przewlekłość postępowania są również rozpatrywane przez: sądy apelacyjne, Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny¹³.

Skargę na przewlekłość postępowania należy wnieść do sądu lub prokuratora, przed którym toczy się postępowanie w sprawie¹⁴.

Wymogi formalne skargi

Skarga musi czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego oraz zawierać żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie, której skarga dotyczy, a także przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie.

11 Art. 3 ustawy z 2004 roku.

12 Art. 4 ust. 1 ustawy z 2004 roku.

13 Art. 4 ust. 1a-6 ustawy z 2004 roku.

14 Art. 5 ustawy z 2004 roku.

W skardze można zawrzeć również żądanie, aby sąd badający skargę zalecił sądowi, bądź prokuratorowi rozpoznającemu sprawę, podjęcie w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności, a także można zawrzeć żądanie zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej od 2 000 zł do 20 000 zł¹⁵. Skarżącemu należy przyznać sumę pieniężną, jeżeli w swojej skardze zamieścił takie żądanie oraz przewlekłość miała miejsce, w wysokości nie mniejszej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczyła stwierdzona przewlekłość. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla Skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już Skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie przyznane wcześniej w przypadku stwierdzonej przewlekłości postępowania¹⁶. W przypadku, gdy strona uważa, że kwota pieniężna, która została przyznana przez sąd, jest za niska, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa albo solidarnie od Skarbu Państwa i komornika, a postanowienie sądu o stwierdzeniu przewlekłości postępowania wiąże sąd w postępowaniu cywilnym o odszkodowanie lub zadośćuczynienie co do faktu istnienia przewlekłości postępowania¹⁷.

Czas postępowania

Sąd ma 2 miesiące na rozpoznanie skargi¹⁸. Jeżeli pismo nie spełnia wymogów formalnych, sąd taką skargę odrzuci¹⁹. Sąd oddali skargę, jeżeli uzna ją za niezasadną²⁰. Ostatnim możliwym rozstrzygnięciem, jakie może zapaść w przypadku rozpatrywania skargi na przewlekłość postępowania, jest uwzględnienie skargi i stwierdzenie, że w postępowaniu, którego dotyczy, nastąpiła przewlekłość²¹.

Z nową skargą na przewlekłość postępowania uprawniony może wystąpić po upływie 12 miesięcy, a w postępowaniu przygotowawczym, w którym stosowane jest tymczasowe aresztowanie, oraz w sprawie egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego – po upływie 6 miesięcy, od daty wydania przez sąd orzeczenia²².

---

15 Art. 6 ustawy z 2004 roku.

16 Art. 12 ust. 4 ustawy z 2004 roku.

17 Art. 15 ustawy z 2004 roku.

18 Art. 11 ustawy z 2004 roku.

19 Art. 9 ustawy z 2004 roku.

20 Art. 12 ust. 1 ustawy z 2004 roku.

21 Art. 12 ust. 2 ustawy z 2004 roku.

22 Art. 14 ust. 1 ustawy z 2004 roku.

Postępowanie cywilne w związku z przewlekłością postępowania

Jeżeli strona nie wniosła w toku postępowania skargi na jego przewlekłość, może na podstawie art. 417 k.c. dochodzić naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy²³.

---

23 Art. 16 ustawy z 2004 roku.

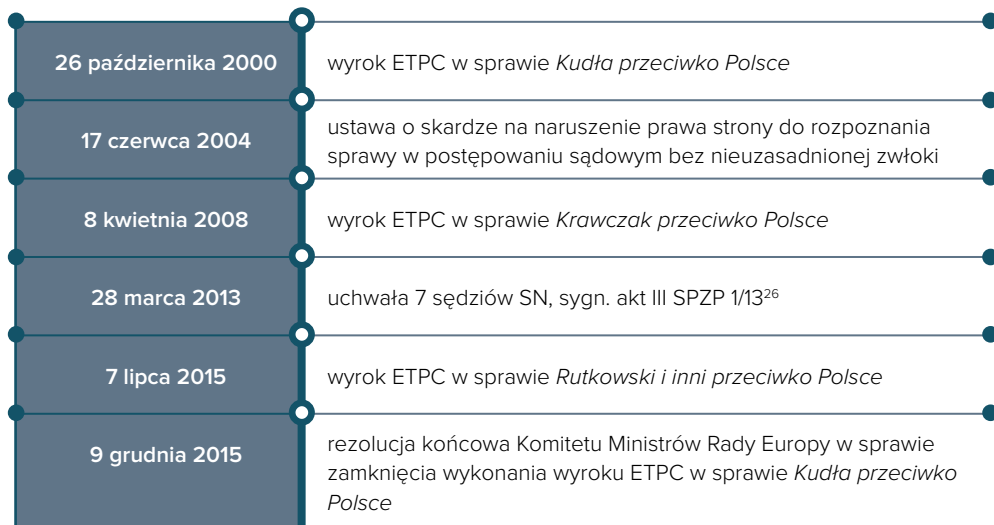

**Przewlekłość postępowania
w sprawach polskich
z perspektywy Strasburga**

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostaną najważniejsze wyroki ETPC dotyczące przewlekłości postępowań. We wszystkich tych sprawach Trybunał stwierdzał naruszenie art. 6 EKPC, czyli prawa do rzetelnego postępowania sądowego, a w niektórych również art. 13 EKPC, czyli prawa do skutecznego środka odwoławczego. Lektura niniejszego rozdziału pokazuje, jak blisko 20 lat od wydania orzeczenia w sprawie *Kudła przeciwko Polsce*²⁴, które stanowiło kamień milowy w polskiej tematyce „przewlekłościowej”, kształtuje się praktyka sądów krajowych i problematyka skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu związanych z przewlekłością.

Wskazać jednocześnie należy, że pierwszą polską sprawą, w której ETPC stwierdził, że doszło do naruszenia art. 6 EKPC ze względu na przewlekłość postępowania, była sprawa *Dewicka przeciwko Polsce*²⁵.

Najważniejsze daty w tworzeniu modelu odpowiedzialności państwa za przewlekłość postępowań sądowych

24 Wyrok ETPC z dnia 26 października 2000 roku w sprawie *Kudła przeciwko Polsce*, skarga nr 30210/96.

25 Wyrok ETPC z dnia 4 kwietnia 2000 roku w sprawie *Dewicka przeciwko Polsce*, skarga nr 38670/97.

26 Sąd Najwyższy w uchwale 7 Sędziów z dnia 28 marca 2013 roku, sygn. akt III SPZP 1/13 wskazał, że, niezależnie od momentu wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, należy w danym postępowaniu badać jego czas od samego początku postępowania w danej sprawie do prawomocnego jego zakończenia.

Wyrok ETPC z dnia 26 października 2000 roku w sprawie *Kudła przeciwko Polsce*, skarga nr 30210/96

Wydany w październiku 2000 roku przez Wielką Izbę Trybunału wyrok w sprawie *Kudła przeciwko Polsce* stał się jednym z najważniejszych „przewlekłościowych” wyroków w sprawach polskich. Podstawą do złożenia skargi było niezapewnienie Skarżącemu właściwej opieki psychiatrycznej w trakcie tymczasowego aresztowania oraz przewlekłe stosowanie tego środka. Jednakże najważniejsza w niniejszej sprawie okazała się kwestia długości postępowania karnego. Postępowanie krajowe rozpoczęło się dnia 8 sierpnia 1991 roku, jednak ze względu na to, że Polska nie była wtedy jeszcze stroną EKPC, Trybunał badał przewlekłość od dnia 1 maja 1993 roku. Okres, który ETPC wziął pod uwagę, wynosił 7 lat i ok. 5 miesięcy. Skarżący w swojej skardze wskazywał, że proces w jego sprawie prowadzony był w nieefektywny sposób, a także, że przez okres 19 miesięcy, czyli od lutego 1996 roku do września 1997 roku wszystkie wyznaczone rozprawy zostały odroczone bez podejmowania jakichkolwiek czynności procesowych. Po zbadaniu zarzutów Trybunał potwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC.

Przełomowy charakter tego rozstrzygnięcia wynikał nie tyle z uznania, że w sprawie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC, co stwierdzenia, że Polska nie wypełniła wymogów wynikających z art. 13 EKPC. Skarżący w swojej skardze wskazał, że nie miał żadnego efektywnego środka odwoławczego, na podstawie którego mógłby on skutecznie zakwestionować długość postępowania karnego prowadzonego przeciwko niemu. Oceniając naruszenie art. 13 EKPC Trybunał wskazał, że:

„(...) art. 13 Konwencji gwarantuje dostępność na poziomie krajowym środka odwoławczego w celu wdrożenia w życie istoty praw i wolności konwencyjnych, w jakiegokolwiek formie, byle były zabezpieczone w krajowym porządku prawnym. Skutkiem art. 13 jest więc wymaganie, by postanowienia prawa krajowego dotyczyły w swej istocie „roszczenia spornego” na gruncie Konwencji, i by zapewniły odpowiednie zadośćuczynienie (...).”²⁷

„(...) środek odwoławczy wymagany przez art. 13 musi być „skuteczny”, zarówno w praktyce, jak i w prawie (...). „Skuteczność środka odwoławczego”, w rozumieniu art. 13, nie zależy od pewności korzystnego rezultatu dla Skarżącego. Ani też „władza”, do której odwołuje się ten artykuł, nie musi być konieczne władzą sądowną, ale jeżeli nią nie jest – jej moc i gwarancje, które zapewnia, mają znaczenie w określeniu, czy środek odwoławczy jest skuteczny. Ponadto, nawet jeżeli pojedynczy środek odwoławczy sam w sobie nie spełnia wymagań

art. 13, suma środków odwoławczych zapewnionych przez prawo krajowe może to czynić (...).”²⁸

„(...) Rząd nie twierdził, iż istnieje jakiś konkretny środek prawny, na mocy którego Skarżący mógłby wnieść zażalenie na długość postępowania, ale wniósł, iż suma środków odwoławczych spełnia wymagania art. 13. Rząd jednakże nie wskazał, czy i w jaki sposób Skarżący może uzyskać zadośćuczynienie – albo prewencyjnie, albo kompensacyjnie – poprzez skorzystanie z tych środków odwoławczych [takich jak zażalenie na tymczasowe aresztowanie, wnioski o zwolnienie z tymczasowego aresztowania, skarga do prezesa sądu lub Ministra Sprawiedliwości – przyp. autora] (...). Nie zostało zasugerowane, że któryś z cytowanych środków odwoławczych, albo kombinacja tych środków, mogłyby przyspieszyć rozstrzygnięcie zarzutów skierowanych przeciwko Skarżącemu, albo zapewniło mu odpowiednie zadośćuczynienie za zwłokę, która już miała miejsce. Rząd również nie przedstawił żadnych przykładów z praktyki krajowej wskazujących, że poprzez skorzystanie z przedmiotowych środków Skarżący miał możliwość uzyskania odpowiedniego zadośćuczynienia.”²⁹

Mając na uwadze powyższe ustalenia ETPC uznał, że środki, na które powoływał się Rząd RP, nie spełniają warunku „skuteczności” w rozumieniu art. 13 Konwencji. Z tego też powodu w niniejszej sprawie Trybunał stwierdził naruszenie tego artykułu.

Pokłosiem tego wyroku było uchwalenie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki³⁰, która wprowadziła do polskiego systemu możliwość złożenia skargi na przewlekłość postępowania. Wykonanie wyroku ETPC w sprawie *Kudła przeciwko Polsce* zatwierdzone zostało rezolucją końcową Komitetu Ministrów Rady Europy CM/ResDH(2015)248³¹ z dnia 9 grudnia 2015 roku. Komitet przede wszystkim zwrócił uwagę na to, że wprowadzona przez ww. ustawę skarga na przewlekłość postępowania została przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce* uznana za skuteczny środek odwoławczy.

---

28 *Ibidem*, pkt 157.

29 *Ibidem*, pkt 159.

30 Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843.

31 Final Resolution CM/ResDH(2015)248 Execution of the judgments of the European Court of Human Rights 205 cases against Poland, dostęp <http://hudoc.exec.coe.int/eng/?i=001-159646> (data dostępu: 30-12-2020).

Wyrok ETPC z dnia 8 kwietnia 2008 roku w sprawie *Krawczak przeciwko Polsce*, skarga nr 40387/06

Wejście w życie ustawy o skardze na przewlekłość nie zakończyło jednak dyskusji o problemie długości postępowania sądowych oraz efektywności środków naprawczych i kompensacyjnych. W 2008 roku zapadł kolejny wyrok ETPC w sprawie polskiej, odnoszący się tym razem do problematyki stosowania wspomnianej ustawy.

Janusz Krawczak dnia 17 czerwca 1999 roku został tymczasowo aresztowany na okres trzech miesięcy. Pierwszą rozprawę w jego sprawie przeprowadzono dnia 28 stycznia 2001 roku. Następnie wyznaczono 180 terminów rozpraw i przesłuchano 400 świadków. Wiele rozpraw nie odbyło się, a ich terminy odroczone. Dnia 21 września 2005 roku sąd zdecydował o wyznaczeniu nowego składu do rozpoznania sprawy. Powodem takiej decyzji była przedłużająca się choroba sędziego sprawozdawcy. Wyznaczenie nowego składu skutkowało rozpoczęciem postępowania sądowego od nowa. Dnia 24 listopada 2005 roku sąd okręgowy zdecydował o zwróceniu aktu oskarżenia prokuraturze. Sąd nakazał również prowadzenie spraw przeciwko piętnastu innym współoskarżonym w odrębnym postępowaniu. Do dnia rozpatrzenia skargi sprawa nie była zakończona.

Dnia 30 stycznia 2006 roku Skarżący złożył skargę na przewlekłość postępowania. Jednakże dnia 23 marca 2006 roku sąd apelacyjny oddalił skargę wskazując, że od dnia wejścia w życie ustawy z 2004 roku nie stwierdzono żadnych opóźnień w postępowaniu karnym, które było prowadzone przeciwko Skarżącemu. Zdaniem sądu postępowanie to przeprowadzono z należyłą starannością i w rozsądnym terminie. Ponadto sąd wskazał, że ustawa o skardze na przewlekłość nie może być stosowana w odniesieniu do postępowania toczących się przed 17 września 2004 roku, czyli przed dniem wejścia w życie ww. ustawy.

Swoją skargę do ETPC p. Krawczak wniósł dnia 22 września 2006 roku zarzucając w niej m.in. naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC wskazując, że długość postępowania nie odpowiadała wymogowi „rozsądnego terminu”. Zarzucił także naruszenie art. 13 EKPC polegające na tym, iż nie przysługiwał mu skuteczny krajowy środek odwoławczy w odniesieniu do przedłużającego się postępowania w jego sprawie.

ETPC odnosząc się do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC wskazał, że:

„(...) rozsądna długość postępowania musi być oceniana w świetle okoliczności sprawy oraz w odniesieniu do następujących kryteriów: stopnia skomplikowania

sprawy, zachowania Skarżącego oraz właściwych władz, a także interesu, jaki miał Skarżący w rozstrzygnięciu sporu (...).”³²

„(...) oddalając skargę złożoną przez Skarżącego, w której zarzucił on, że postępowanie w jego sprawie przekroczyło rozsądny termin, Sąd Apelacyjny nie zastosował standardów, które były zgodne z zasadami zawartymi w orzecznictwie Trybunału (...).”³³

Mając to na uwadze ETPC stwierdził, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 13 Konwencji Trybunał uznał go za dopuszczalny. ETPC jednocześnie wskazał, że skarga na przewlekłość wprowadzona ustawą z 2004 roku została uznana za skuteczny środek odwoławczy. Jednakże ETPC odnosząc się do oddalenia przez sąd apelacyjny skargi p. Krawczaka na przewlekłość postępowania podniósł, że czasowe ograniczanie stosowania ww. środka jest powszechnie stosowane przez sądy krajowe i musi być oceniane jako sprzeczne z EKPC. Ponadto Trybunał wskazał, że:

„(...) podczas gdy skuteczność środka jest podważana przez restrykcyjne podejście sądów krajowych odnośnie zakresu jego stosowania ratione temporis, środek sam w sobie może zostać uznany za nieskuteczny również tak długo, jak ogranicza okres badany przez sąd krajowy tylko do sądowej fazy postępowania. Trybunał stwierdza, że na podstawie ustawy z 2004 roku sądy krajowe nie mają kompetencji do odrębnego badania długości postępowania przygotowawczego, które w tym konkretnym przypadku trwało ponad dwa lata. Dlatego też, by środek prawny był zgodny z art. 13, sąd krajowy powinien wziąć ten okres pod uwagę podczas oceny długości trwania postępowania oraz podczas ustalania wysokości kwoty zadośćuczynienia, w okolicznościach konkretnej sprawy. Trybunał przypomina, że środek prawny może być uznany za skuteczny jedynie wówczas, gdy może odnosić się do wszystkich etapów spornego postępowania.”³⁴

Mając powyższe na uwadze ETPC stwierdził naruszenie art. 13 EKPC, ponieważ okres 7 lat nie został zbadany przez sąd krajowy. Tym samym Trybunał stwierdził, że skarga wprowadzana ustawą o skardze na przewlekłość, zastosowana w ten sposób, jak w niniejszej sprawie, nie może zostać uznana za skuteczny środek odwoławczy w rozumieniu art. 13 Konwencji.

Wyrok ETPC z dnia 7 lipca 2015 roku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, skargi nr 72287/10, 13927/11 i 46187/11

Pomimo, że skarga na przewlekłość wpisała się na stałe w polski system prawny, to wciąż w dyskusjach naukowców i praktyków dostrzegano systemowe problemy z jej stosowaniem. Wynikały one z jednej strony z niedoskonałości uregulowań prawnych, a z drugiej strony z niewłaściwej praktyki sądów, które nie uwzględniały w pełni dorobku orzeczniczego ETPC.

Konsekwencją tych problemów był niewątpliwie wyrok ETPC w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, który objął przede wszystkim trzy skargi: *Rutkowski przeciwko Polsce*, *Orlikowski przeciwko Polsce* oraz *Grabowska przeciwko Polsce*.

Sprawa *Rutkowski przeciwko Polsce*

Sprawa pana Wiesława Rutkowskiego dotyczyła przewlekłości postępowania sądowego w sprawie karnej. ETPC oceniał, czy postępowanie, które trwało 7 lat i prawie 10 miesięcy można było uznać za przewlekłe. Trybunał stwierdził, że mimo przedmiotowej i podmiotowej obszerności sprawy stwierdzone okresy bezczynności oraz liczne uchybienia procesowe doprowadziły do znacznej przewlekłości postępowania, do czego Skarżący w żaden sposób się nie przyczynił. W sprawie tej, mimo że akt oskarżenia przeciwko Skarżącemu trafił do sądu w grudniu 2002 roku – pierwsza rozprawa odbyła się dopiero we wrześniu 2006 roku. Następnie stan przewlekłości wywołał spór o właściwość sądu i konieczność prowadzenia od czerwca 2008 roku postępowania od początku. Ostatecznie w lipcu 2010 roku Skarżący został uniewinniony od stawianych mu zarzutów. W rzeczonyj sprawie skarga na przewlekłość została złożona przez W. Rutkowskiego do sądu krajowego. W czerwcu 2010 roku sąd uwzględnił ją i przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł. Sąd krajowy badając przewlekłość postępowania wziął pod uwagę tylko okres, którego bieg rozpoczął się w dniu 17 września 2004 roku, tj. w dniu, w którym ustawa o skardze na przewlekłość postępowania weszła w życie³⁵.

Sprawa *Orlikowski przeciwko Polsce*

Sprawa pana Mariusza Orlikowskiego dotyczyła przewlekłości postępowania cywilnego w sprawie o zapłatę należności za prace remontowe, wykonane przez najemcę lokalu. ETPC oceniał, czy rozstrzygnięcie sprawy przez dwie instancje sądowe w okresie 11 lat i około 8 miesięcy doprowadziło do przekroczenia wymogu rozsądnego czasu trwania

---

35 Opis sprawy został zaczerpnięty z: *Wyrok w Strasburgu to nie koniec! Raport na temat wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, HFPC, Warszawa 2019, wyd. 2, s. 30, dostęp: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/11/Wykonywanie-wyroku%C3%B3w-ETPC-2019-FIN-web.pdf> (data dostępu: 30-12-2020).

postępowania w rozumieniu Konwencji. Przewlekłość w tej sprawie wywołana była zbyt rzadkim wyznaczaniem terminów rozpraw oraz oczekiwaniem na sporządzenie i uzupełnienie opinii przez biegłych. W tej sprawie skarga na przewlekłość została oddalona w postępowaniu krajowym. Dokonując oceny długości postępowania sąd krajowy wziął jedynie pod uwagę okres po dniu 28 marca 2006 roku, czyli datę, gdy sąd II instancji uchylił w części wyrok sądu I instancji³⁶.

Sprawa Grabowska przeciwko Polsce

Sprawa pani Aleksandry Grabowskiej dotyczyła przewlekłości postępowania cywilnego w sprawie o stwierdzenie nabycia współwłasności nieruchomości przez zasiedzenie. ETPC badał tu przewlekłość postępowania trwającego 13 lat i ok. 2 miesiące w dwóch instancjach sądowych, a przyczyn przewlekłości dopatrył się w wadliwej organizacji postępowania, polegającej na niedołożeniu staranności w zawiadamianiu stron o jego przebiegu. W tej sprawie skarga na przewlekłość również została oddalona przez sądy krajowe. Sąd polski dokonując oceny długości postępowania nie wziął pod uwagę okresu sprzed wejścia w życie skargi na przewlekłość postępowania uznając, że ustawa ta ma zastosowanie od momentu jej wejścia w życie³⁷.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoim wyroku, jak już to zostało wcześniej wskazane, zdecydował o połączeniu powyżej wymienionych skarg i wdrożeniu procedury wyroku pilotażowego. Trybunał uznał, że w opisanych powyżej sprawach doszło do naruszeń art. 6 ust. 1 EKPC w związku z nadmierną długością postępowań oraz art. 13 EKPC w związku z wadliwym funkcjonowaniem skargi na przewlekłość opartej na przepisach ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. Trybunał podkreślił, że wspomniane naruszenia Konwencji polegają zarówno na przewlekłości postępowania cywilnego, jak i karnego oraz na niestosowaniu przez polskie sądy orzecznictwa ETPC „w zakresie oceny rozsądnej długości postępowań” oraz „odpowiedniego i wystarczającego zadośćuczynienia” z tytułu naruszenia prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Trybunał w omawianym wyroku podkreślił, iż problematyka naruszania tych dwóch przepisów była już przedmiotem wcześniejszego orzecznictwa ETPC. Zarówno w sprawie *Kudła przeciwko Polsce*, jak i *Krawczak przeciwko Polsce*, Trybunał nałożył na Polskę obowiązek rozwiązania problemu przewlekłości postępowania. Priorytetem w aspekcie kolejnych naruszeń art. 6 ust. 1 Konwencji i art. 13 Konwencji jest zagwarantowanie przez państwo stosowania przez sądy krajowe odpowiednich zasad wynikających ze standardów strasburskich. Jak wynika z wyroku dotyczącego przedmiotowej sprawy, największy problem stanowi „fragmentaryzacja” postępowania, w którym przewlekłość

---

36 Opis sprawy został zaczerpnięty z: *Wyrok w Strasburgu to nie koniec! Raport na temat wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, HFPC, Warszawa 2019, wyd. 2, s. 30.

37 Opis sprawy został zaczerpnięty z: *Wyrok w Strasburgu to nie koniec! Raport na temat wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, HFPC, Warszawa 2019, wyd. 2, s. 30.

jest badana. ETPC dokonał analizy orzecznictwa sądowego w tym zakresie wskazując w szczególności, że to Sąd Najwyższy doprowadził do utrwalenia tej praktyki w Polsce. Inną istotną sygnalizowaną kwestią była nieadekwatność przyznawanej rekompensaty³⁸. W tym zakresie Trybunał wskazał, że:

„(...) przypominając standardy utrwalone w wyroku Scordino (nr 1) w zakresie „odpowiedniego i wystarczającego zadośćuczynienia” za naruszenie wymogu „rozsądnego terminu” oraz przyznanie Skarżącemu statusu ofiary przed Trybunałem państwo, które wprowadziło środek bądź środki odwoławcze – jak uczyniła Polska – wypracowane w celu usprawnienia postępowania oraz przyznania zadośćuczynienia może zasądzać niższe kwoty niż sumy przyznane przez Trybunał, pod warunkiem, że kwoty te nie są znacznie niższe od kwot przyznawanych przez Trybunał w podobnych sprawach (...).”³⁹

„(...) ani sądy krajowe ani Trybunał nie dopatrzyły się żadnej oznaki, by Skarżący w sposób zamierzony lub inny przyczynili się do zwłoki, do której doszło w ich sprawach. Przeciwnie, Trybunał stwierdził, że odpowiedzialność za przewlekłość postępowania ponoszą w całości władze krajowe (...). W sprawach Pana Orlikowskiego oraz Pani Grabowskiej roszczenia o zadośćuczynienie zostały oddalone jako bezzasadne, chociaż w rzeczonym czasie postępowanie w każdej ze spraw było w toku przez około jedenaście lat (...). Zgodnie z linią orzecniczą Trybunału, biorąc pod uwagę liczbę instancji, tak znaczne opóźnienia powinny skutkować przyznaniem zadośćuczynienia na szczeblu krajowym z tytułu poniesionej szkody niemajątkowej w wysokości 11,000 zł dla każdego (...).”⁴⁰

„[p]an Rutkowski otrzymał 2,000 zł, minimalną kwotę wynikającą z ustawy, co odpowiada równowartości 5.5% sumy, którą Trybunał przyznałby Skarżącemu, gdyby nie istniał żaden środek odwoławczy. Kwota ta stanowiła niewielki ułamek sumy 12,300 zł, która powinna zostać zasądzona na jego rzecz przez sądy krajowe w rzeczonym czasie (zob. paragraf 27 powyżej). Należy zatem uznać zadośćuczynienie na szczeblu krajowym za oczywiście niewłaściwe w świetle standardów określonych przez Trybunał (...).”⁴¹

„[m]ając na względzie powyższe, Trybunał stwierdza, że skarga wniesiona na podstawie ustawy z 2004 roku nie zapewniła Skarżącym “odpowiedniego

---

38 Opis wyroku został zaczerpnięty z: *Wyrok w Strasburgu to nie koniec! Raport na temat wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, HFPC, Warszawa 2019, wyd. 2, s. 31.*

39 *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, pkt 182.

40 *Ibidem*.

41 *Ibidem*.

| *i wystarczającego zadośćuczynienia” (...) w znaczeniu właściwej kompensacji za przewlekłość postępowań w ich sprawach.”⁴²*

Z tego też powodu, że kwoty przyznawanej rekompensaty nie spełniały wymagań określonych przez orzecznictwo ETPC, Trybunał stwierdził naruszenie art. 13 EKPC. ETPC przyznał Panu Wiesławowi Rutkowskiemu kwotę 9 200 euro tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niemajątkową pomniejszoną o zasądzone już 2 000 zł przez sąd krajowy. Pan Mariusz Orlikowski otrzymał kwotę 8 800 euro tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niemajątkową, a pani Aleksandra Grabowska otrzymała kwotę 10 000 euro. Konsekwencją wyroku w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce* było *uchwalenie ustawy z dnia 30 listopada 2016 roku o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, która zmieniła m.in. ustawę o skardze na przewlekłość postępowania*⁴³.

Wnioski

Wspomniane wyroki nie zatamowały wpływu skarg składanych przeciwko Polsce do ETPC związanych z długotrwałością postępowań sądowych. Część z nowych spraw kończy się w drodze postępowania ugodowego skarżącego z Rządem RP lub w wyniku jednostronnych deklaracji Rządu. Jednak lektura stanów faktycznych spraw, które trafiają do Strasburga, jak również ostatecznych orzeczeń prowadzi do wniosku, że ETPC upatrywał i wciąż upatruje źródeł przewlekłości postępowań w Polsce w:

- organizacji postępowania przez sąd;
- braku proporcjonalności czasu trwania postępowania do złożoności sprawy;
- błędach proceduralnych, które doprowadzały do przekazywania spraw do ponownego postępowania;
- nieumiejętności reagowania na aktywność procesową stron;
- opóźnieniach w przygotowywaniu opinii przez biegłych;
- braku dyscyplinowania biegłych.

ETPC na przestrzeni lat formułował również liczne zastrzeżenia do funkcjonowania skargi na przewlekłość:

- formalistyczne podejście do uzasadnienia przewlekłości;
- fragmentaryczna ocena czasu trwania postępowania;
- orzekanie nieadekwatnych kwot rekompensaty.

42 *Ibidem*.

43 Dz. U. z 2016 r. poz. 2103.

IV

**Czas trwania
postępowań sądowych –
analiza statystyczna**

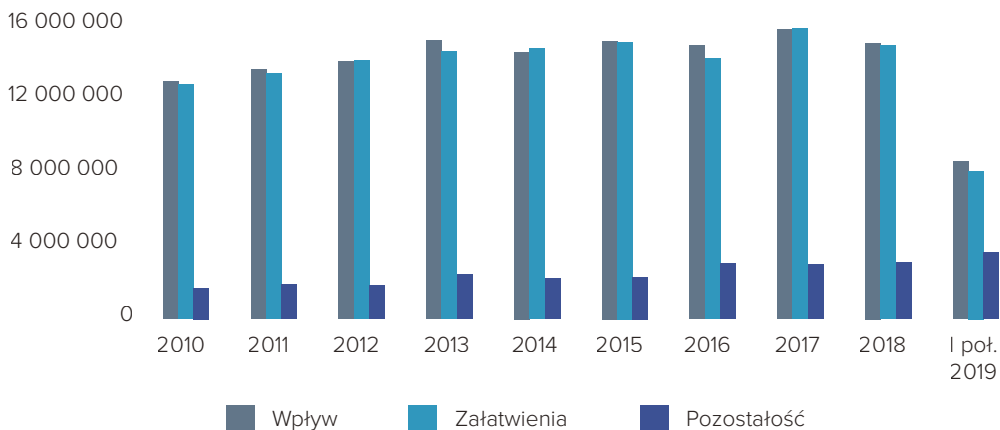
Niniejszy rozdział został podzielony na cztery części i dotyczy analizy statystycznej wpływu oraz rozpatrywania spraw przez sądy apelacyjne, sądy okręgowe i sądy rejonowe.

Wymiar sprawiedliwości w latach 2010–2019 – perspektywa statystyczna

Ocena problemu przewlekłości postępowań sądowych i efektywności wymiaru sprawiedliwości nie jest możliwa bez wcześniejszej analizy liczby spraw, które każdego roku trafiają do sądów. Niewątpliwie dane te analizowane łącznie z liczbą sędziów, a także personelu pomocniczego, dostępnej infrastruktury, jak również reguł procedury sądowej, mogą dać wstępne odpowiedzi na pytania o powody przedłużających się postępowań sądowych.

Z powyższych względów w niniejszym rozdziale zdecydowaliśmy się zaprezentować działania i obciążenie sądów powszechnych w latach 2010-2018.

Łączna ewidencja spraw w sądach powszechnych⁴⁴

44 Wykres został opracowany na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html> (data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The number of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu

Łączna ewidencja spraw w sądach powszechnych			
	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość
2010	12 934 771	12 791 322	1 701 162
2011	13 584 064	13 385 551	1 899 729
2012	14 040 616	14 105 063	1 835 894
2013	15 169 808	14 575 830	2 429 936
2014	14 553 725	14 754 469	2 229 227
2015	15 156 076	15 101 484	2 299 495
2016	14 910 884	14 192 052	3 018 336
2017	15 782 479	15 835 956	2 964 885
2018	15 049 054	14 914 999	3 098 942
I poł. 2019	8 592 296	8 075 468	3 615 760

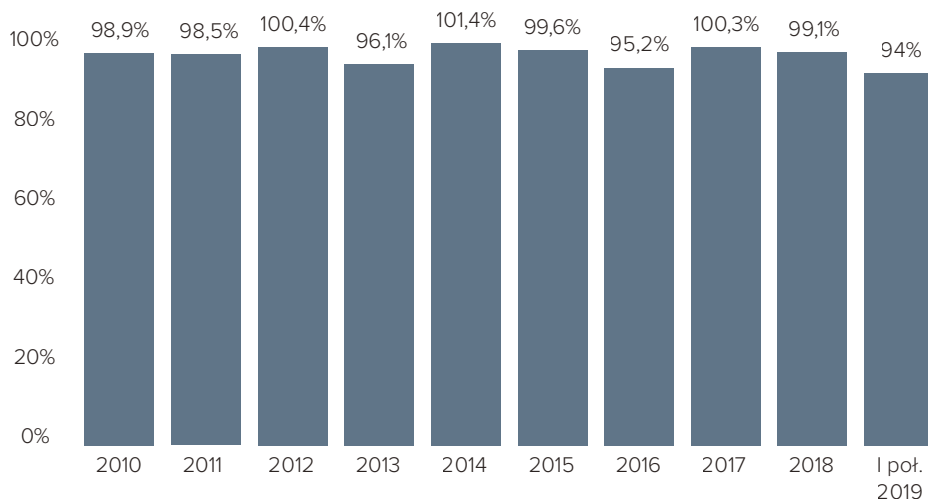
W okresie od 2010 do 2018 roku wpływ spraw zwiększył się o ponad 2 mln w skali roku z 12 934 771 do 15 049 054. Najwyższą liczbę wpływu odnotowano w roku 2017– 15 782 479.

Z oczywistych względów najwięcej spraw rozpatrują sądy rejonowe. Pomiedzy rokiem 2010 a 2018 wpływ spraw do sądów rejonowych utrzymywał się w przedziale od 12 010 491 do 14 767 467. Do sądów okręgowych wpłynęło w tym samym okresie od 831 956 do 955 800, a do sądów apelacyjnych od 87 714 do 119 202 spraw. Tym samym w każdej kategorii sądów mogliśmy obserwować wzrost liczby spraw⁴⁵.

2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020).

45 Szczegółowe dane dotyczące wpływu spraw z podziałem na sądy rejonowe, okręgowe i apelacyjne znajdują się w rozdziale X w tabelach i na wykresach.

Wskaźnik opanowania wpływu w sądach powszechnych⁴⁶

Powyższy wykres obrazuje brak jednolitej tendencji w zakresie opanowania wpływu spraw przez sądy⁴⁷. W latach 2010-2018 wskaźnik ten utrzymywał się w przedziale od 95,2% do 101,4%. Jednakże trzykrotnie przekroczył on próg 100% – w 2012 (100,4%), 2014 (101,4%) i 2015 roku (100,3%), zaś dwukrotnie zanotował niski poziom – w 2013 (96,1%) i 2016 roku (95,2%).

Poniższa tabela obrazuje, że co roku do sądów powszechnych wpływa najwięcej spraw cywilnych⁴⁸. W latach 2010-2018 w sądach powszechnych w ww. kategorii spraw zarejestrowano od 8 906 633 do 11 127 035 spraw.

46 Wskaźnik opanowania wpływu jest odniesieniem liczby spraw załatwionych w danym okresie sprawozdawczym do liczby spraw wpływających.

47 Podobnie wygląda analiza wskaźnika opanowania wpływu z podziałem na poszczególne rodzaje sądów. Szczegółowe dane z podziałem na sądy rejonowe, okręgowe i apelacyjne znajdują się w rozdziale XI w tabelach i na wykresach.

48 Szczegółowe dane dotyczące wpływu spraw z podziałem na sądy rejonowe, okręgowe i apelacyjne znajdują się w rozdziale X w tabelach i na wykresach. Warto jednak podkreślić, że kategorią spraw, których najwięcej wpływa do sądów rejonowych, są sprawy cywilne. W latach 2010-2018 do sądów rejonowych w ww. kategorii spraw trafiło od 8 592 279 do 10 730 759 spraw. Drugą najliczniejszą kategorią spraw, które wpływają do sądów rejonowych, są sprawy karne. W latach 2010-2018 w sądach rejonowych w ww. kategorii spraw zarejestrowano od 1 919 727 do 2 377 923 spraw. Najmniej spraw, które wpływają do sądów rejonowych, dotyczy spraw ubezpieczeniowych. W latach 2010-2018 w sądach rejonowych w ww. kategorii spraw zarejestrowano od 24 883 do 42 038. Odmiennie wygląda ewidencja w sądach okręgowych. Do sądów okręgowych najwięcej wpływa spraw karnych. W latach 2010-2018 w sądach okręgowych w ww. kategorii spraw zarejestrowano od 354 002 do 395 310 spraw. Dopiero drugą kategorią spraw są sprawy cywilne. W latach 2010-2018 do sądów okręgowych w ww. kategorii spraw trafiło od 284 691 do

Drugą najliczniejszą kategorią spraw są sprawy karne. W latach 2010-2018 w sądach powszechnych w ww. kategorii spraw odnotowano ich od 2 321 762 do 2 806 186.

Kategorią spraw, których najmniej wpływa do sądów powszechnych są sprawy z zakresu prawa pracy. W latach 2010-2018 odnotowano od 110 589 do 156 572 spraw.

Rok ⁴⁹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2010	Wszystkie sprawy	12 934 771	12 791 322	1 701 162	98,9%
	Sprawy karne	2 718 121	2 584 532	428 537	95,1%
	Sprawy cywilne	8 906 633	8 922 552	1 071 447	100,2%
	Sprawy ubezpieczeniowe	173 613	161 007	78 527	92,7%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	110 589	112 100	32 092	101,4%
	Sprawy gospodarcze	1 025 815	1 011 131	91 509	98,6%
2011	Wszystkie sprawy	13 584 064	13 385 551	1 899 729	98,5%
	Sprawy karne	2 598 628	2 621 187	405 955	100,9%
	Sprawy cywilne	9 407 784	9 230 384	1 247 986	98,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	170 768	173 959	75 337	101,9%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	111 560	109 586	34 066	98,2%
	Sprawy gospodarcze	1 295 324	1 250 435	136 385	96,5%

350 614 spraw. Do sądów okręgowych najmniej wpływa spraw z zakresu prawa pracy (poniżej 20 000 rocznie). Największą liczbą spraw od 2011 roku wpływającą do sądów apelacyjnych, są sprawy cywilne. W latach 2010-2018 w sądach apelacyjnych w ww. kategorii spraw odnotowano od 29 663 do 46 061 spraw. Drugą kategorią spraw wpływającą do sądów apelacyjnych, są sprawy karne. W latach 2010-2018 w sądach apelacyjnych w ww. kategorii spraw zarejestrowano od 29 894 do 37 629 spraw.

49 Tabela została opracowana na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html> (data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The numer of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020). Do sprawy cywilnych wliczone zostały sprawy rodzinne.

Rok ⁴⁹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2012	Wszystkie sprawy	14 040 616	14 105 063	1 835 894	100,4%
	Sprawy karne	2 649 609	2 676 184	379 365	101%
	Sprawy cywilne	9 625 186	9 733 468	1 140 254	101,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	200 822	185 437	90 780	92,3%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	120 402	111 865	42 599	92,9%
	Sprawy gospodarcze	1 444 597	1 398 109	182 896	96,8%
2013	Wszystkie sprawy	15 169 808	14 575 830	2 429 936	96,1%
	Sprawy karne	2 806 186	2 734 134	451 385	97,4%
	Sprawy cywilne	10 420 394	9 978 836	1 582 147	95,8%
	Sprawy ubezpieczeniowe	228 844	204 891	114 734	89,5%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	120 021	119 131	43 489	99,2%
	Sprawy gospodarcze	1 594 363	1 538 838	238 451	96,5%
2014	Wszystkie sprawy	14 553 725	14 754 469	2 229 227	101,4%
	Sprawy karne	2 793 577	2 804 233	440 705	100,4%
	Sprawy cywilne	9 856 760	10 030 242	1 408 464	101,8%
	Sprawy ubezpieczeniowe	213 016	203 886	123 866	95,7%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	156 572	141 000	59 061	90%
	Sprawy gospodarcze	1 533 800	1 575 108	197 131	102,7%
2015	Wszystkie sprawy	15 156 076	15 101 484	2 299 495	99,6%
	Sprawy karne	2 749 558	2 748 222	441 929	99,9%
	Sprawy cywilne	10 378 225	10 321 770	1 464 876	99,4%
	Sprawy ubezpieczeniowe	192 612	202 698	113 781	105,2%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	105 728	124 368	40 422	117,6%
	Sprawy gospodarcze	1 729 953	1 704 426	238 487	98,5%

IV. Czas trwania postępowań sądowych – analiza statystyczna

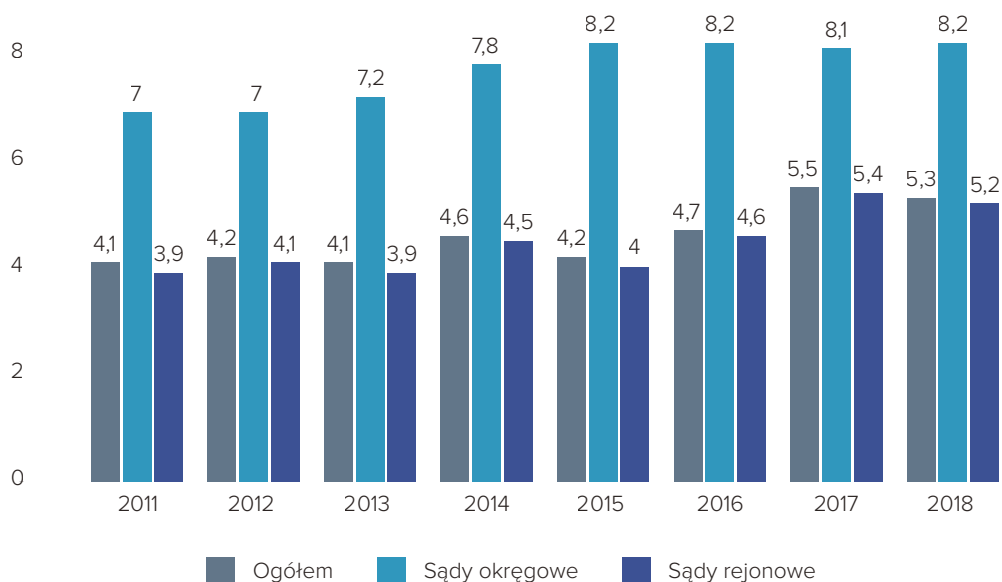
Rok ⁴⁹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2016	Wszystkie sprawy	14 910 884	14 192 052	3 018 336	95,2%
	Sprawy karne	2 537 287	2 581 724	397 502	101,7%
	Sprawy cywilne	10 378 421	9 708 373	2 134 926	93,5%
	Sprawy ubezpieczeniowe	175 751	191 279	98 253	108,8%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	82 102	88 129	34 396	107,3%
	Sprawy gospodarcze	1 737 323	1 622 547	353 259	93,4%
2017	Wszystkie sprawy	15 782 479	15 835 956	2 964 885	100,3%
	Sprawy karne	2 458 013	2 465 111	390 407	100,3%
	Sprawy cywilne	11 127 035	11 206 617	2 055 358	100,7%
	Sprawy ubezpieczeniowe	154 588	165 587	87 255	100,7%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	71 911	74 622	31 685	103,8%
	Sprawy gospodarcze	1 970 932	1 924 019	400 180	97,6%
2018	Wszystkie sprawy	15 049 054	14 914 999	3 098 942	99,1%
	Sprawy karne	2 321 762	2 319 524	392 647	99,9%
	Sprawy cywilne	10 764 222	10 648 531	2 174 324	98,9%
	Sprawy ubezpieczeniowe	173 513	149 374	111 394	86,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	127 926	124 182	32 160	97,1%
	Sprawy gospodarcze	1 661 631	1 673 388	388 417	100,7%
I poł. 2019	Wszystkie sprawy	8 592 296	8 975 468	3 615 760	94%
	Sprawy karne	1 149 801	1 153 435	389 013	100,3%
	Sprawy cywilne	6 417 218	5 929 549	2 658 724	92,4%
	Sprawy ubezpieczeniowe	103 751	80 864	134 281	77,9%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	57 073	60 595	31 907	106,2%
	Sprawy gospodarcze	864 453	850 468	400 655	98,4%

Średni czas trwania postępowań sądowych

Średni czas trwania postępowania sądowego przed sądami okręgowymi i rejonowymi

Jedną z okoliczności, które należy brać pod uwagę przy ocenie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, jest średni czas trwania postępowań sądowych. Stanowi on również cenną informację dla obywateli, ile w przybliżeniu może trwać ich sprawa przed sądem.

Średni czas trwania postępowania sądowego przed sądami rejonowymi i okręgowymi (w miesiącach)⁵⁰

Postępowania sądowe w Polsce przed sądami okręgowymi i rejonowymi trwały średnio w latach 2011-2018 od 4,1 miesiąca do 5,5 miesiąca. Dłużej postępowania sądowe

⁵⁰ Wykres został opracowany na podstawie opracowania: „Średni czas trwania (dotychczas sprawność) postępowań sądowych wybranych kategorii spraw i instancji (łącznie z czasem trwania mediacji)” za lata 2011-2018 opublikowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,52.html> (data dostępu: 30-12-2020). Powyższy wykres nie zawiera danych za 2010 rok, ponieważ Ministerstwo Sprawiedliwości gromadzi dane na temat średniego czasu trwania postępowań sądowych dopiero od 2011 roku. Należy jednocześnie wskazać, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie publikuje na swoich stronach internetowych danych statystycznych dotyczących średniego czasu trwania postępowań sądowych w sądach apelacyjnych.

trwają przed sądami okręgowymi, w których w latach 2011-2018 wskaźnik ten wahał się od 7 miesięcy do 8,2 miesiąca. Krótszy średni czas odnotowuje się w wypadku postępowań przed sądami rejonowymi. W latach 2011-2018 trwały one od 3,9 miesiąca do 5,4 miesiąca.

Jak wynika z powyższego wykresu ogólny średni czas trwania postępowania sądowego dla sądów okręgowych i sądów rejonowych nie przekroczył ani razu 5,5 miesiąca. Co istotne przez bardzo długi okres, bo od 2011 do 2016 roku wynosił on 4 miesiące. Dopiero w 2017 roku średni czas trwania przekroczył barierę 5 miesięcy.

Należy zwrócić uwagę, że średni czas trwania postępowań sądowych w sądach okręgowych rósł stopniowo od 2011 do 2015 roku i wzrósł do poziomu 8,2 miesiąca. W następnych latach utrzymywał się na podobnym poziomie.

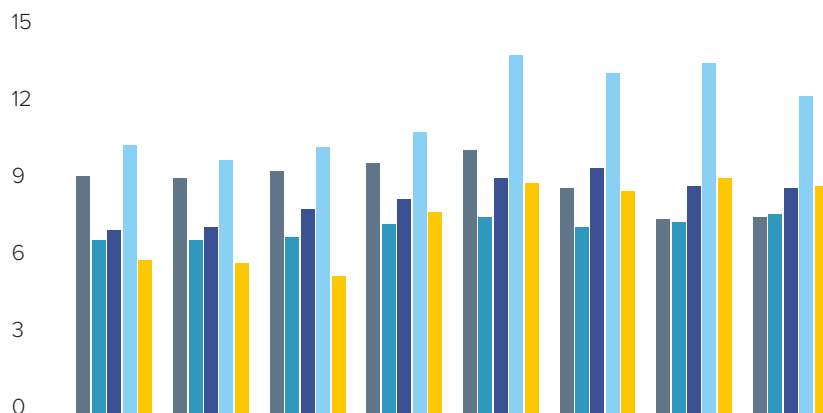
Również w sądach rejonowych w okresie od 2011 do 2013 roku średni czas trwania postępowań praktycznie nie ulegał zmianie i wynosił około 4 miesięcy. Dopiero w 2014 roku średni czas wzrósł o pół miesiąca. Pomiędzy 2015 a 2017 rokiem średni czas trwania postępowań przed sądami rejonowymi wzrósł o prawie 1,5 miesiąca.

Średni czas trwania postępowania sądowego z podziałem na rodzaj sprawy przed sądami okręgowymi

W badanym okresie w sądach okręgowych najdłużej trwały sprawy z zakresu prawa pracy, które w latach 2011-2018 były procedowane od 9,9 miesiąca do 14 miesięcy. Drugą kategorią spraw, które we wskazanym okresie trwały dłużej od pozostałych były sprawy karne – od 7,6 miesiąca do 10,3 miesiąca. Najkrócej zaś trwały sprawy cywilne – od 6,8 miesiąca do 7,8 miesiąca.

Należy także wskazać, że liczba spraw w sądach okręgowych, które trwały od 2 do 3 lat w okresie 2011-2018 wzrosła od 28 560 do 82 166. W przypadku spraw, które trwały od 3 do 5 lat ich liczba wahała się pomiędzy 12 767 do 31 574. W sądach okręgowych, liczba spraw, które trwały od 5 do lat 8 oscylowała pomiędzy 4 832 do 15 349 , a powyżej 8 wahała się pomiędzy 2 742 a 7 978.

Średni czas trwania postępowania sądowego z podziałem na rodzaj sprawy przed sądami okręgowymi (w miesiącach)⁵¹

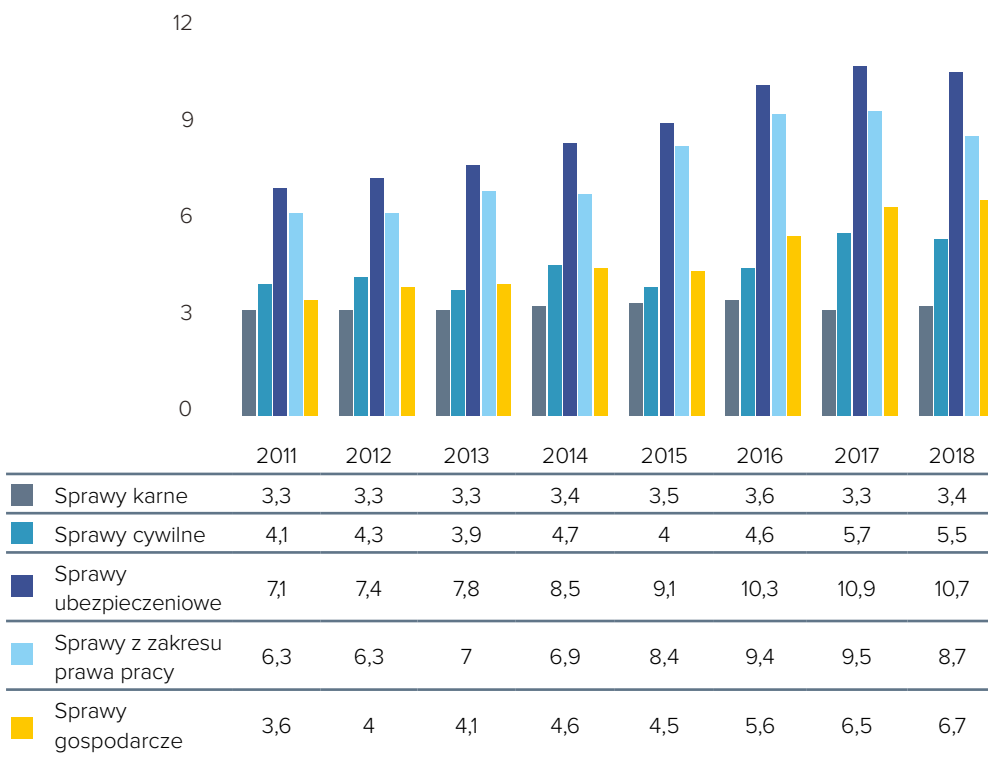

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
■ Sprawy karne	9,3	9,2	9,5	9,8	10,3	8,8	7,6	7,7
■ Sprawy cywilne	6,8	6,8	6,9	7,4	7,7	7,3	7,5	7,8
■ Sprawy ubezpieczeniowe	7,2	7,3	8	8,4	9,2	9,6	8,9	8,8
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	10,5	9,9	10,4	11	14	13,3	13,7	12,4
■ Sprawy gospodarcze	6	5,9	5,4	7,9	9	8,7	9,2	8,9

51 Wykres został opracowany na podstawie opracowania: „Średni czas trwania (dotychczas sprawność) postępowań sądowych wybranych kategorii spraw i instancji (łącznie z czasem trwania mediacji)” za lata 2011-2018 opublikowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,52.html> (data dostępu: 30-12-2020).

Średni czas trwania postępowania sądowego z podziałem na rodzaj sprawy przed sądami rejonowymi

Średni czas trwania postępowania sądowego z podziałem na rodzaj sprawy przed sądami rejonowymi (w miesiącach)⁵²

W latach 2011-2018 najdłużej przed sądami rejonowymi toczyły się sprawy ubezpieczeniowe – od 7,1 do 10,9 miesiąca. Następną kategorię stanowiły sprawy z zakresu prawa pracy – od 6,3 do 9,5 miesiąca. Najkrócej trwały zaś sprawy karne – od 3,3 do 3,6 miesiąca.

Należy także wskazać, że liczba spraw w sądach rejonowych, które trwały od 2 do 3 lat rosła od 23 688 do 74 902. Liczba spraw, trwających od 3 do 5 lat wahała się pomiędzy 10 858 a 27 788. W sądach rejonowych liczba spraw, które trwały od 5 do lat 8

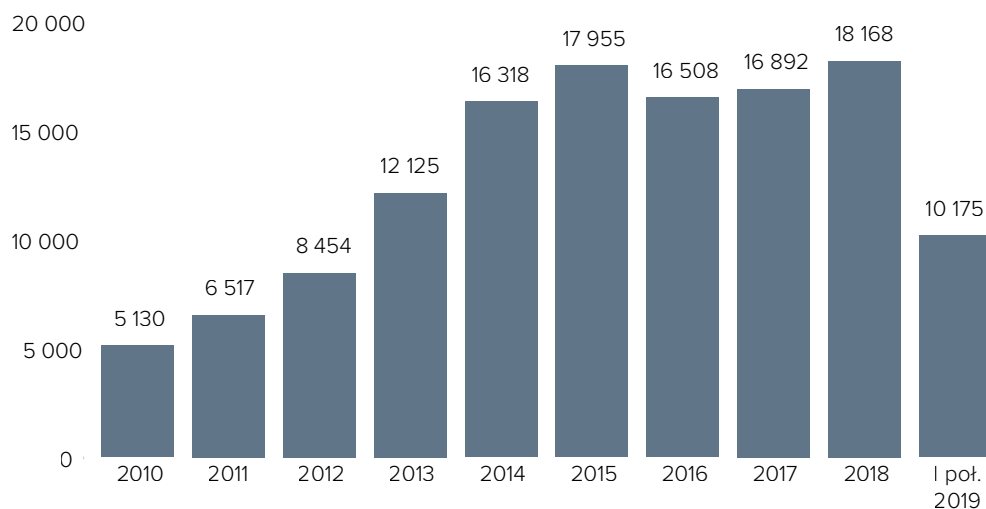
52 Wykres został opracowany na podstawie opracowania: „Średni czas trwania (dotychczas sprawność) postępowań sądowych wybranych kategorii spraw i instancji (łącznie z czasem trwania mediacji)” za lata 2011-2018 opublikowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,52.html> (data dostępu: 30-12-2020).

oscylowała pomiędzy 3 618 a 14 174, a toczących się więcej niż 8 lat wahała się pomiędzy 2 412 a 7 592.

Skarga na przewlekłość postępowania – perspektywa statystyczna

Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych i sądach okręgowych – dane ogólne

Liczba skarg na przewlekłość rozpatrzonych przez sądy apelacyjne i sądy okręgowe⁵³

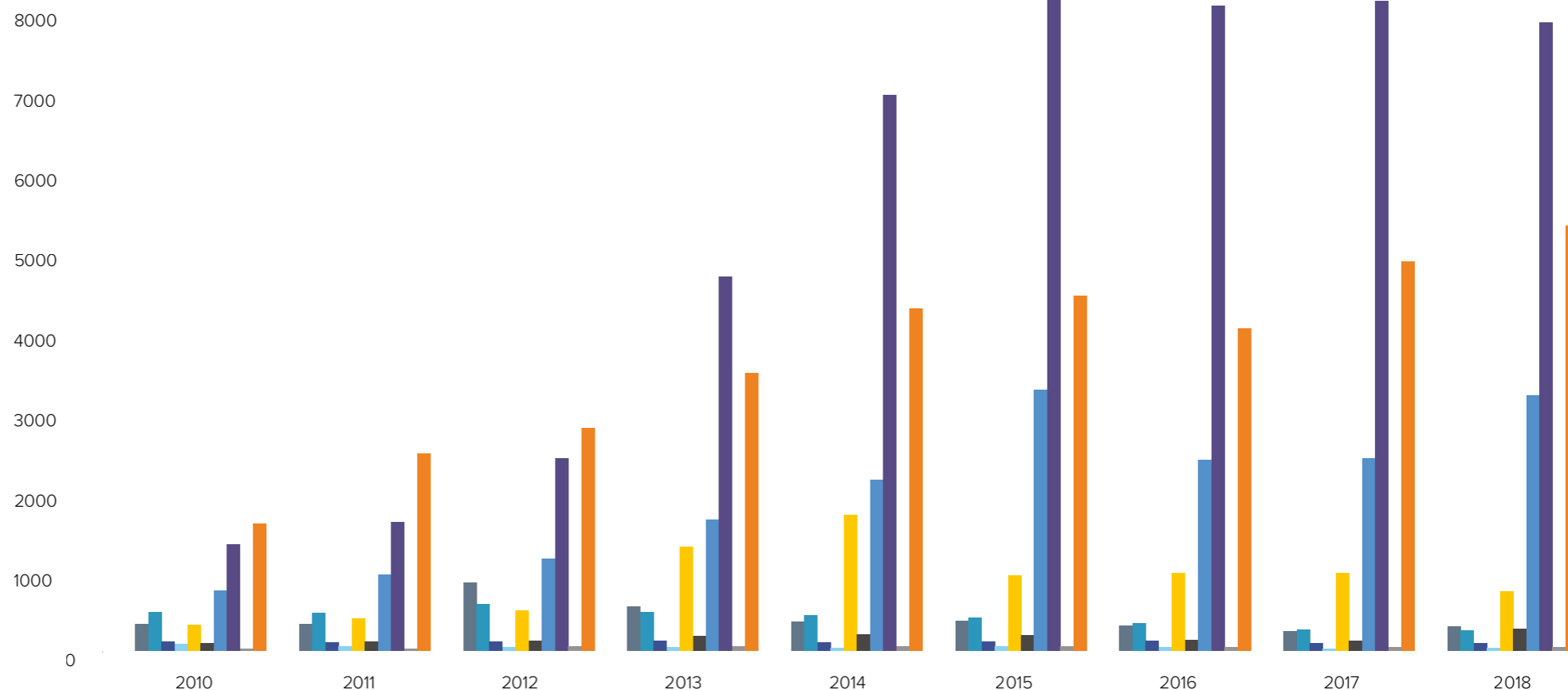

53 Wykres został opracowany na podstawie opracowań: „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 oraz „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

Liczba skarg na przewlekłość w latach 2010-2018 wahała się pomiędzy 5 tys. a 18 tys. w skali roku. Należy zwrócić uwagę, że w latach 2010-2015 liczba inicjowanych postępowań o zadośćuczynienia za przewlekłość postępowania stopniowo wzrastała. Różnica w liczbie skarg pomiędzy 2015 a 2010 rokiem wyniosła prawie 13 tys. (tj. wzrost o ponad 300%). Oznacza to, że środek ten w badanym okresie stał się zdecydowanie popularniejszy. Największy wzrost odnotowano w wypadku skarg dotyczących postępowań w sprawach gospodarczych (o około 560%) oraz postępowań z zakresu prawa cywilnego (o 530%). Nie można wykluczyć, że popularność skargi na przewlekłość postępowania wzrosła wraz ze wzrostem liczby postępowań sądowych. Należy też wskazać, że w kolejnych latach liczba skarg utrzymywała się na porównywalnym poziomie (pomiędzy 16 tys. a 18 tys.). Najwięcej tego rodzaju postępowań rozpoznano przed sądami apelacyjnymi i sądami okręgowymi w 2018 roku, w którym złożono 18 168 skarg (wzrost o ponad 7,5%). Warto również zauważyć, że ostatnie dostępne publicznie dane ujawniają, że w pierwszej połowie 2019 roku w sądach zarejestrowano ponad 10 000 skarg na przewlekłość postępowań, co może sugerować utrzymywanie się tendencji wzrostowej. Dostępne dane statystyczne pozwalają również stwierdzić, że ponad 80% skarg na przewlekłość rozpatrywanych przez sądy dotyczy postępowań cywilnych.

Najczęstszą przyczyną wnoszenia skarg przez uczestników postępowania, zgodnie z danymi Ministerstwa Sprawiedliwości, była beczynność w podejmowaniu czynności procesowych przez sądy. Tylko w 2018 roku do sądów powszechnych wpłynęło blisko 8000 skarg z takim zarzutem. W wielu skargach podnoszono również przewlekłość postępowania wykonawczego. W ostatnich pięciu latach taką przyczynę inicjowania postępowania z ustawy o skardze na przewlekłość wskazywano w od około 2000 do około 3200 spraw. Znaczną grupę skarg stanowiły te, których nie można było zaklasyfikować do przyjmowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości kategorii. Jedynie około 100 skarg rocznie na przestrzeni ostatnich lat było łączonych w statystykach sądowych ze zwłoką w wydawaniu opinii przez biegłych, a nieterminowe sporządzanie uzasadnień wskazano w około 50 sprawach rocznie.

Przyczyny wniesienia skargi na przewlekłość postępowania – ogółem⁵⁴

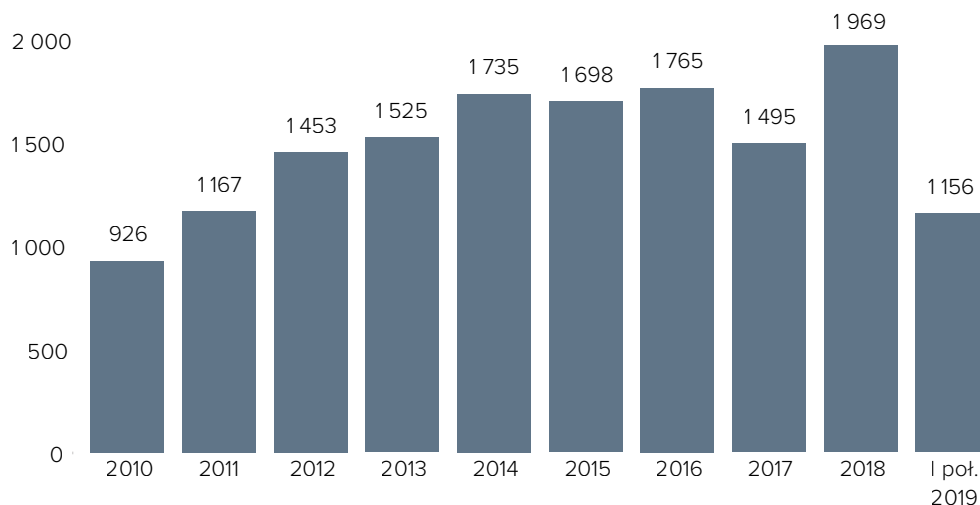

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zbyt odległe wyznaczenie terminu pierwszej rozprawy	329	329	851	552	362	370	315	244	306
Długość przerwy (odroczenia) między rozprawami	484	470	587	481	447	410	348	264	254
Zwłoka w wykonaniu opinii przez biegłych albo zasięgnięcie przez sądy kolejnych opinii	112	106	111	124	109	118	123	98	91
Nadużywanie zawieszenia postępowania	84	58	45	40	39	55	48	26	30
Przewlekłość trwania tzw. czynności wstępnych	322	408	500	1 301	1 694	942	969	974	742
Przewlekłość postępowania międzyinstancyjnego	97	113	124	186	206	194	135	125	270
Przewlekłość postępowania wykonawczego	748	949	1 155	1 635	2 136	3 261	2 383	2 405	3 197
Bezczynność w podejmowaniu czynności procesowych	1 326	1 612	2 409	4 681	6 954	8 263	8 069	8 125	7 854
Nieterminowość sporządzania uzasadnień	25	23	51	58	59	54	46	43	42
Inne	1 594	2 470	2 784	3 474	4 280	4 438	4 030	4 867	5 317

54 Wykres został opracowany na podstawie danych statystycznych udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020.

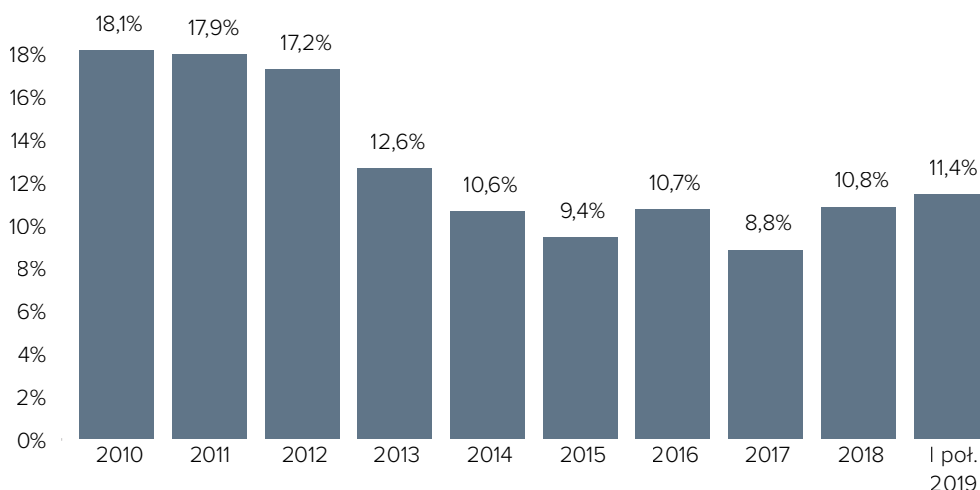
Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną⁵⁵

Powyżej przedstawione dane należy zestawić z liczbą skarg, które skutkowały uznaniem, że w sprawie doszło do przewlekłości oraz w których sąd przyznał z tego tytułu finansową rekompensatę. Z wykresu wynika, że liczba skarg na przewlekłość, w wyniku których zasądzone kwotę pieniężną mieściła się w latach 2010-2018 w przedziale pomiędzy 926 a 1 969. Warto zwrócić uwagę na to, że w latach 2010-2014 liczba skutecznych skarg systematycznie wzrastała od 926 do 1 735, co oznacza prawie podwojenie tego rodzaju postępowań. Jednocześnie podkreślić należy, że 2018 rok był pod tym względem rekordowy, bo w prawie 2000 spraw sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły finansową rekompensatę.

55 Wykres został opracowany na podstawie opracowań: „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 oraz „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

Procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną⁵⁶

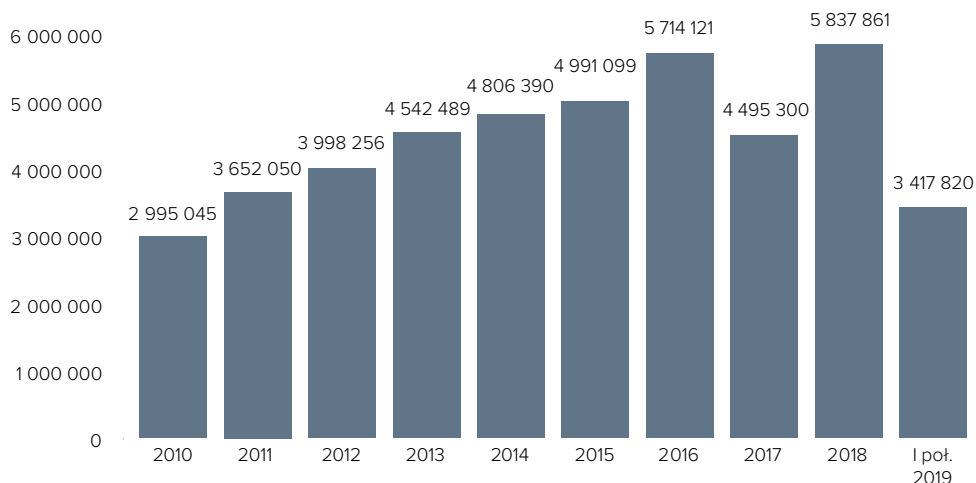

Zestawienie powyższych danych pozwala określić, jak kształtuje się skuteczność skargi na przewlekłość. Z uzyskanych danych wynika, że procent skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną wahał się w badanym okresie pomiędzy 8,8% a 18,1%. Najmniejszy procent skarg skutkujących przyznaniem finansowej rekompensaty odnotowano w 2017 roku, w którym wynosił on 8,8%.

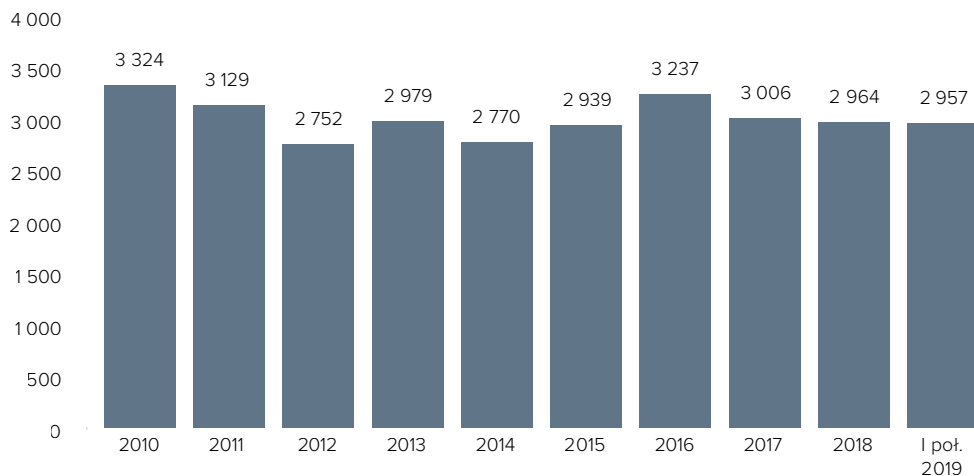
Dyskusja o długotrwałości postępowań sądowych jest nieodłącznie związana z konsekwencjami finansowymi, jakie Skarb Państwa ponosi z tego tytułu w postaci rekompensat przyznawanych w wyniku postępowań ze skargi na przewlekłość. W latach 2010-2018 łączna kwota pieniężna zasądzana przez sądy apelacyjne i sądy okręgowe wahała się pomiędzy 2 995 045 a 5 837 861 zł. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że wraz ze wzrostem liczby składanych skarg w latach 2010-2015 systematycznie wzrastała łączna kwota pieniężna. Jednakże pomimo spadku liczby skarg na przewlekłość złożonych w 2016 roku, również w tym roku zauważalny był wzrost zasądzanych łącznych kwot pieniężnych i to aż o ponad 700 tys. zł względem 2015 roku. Ostatnie publicznie dostępne dane potwierdzają, że łączna kwota zasądzona przez sądy z tytułu przewlekłości postępowań w pierwszej połowie 2019 roku wynosi ponad 3 mln zł.

56 Procent liczby skarg na przewlekłość, w których zasądzono kwoty pieniężne jest odniesieniem liczby skarg na przewlekłość, w których sądy zasądziły kwotę pieniężną do ogółu rozpatrzonych przez sądy skarg.

Łączna kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania (w PLN)⁵⁷

Średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania (w PLN)

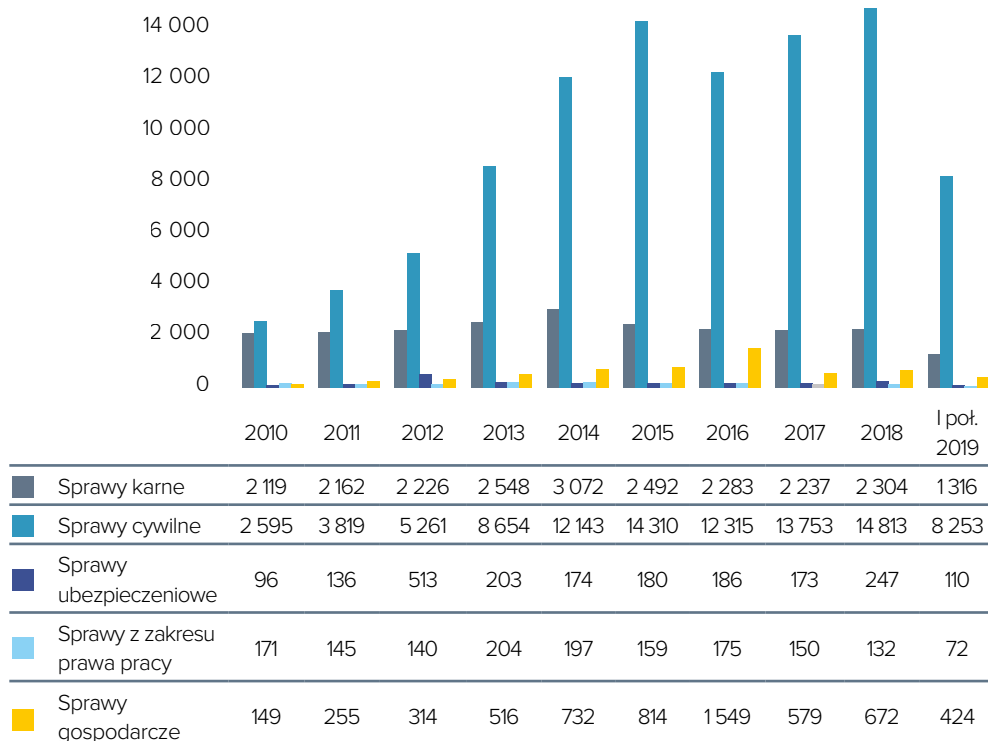

57 Wykres został opracowany na podstawie opracowań: „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 oraz „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

Jak wynika z powyższego wykresu, średnia kwota pieniężna zasądzana przez sądy apelacyjne i sądy okręgowe z tytułu przewlekłości postępowania w latach 2010-2018 była w miarę stabilna i mieściła się w przedziale od 2 752 zł do 3 324 zł. Z dostępnych aktualnie danych wynika, że podobnie kształtowała się również wartość rekompensat przyznawanych w pierwszej połowie 2019 roku.

Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych i sądach okręgowych – z podziałem na rodzaj spraw

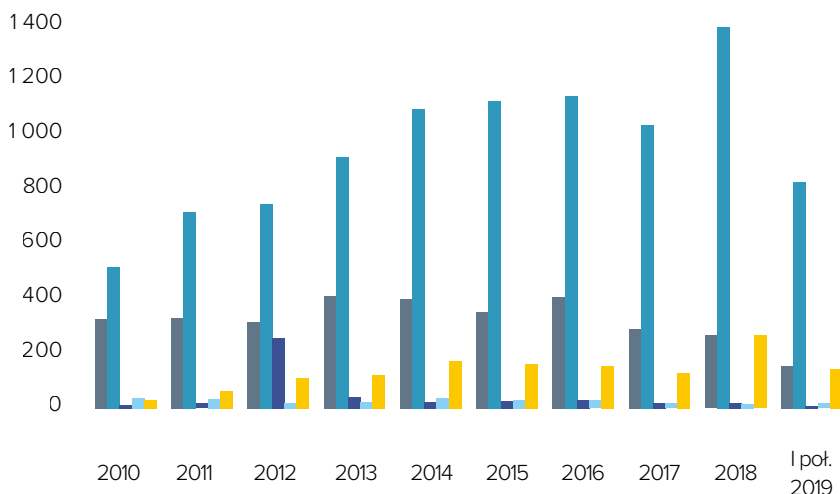
Liczba skarg na przewlekłość rozpatrzonych przez sądy apelacyjne i sądy okręgowe z podziałem na rodzaj sprawy⁵⁸

58 Wykres został opracowany na podstawie opracowań: „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 oraz „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

Kategorią spraw, w której składano najwięcej skarg na przewlekłość do sądów apelacyjnych i sądów okręgowych w latach 2010-2018 były sprawy cywilne – ich liczba mieściła się w zakresie od 2 595 do 14 813 spraw. Dane te pozwalają stwierdzić, że w analizowanym okresie nastąpił wzrost blisko sześciokrotny w liczbie formułowanych skarg (tj. o 571%). Drugą kategorią spraw pod względem liczebności stanowiły sprawy karne – ich liczba wahała się pomiędzy 2 119 a 3 072. W ostatnich latach utrzymywał się jednak stały trend i liczba skarg zazwyczaj wynosiła około 2200 – 2300. Najmniej we wskazanym okresie wpłynęło skarg z zakresu prawa pracy – od 132 do 204.

Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną z podziałem na rodzaj sprawy⁵⁹

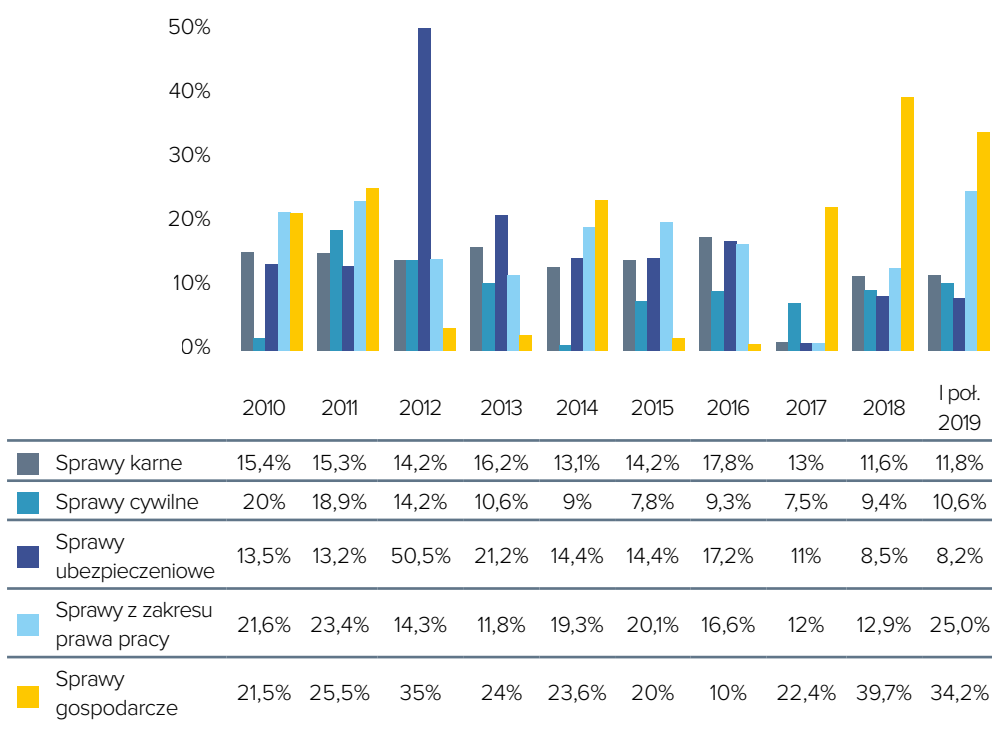

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I poł. 2019
■ Sprawy karne	326	330	317	413	402	353	407	290	267	155
■ Sprawy cywilne	518	720	747	921	1 097	1 124	1 142	1 038	1 397	829
■ Sprawy ubezpieczeniowe	13	18	259	43	25	26	32	19	21	9
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	37	34	20	24	38	32	29	18	17	18
■ Sprawy gospodarcze	32	65	110	124	173	163	155	130	267	145

59 Wykres został opracowany na podstawie opracowań: „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 oraz „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

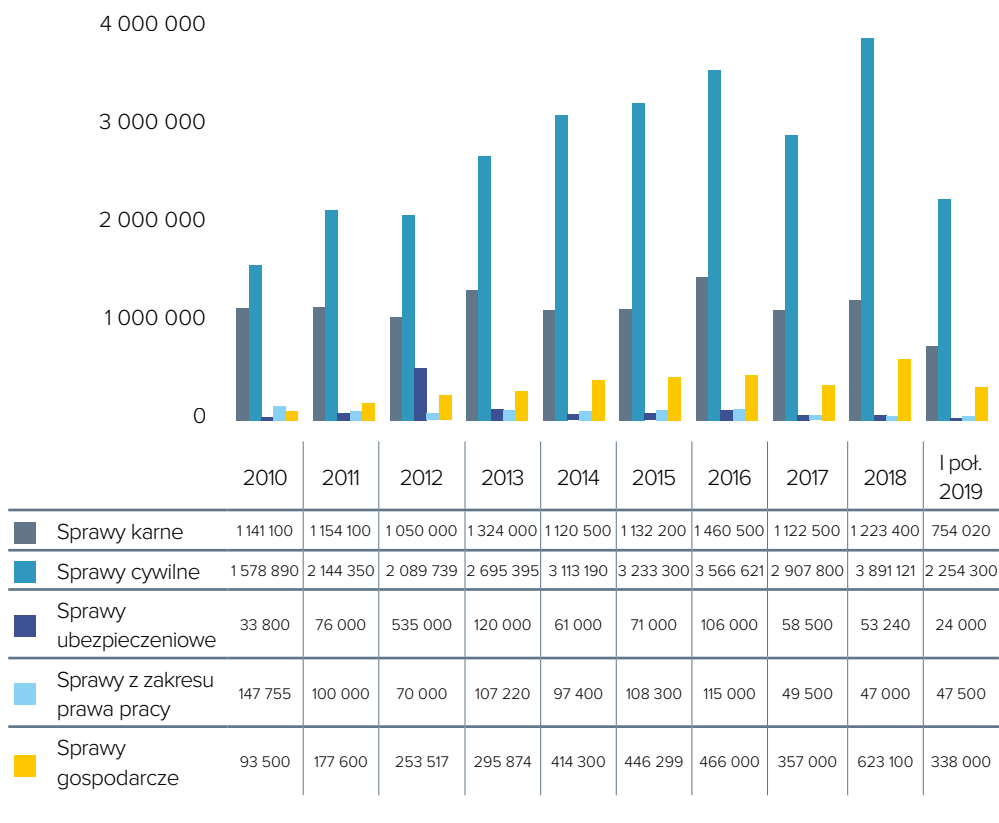
Kategorię spraw, w której sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądzały najwięcej kwot pieniężnych, stanowiły w latach 2010-2018 sprawy cywilne – ich liczba wahała się pomiędzy 592 a 1397 spraw (odnotowany wzrost wynosił 236%). Ma to oczywiście związek z liczbą składanych skarg na przewlekłość postępowania w tej kategorii spraw. Drugą kategorią spraw, w której sądy apelacyjne i sądy okręgowe najczęściej przyznawały rekompensatę finansową były sprawy karne – ich liczba w latach 2010-2018 mieściła się pomiędzy 267 a 413. Jednocześnie należy wskazać, że w sprawach z zakresu prawa pracy najrzadziej zasądzone są kwoty pieniężne w związku z przewlekłością postępowania, a ich liczba oscylowała pomiędzy 17 a 38 spraw.

Procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną z podziałem na rodzaj sprawy

Najwyższy procent liczby skarg na przewlekłość postępowania, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną w latach 2010-2018 odnotowano w sprawach gospodarczych – wahał się on pomiędzy 10% a 39,7%. Drugie miejsce zajęły sprawy ubezpieczeniowe – oscylował on pomiędzy 8,5% a 50,5%. Najniższy procent dotyczył spraw cywilnych – od 7,5% do 20%.

Łączna kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania z podziałem na rodzaj sprawy (w PLN)⁶⁰

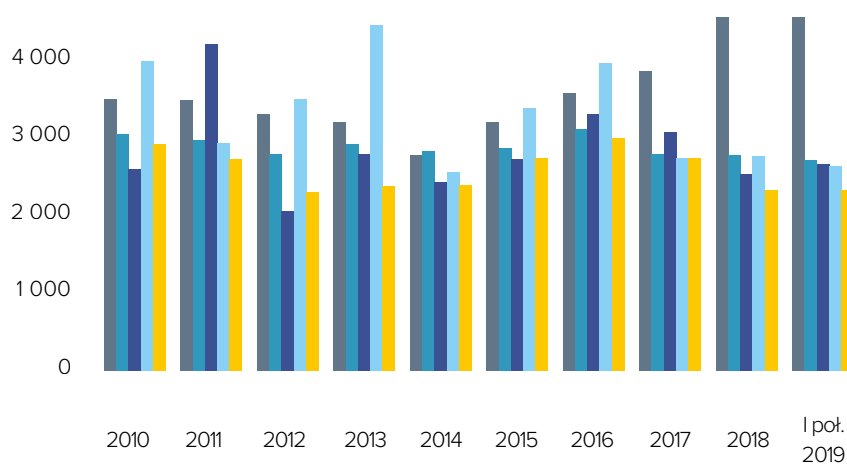

Najwięcej kosztowała podatnika przewlekłość w sprawach cywilnych, a najmniej w sprawach z zakresu prawa pracy⁶¹.

60 Wykres został opracowany na podstawie opracowań: „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 oraz „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dostęp: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

61 W częściach raportu dotyczących przyznawanych kwot pieniężnych w przypadku skargi na przewlekłość postępowania, autorzy raportu zdecydowali o szczegółowym opisywaniu tych danych z podziałem na konkretne kategorie spraw. Jest to konsekwencją wyroku *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, ale także pism kierowanych przez Rząd RP do Komitetu Ministrów Rady Europy dotyczących wykonania ww. wyroku, w których wskazywane jest, że przyznawane kwoty rekompensaty finansowej są zgodne ze standardami EKPC i ETPC.

Średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne i sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania z podziałem na rodzaj sprawy (w PLN)

Średnia kwota przyznawana przez sądy w postępowaniach inicjowanych skargą na przewlekłość w ostatnich latach wynosiła około 3000 – 3200 zł. Najwyższa średnia kwota pieniężna w sprawach, w których sądy apelacyjne i okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania w latach 2010-2018, zasądzana była w sprawach karnych, a najniższa w sprawach gospodarczych. Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że po uchwale SN z dnia 28 marca 2013 roku, sygn. akt III SPZP 1/13, a także wyroku *Rutkowski przeciwko Polsce*, jedynie w sprawach karnych wzrosła średnia kwota pieniężna zasądzana w przypadku stwierdzenia przewlekłości. W pozostałych kategoriach były to nieznaczne i tylko chwilowe wzrosty.

Jak wynika z powyższego wykresu, w przypadku spraw karnych średnia kwota pieniężna przyznawana przez sądy wahała się pomiędzy 2 787 a 4 582 zł. Jednocześnie należy wskazać, że od 2014 roku do 2018 roku można zauważyć tendencję wzrostową w przypadku ww. kategorii z 2 787 zł do 4 582 zł, co oznacza wzrost o prawie 1 800 zł.

W pierwszej połowie 2019 roku średnia kwota pieniężna w przypadku stwierdzonej przewlekłości postępowania była najwyższa – 4 864 zł.

W przypadku spraw cywilnych średnia kwota pieniężna zasądzana w sprawach, w których sądy apelacyjne i okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania w latach 2010-2018, oscylowała pomiędzy 2 785 a 3 123 zł (2016 rok).

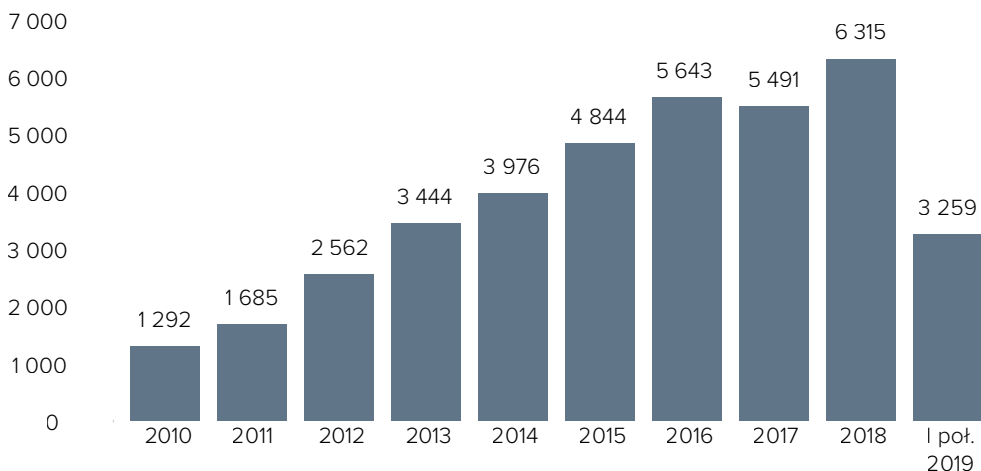
W sprawach ubezpieczeniowych średnia kwota pieniężna mieściła się pomiędzy 2 065 zł a 4 222 zł (2011 rok).

W przypadku spraw z zakresu prawa pracy średnia kwota pieniężna zasądzana w sprawach, w których sądy apelacyjne i okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania w latach 2010-2018, wahała się pomiędzy 2 563 a 4 467 zł (2013 rok).

W sprawach gospodarczych średnia kwota pieniężna zasądzana w sprawach, w których sądy apelacyjne i okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania w latach 2010-2018, oscylowała pomiędzy 2 304 zł a 3 006 zł (2016 rok).

Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych – dane ogólne

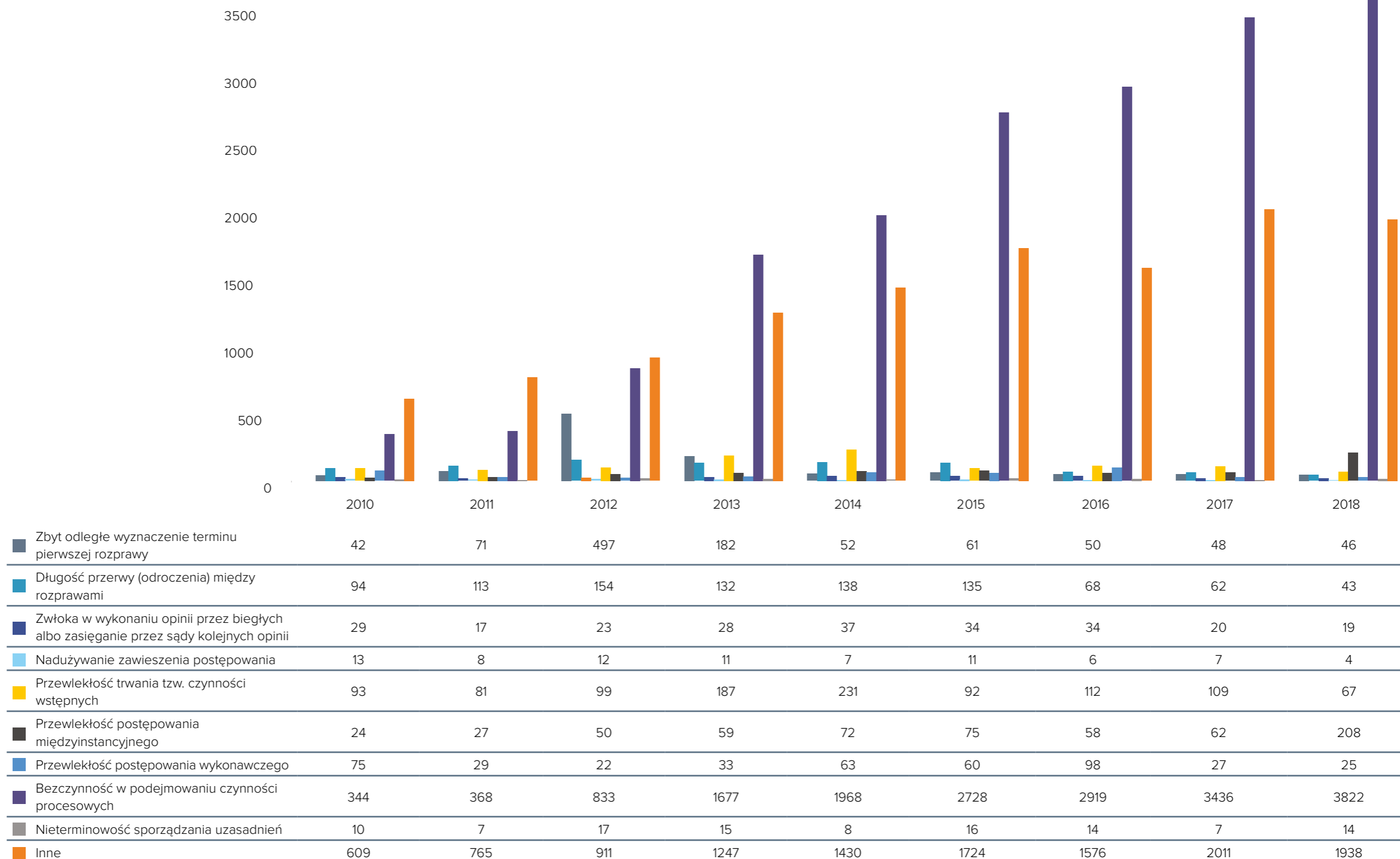
Zgodnie z art. 4 ust. 1-1b i 5 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania skargę na przewlekłość postępowania składa się do sądu apelacyjnego, jeżeli skarga dotyczy: przewlekłości postępowania przed sądem okręgowym, przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym i sądem okręgowym, przewlekłości postępowania przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym, przewlekłości postępowania przygotowawczego, których rozpoznanie w I instancji należy do właściwości sądu okręgowego.

Liczba skarg na przewlekłość rozpatrzonych przez sądy apelacyjne⁶²

Należy wskazać, że do sądów apelacyjnych jest składanych mniej skarg na przewlekłość postępowania niż do sądów okręgowych. Jak wynika z powyższego wykresu, liczba skarg na przewlekłość wpływających do sądów apelacyjnych w latach 2010-2018 mieściła się w przedziale pomiędzy 1 292 a 6 315. W badanym okresie widać więc zdecydowany – prawie pięciokrotny wzrost w kwestionowaniu czasu trwania postępowań przed sądami okręgowymi (liczba zarejestrowanych skarg wzrosła o 488%). Należy zwrócić też uwagę, że różnica w liczbie skarg pomiędzy 2016 a 2010 rokiem wyniosła ponad 4 tys. Najwięcej skarg do sądów apelacyjnych zostało złożonych w 2018 roku i było ich 6 315.

62 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

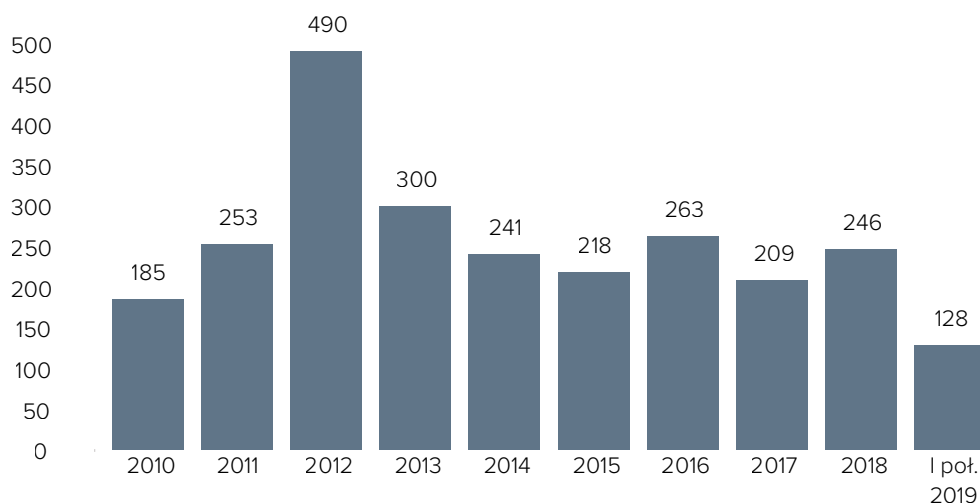
Przyczyny wniesienia skargi na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych – ogółem⁶³

63 Wykres został opracowany na podstawie danych statystycznych udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020.

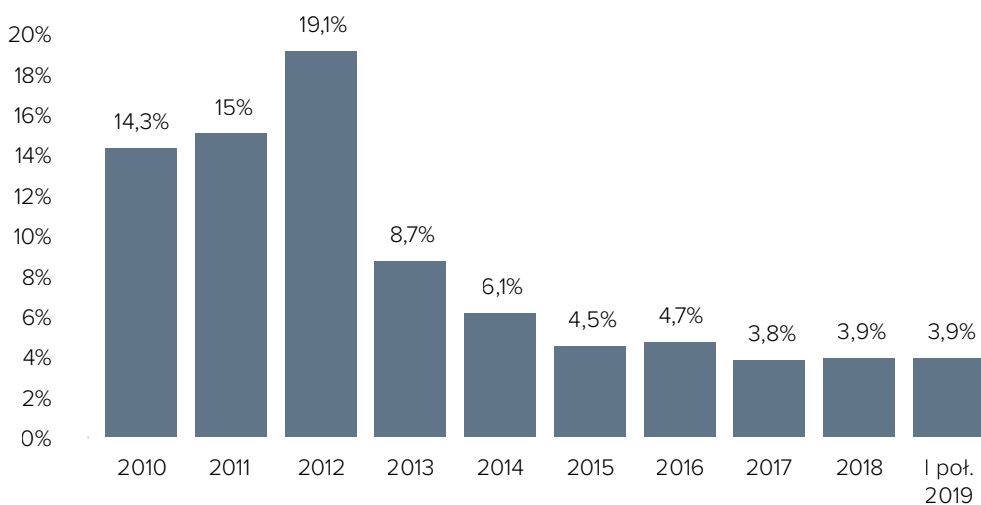
W skargach, rozpatrywanych przez sądy apelacyjne, najczęstszą przyczynę przewlekłości stanowiła beczynność w podejmowaniu decyzji procesowych. Tak skonstruowane skargi w 2018 roku stanowiły około 62%. Drugą w kolejności sklasyfikowaną przyczyną spraw była długotrwałość postępowania międzyinstancyjnego. Jednakże podkreślenia wymaga zdecydowanie mniejsza skala występowania takiego zarzutu. Podczas gdy pierwszą przyczynę podniesiono w ponad 3000 spraw, to na drugą powołało się około 200 skarżących. Warto jednak dodać, że w blisko 2000 skarg nie określono precyzyjnie przyczyn przewlekłości.

Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę pieniężną⁶⁴

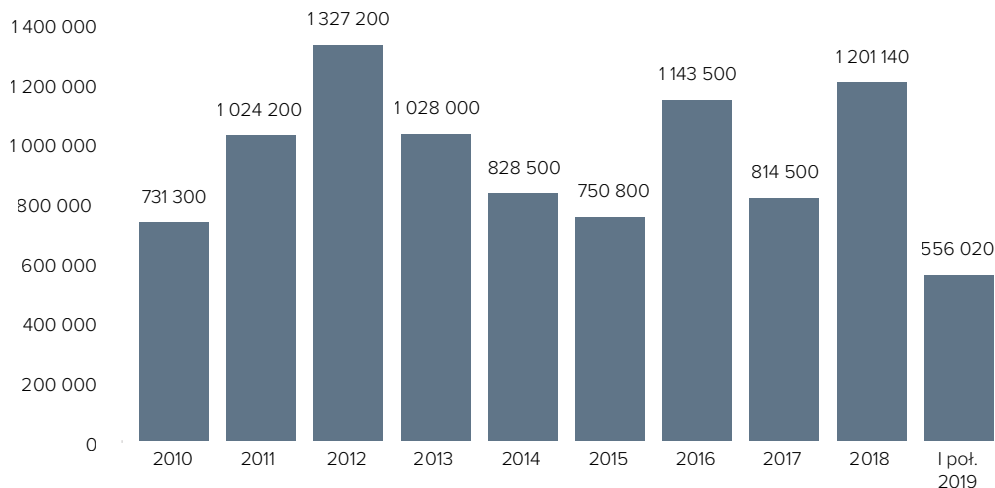
Z uzyskanych informacji wynika, że liczba skarg, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę pieniężną w latach 2010-2018, wahała się pomiędzy 185 a 490. Najwięcej rekompensat finansowych zostało przyznanych w 2012 roku – 490. Trzeba też zwrócić uwagę, że wraz ze znacznym wzrostem liczby skarg na przewlekłość, nie wzrosła liczba spraw, w których stwierdzono przewlekłość postępowania i przyznano kwotę pieniężną.

64 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

Procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę pieniężną

W latach 2010-2018 procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę pieniężną, mieściła się w przedziale pomiędzy 3,8% a 19,1%. Początkowo, jak wynika z powyższego wykresu, w latach 2010-2012 wzrastał on systematycznie, a różnica pomiędzy 2012 a 2010 rokiem wyniosła prawie 5%. Od 2013 roku można zaobserwować znaczny spadek skuteczności skarg na przewlekłość postępowania. Ponadto od 2015 roku procent liczby skarg na przewlekłość, w których zasądzono kwotę pieniężną, nie przekroczył progu 5%. Najmniejszy odsetek skarg uwzględniony został w 2017 roku – 3,8%.

Łączna kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne stwierdziły przewlekłość postępowania (w PLN)⁶⁵

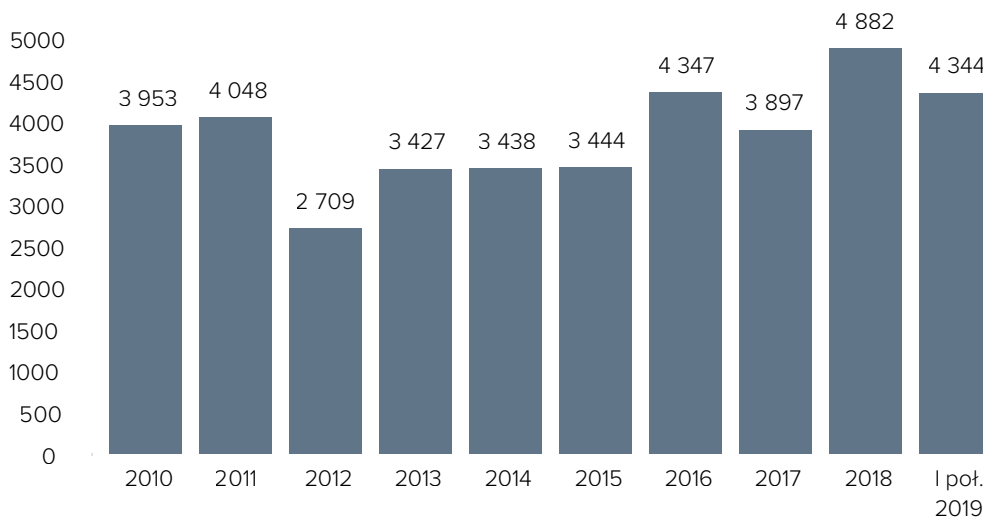
Łączna kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których stwierdzono przewlekłość postępowania wahała się pomiędzy 731 300 zł a 1 327 200 zł (2012 rok)⁶⁶.

Średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne stwierdziły przewlekłość postępowania w latach 2010-2018 oscyluje pomiędzy 2 709 zł a 4 882 zł. Podkreślić należy, że w latach 2013-2015 średnie rekompensaty pieniężne utrzymywały się na tym samym poziomie – 3 400 zł. W 2012 roku – przy najwyższej liczbie skarg na przewlekłość, w których konsekwencji zasądzono kwotę pieniężną, średnia rekompensata była najniższa i wyniosła – 2 709 zł. Najwyższa średnia kwota pieniężna została przyznana w 2018 roku.

65 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-1.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

66 W sądach apelacyjnych łączna kwota pieniężna zasądzona w latach 2010-2018 była największa w sprawach karnych i mieściła się w przedziale od 292 500 zł do 522 400 zł, a najmniejsza w sprawach z zakresu prawa pracy i wahała się od 2 000 zł do 105 000 zł. Szczegółowe informacje dostępne w rozdziale X.

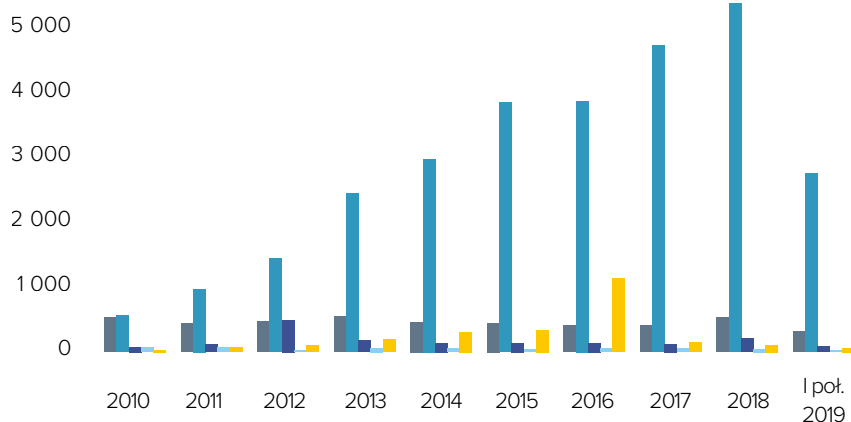
Średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne stwierdziły przewlekłość postępowania (w PLN)

Skarga na przewlekłość postępowania w sądach apelacyjnych – z podziałem na rodzaj sprawy

Do sądów apelacyjnych najczęściej skarg na przewlekłość wpływało w latach 2010-2018 w sprawach cywilnych, a ich liczba systematycznie wzrastała z 568 do 5 405. Oznacza to, że na przestrzeni dziesięciu lat mogliśmy zaobserwować prawie dziesięciokrotny wzrost liczby skarg dotyczących tej kategorii postępowań (o ponad 4 700). Drugie miejsce zajęły skargi dotyczące postępowań w sprawach karnych – ich liczba oscylowała pomiędzy 414 a 550. Warto jednak zauważyć, że liczba ta w badanym okresie była stabilna. Najmniej skarg kwestionujących czas trwania postępowania składanych jest do sądów apelacyjnych w sprawach z zakresu prawa pracy – ich liczba w latach 2010-2018 wahała się pomiędzy 27 a 75. W ostatnich latach rejestrowanych jest średnio około 50 skarg rocznie w tej kategorii.

Liczba skarg na przewlekłość rozpatrzonych przez sądy apelacyjne z podziałem na rodzaj sprawy⁶⁷

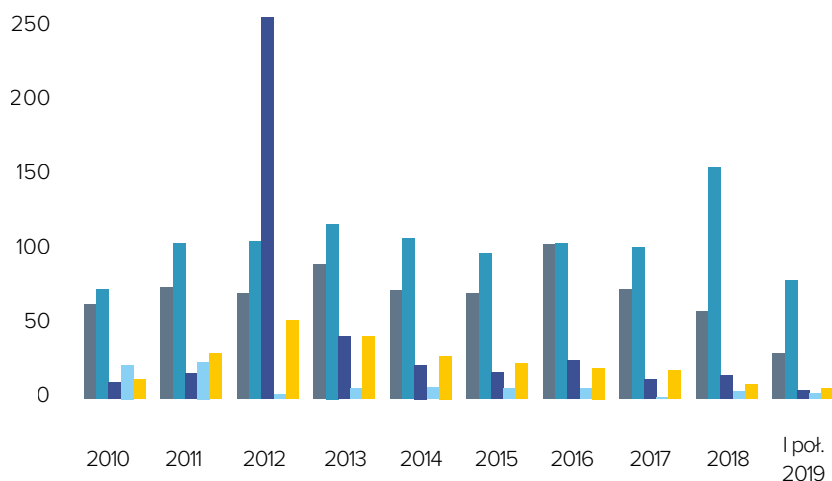

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I poł. 2019
■ Sprawy karne	536	441	480	550	469	451	414	415	535	317
■ Sprawy cywilne	568	980	1 454	2 455	2 991	3 863	3 890	4 747	5 405	2 766
■ Sprawy ubezpieczeniowe	81	118	496	180	144	144	142	124	214	90
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	74	75	27	63	60	44	53	58	48	22
■ Sprawy gospodarcze	33	71	105	196	312	342	1 144	147	113	64

67 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

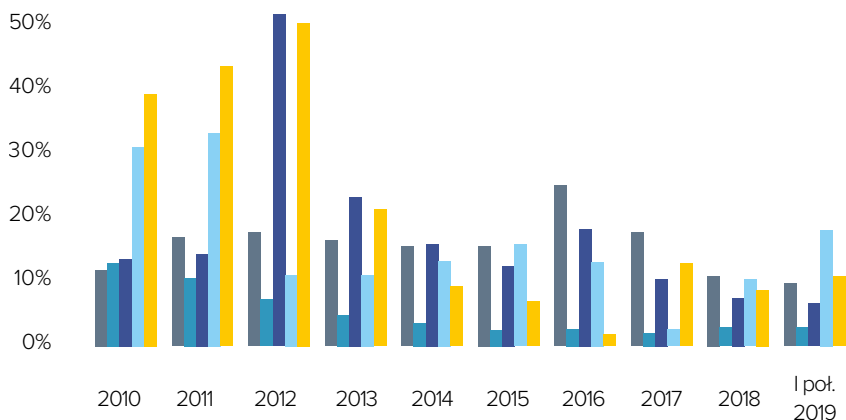
Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę pieniężną z podziałem na rodzaj sprawy⁶⁸

W sądach apelacyjnych kwota pieniężna w przypadku stwierdzonej przewlekłości postępowania w latach 2010-2018 najczęściej zasądzana była w sprawach cywilnych – ich liczba wahała się pomiędzy 74 a 156. Drugie miejsce zajęły sprawy karne – ich liczba oscylowała pomiędzy 59 a 104. Najrzadziej rekompensata finansowa była przyznawana w sprawach z zakresu prawa pracy – ich liczba wahała się pomiędzy 1 a 25.

68 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

**Procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę
pieniężną z podziałem na rodzaj sprawy**

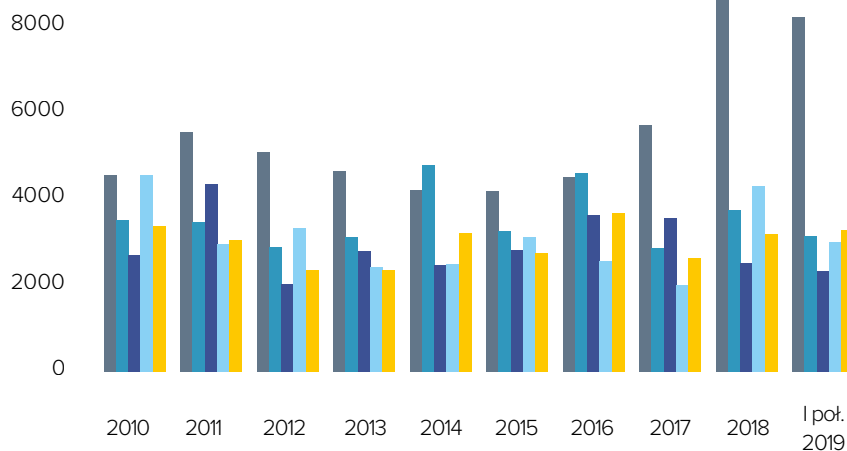

■ Sprawy karne	11,9%	17%	17,8%	16,5%	15,6%	15,7%	25,1%	17,8%	11%	9,8%
■ Sprawy cywilne	13%	10,7%	7,3%	4,9%	3,6%	2,5%	2,7%	2,1%	2,9%	2,9%
■ Sprawy ubezpieczeniowe	13,6%	14,4%	51,8%	23,3%	16%	12,5%	18,3%	10,5%	7,5%	6,7%
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	31,1%	33,3%	11,1%	11,1%	13,3%	15,9%	13,2%	2,6%	10,4%	18,2%
■ Sprawy gospodarcze	39,4%	43,7%	50,5%	21,4%	9,3%	7%	1,8%	12,9%	8,8%	10,9%

Najwyższy procent liczby skarg na przewlekłość postępowania, w których sądy apelacyjne zasądziły kwotę pieniężną, odnotowano w latach 2010-2018 w sprawach gospodarczych – wahał się on pomiędzy 1,8%, a 50,5%. Na drugim miejscu znalazły się sprawy ubezpieczeniowe – 7,5% a 51,8%. Badany wskaźnik najniższy był w sprawach cywilnych – oscylował on pomiędzy 2,1% a 13%.

W sądach apelacyjnych w latach 2010-2018 najwyższe średnie kwoty pieniężne przyznawane były w sprawach karnych, a najniższe w sprawach ubezpieczeniowych.

Średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy apelacyjne stwierdziły przewlekłość postępowania z podziałem na rodzaj sprawy (w PLN)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I poł. 2019
■ Sprawy karne	4 562	5 561	5 091	4 659	4 219	4 199	4 514	5 722	8 854	8 243
■ Sprawy cywilne	3 520	3 471	2 891	3 135	4 801	3 260	4 609	2 868	3 750	3 144
■ Sprawy ubezpieczeniowe	2 709	4 352	2 039	2 809	2 478	2 833	3 634	3 576	2 515	2 333
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	4 565	2 960	3 333	2 429	2 500	3 114	2 571	2 000	4 300	3 000
■ Sprawy gospodarcze	3 384	3 051	2 362	2 357	3 207	2 750	3 690	2 632	3 200	3 285

Jak wynika z powyższego wykresu, średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach karnych, w których sądy apelacyjne stwierdziły przewlekłość postępowania w latach 2010-2018 wahała się pomiędzy 4 199 zł a 8 854 zł. Jednocześnie należy wskazać, że tendencję wzrostową w ww. kategorii można zauważyć pomiędzy 2015 rokiem a 2018 rokiem, kiedy to nastąpił wzrost o ponad 4,5 tys. zł. Najwyższa średnia kwota pieniężna w sprawach karnych została zasądzona w 2018 roku.

W przypadku spraw cywilnych kwota ta oscylowała pomiędzy 2 868 zł a 4 801 zł (2014 rok).

W sprawach ubezpieczeniowych średnia kwota wahała się pomiędzy 2 039 zł a 4 352 zł (2011 rok). Należy jednocześnie podkreślić, że pomimo tego, że w 2012 roku w sprawach ubezpieczeniowych wpłynęło najwięcej skarg i w ponad 50% z nich stwierdzono przewlekłość, a także, że w 2012 roku łączna kwota pieniężna w przypadku stwierdzonej przewlekłości była najwyższa, to tego roku średnia kwota pieniężna była najniższa i wyniosła – 2 039 zł. Ponadto należy wskazać, że od 2016 roku średnia rekompensata pieniężna systematycznie maleje (w 2018 roku zmalała o ponad 1 000 zł).

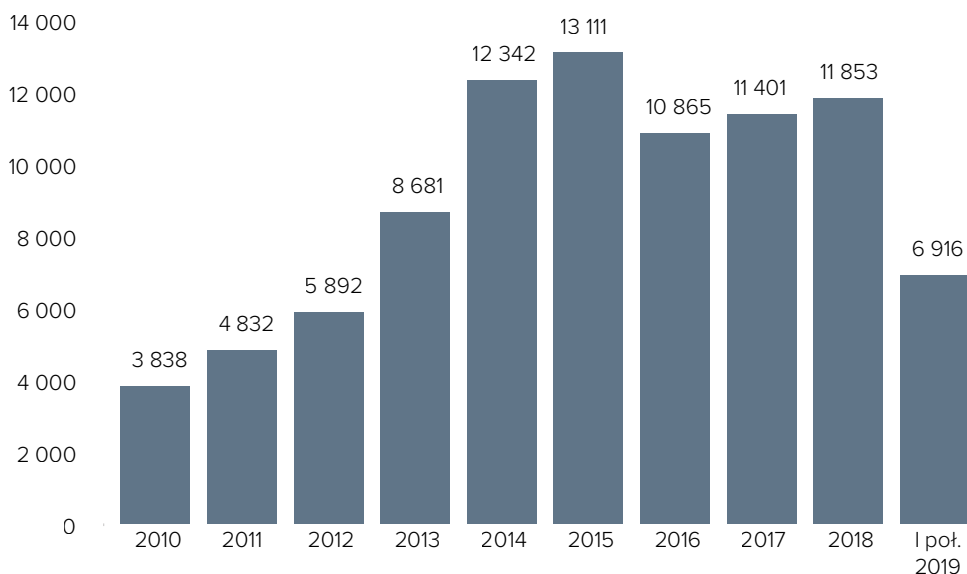
W przypadku spraw z zakresu prawa pracy analizowana kwota mieściła się pomiędzy 2 000 zł a 4 565 zł. Najwyższa średnia kwota pieniężna została przyznana w 2010 roku, a najniższa w roku, w którym stwierdzono tylko raz przewlekłość postępowania i przyznano rekompensatę pieniężną, czyli 2017.

W sprawach gospodarczych, kwota ta wahała się pomiędzy 2 362 zł a 3 690 zł (2016 rok).

Skarga na przewlekłość postępowania w sądach okręgowych – dane ogólne

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 4-5 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę na przewlekłość postępowania składa się do sądu okręgowego, jeżeli skarga dotyczy: przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym, przewlekłości postępowania egzekucyjnego lub innego postępowania dotyczącego wykonania orzeczenia sądowego oraz przewlekłości postępowania przygotowawczego, których rozpoznanie w I instancji należy do właściwości sądu rejonowego.

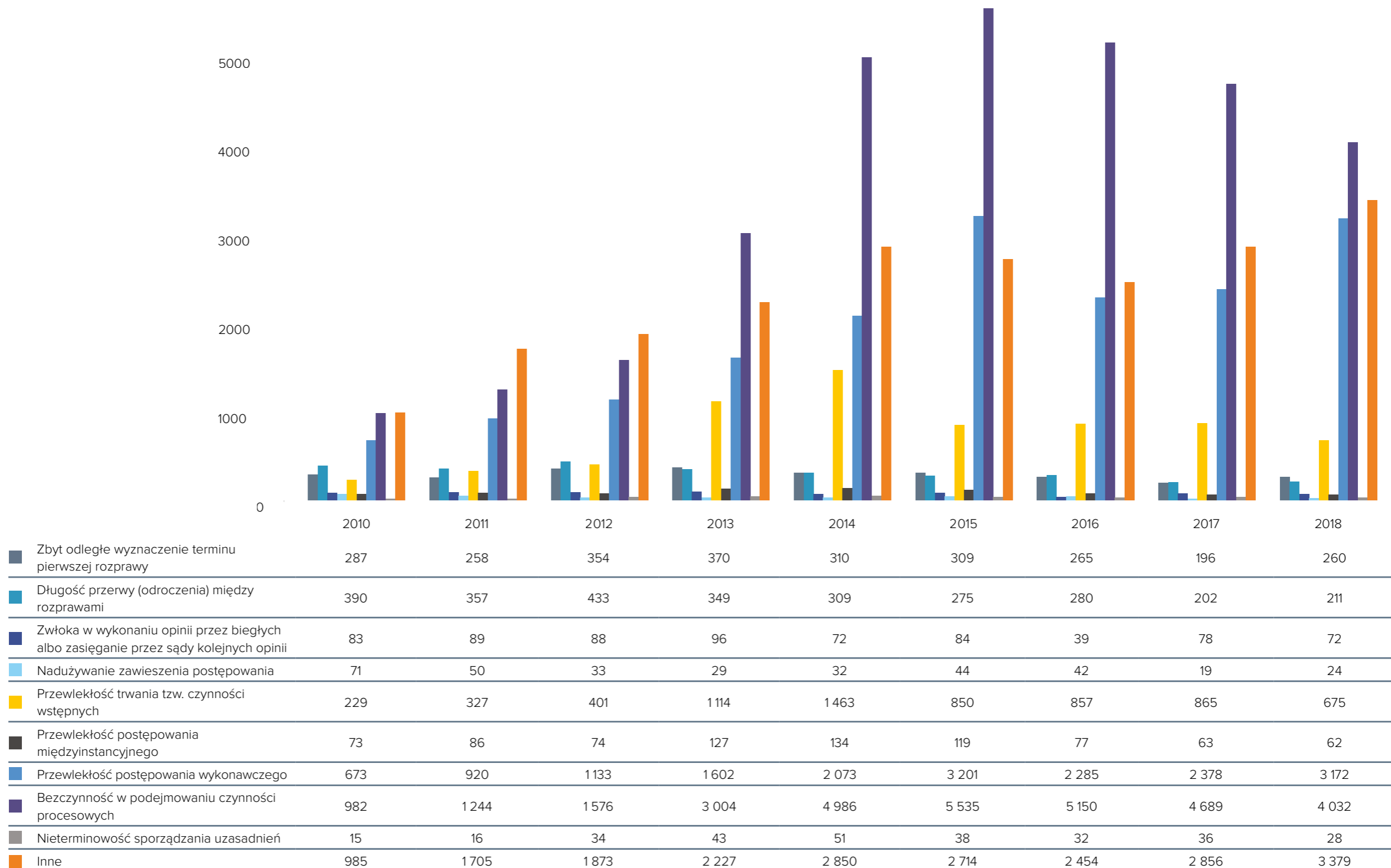
Liczba skarg na przewlekłość rozpatrzonych przez sądy okręgowe⁶⁹

69 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

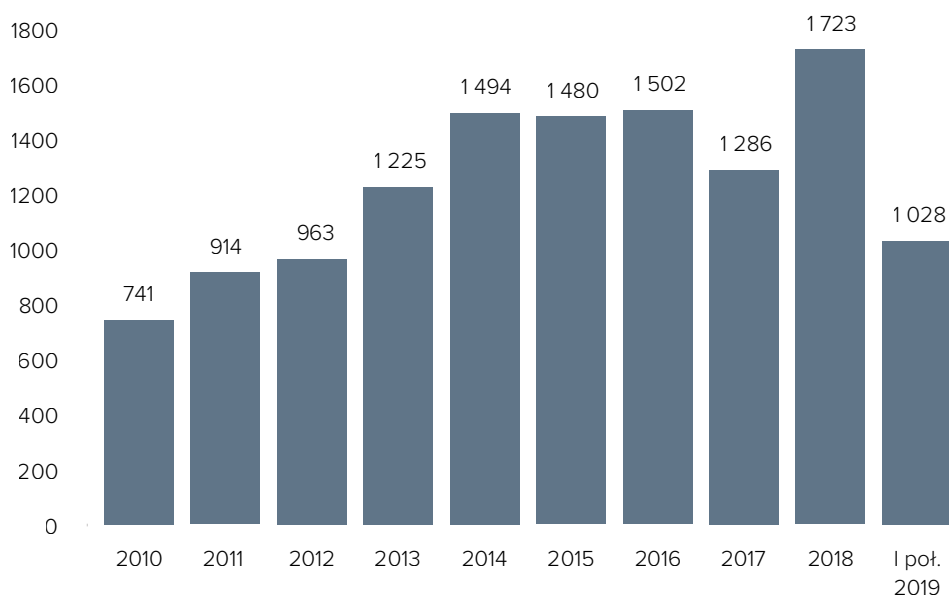
Niniejsze dane mają szczególne znaczenie, ponieważ najwięcej skarg na przewlekłość postępowania wpływa właśnie do sądów okręgowych. Jak wynika z powyższego wykresu, ich liczba wahała się w latach 2010-2018 pomiędzy 3 838 a 13 111. Warto podkreślić, że w okresie od 2010 roku do 2015 roku widoczny jest dynamiczny wzrost liczby składanych skarg. Różnica pomiędzy wskazanymi latami wynosi ponad 9 tys. Szczególnie widoczny jest wzrost pomiędzy 2013 a 2014 rokiem. Drugi wzrost o prawie 1 tys. skarg odnotowano pomiędzy 2016 a 2018 rokiem. Warto również podkreślić, że podane dane dotyczące liczby skarg na przewlekłość w pełni korespondują z tendencjami dotyczącymi wpływu spraw do sądów rejonowych.

Przyczyny wniesienia skargi na przewlekłość postępowania w sądach okręgowych – ogółem⁷⁰

⁷⁰ Wykres został opracowany na podstawie danych statystycznych udostępnionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020.

Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną⁷¹

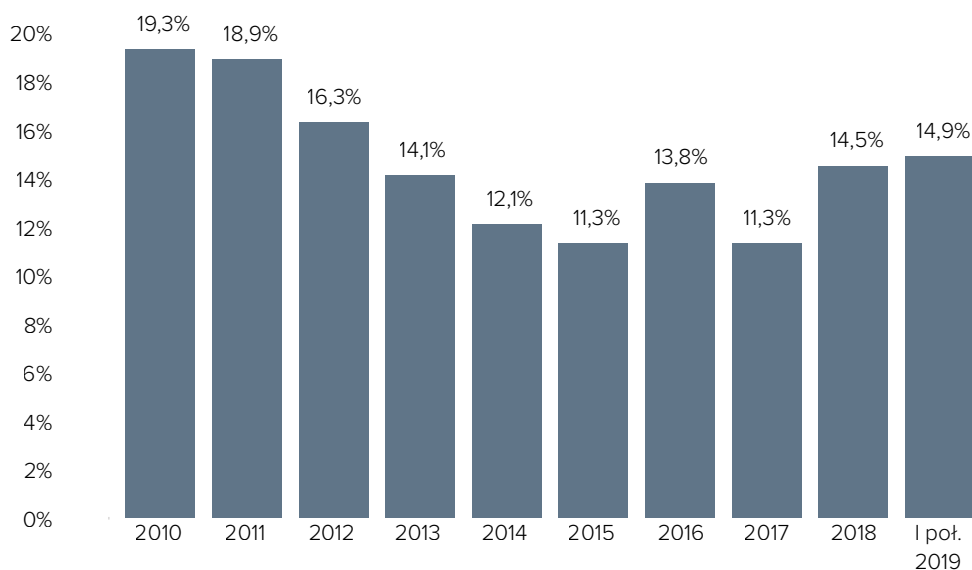

Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną, w latach 2010-2018 mieściła się w przedziale między 741 a 1723. Warto także zaznaczyć, że wraz ze wzrostem liczby wpływających skarg, w latach 2010-2014 zwiększała się także liczba spraw, w których przyznano rekompensatę finansową – od 741 do 1494, co oznacza dwukrotny wzrost. W 2018 roku odnotowano najwięcej skarg, w których sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość i zasądziły kwotę pieniężną – 1723.

---

71 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

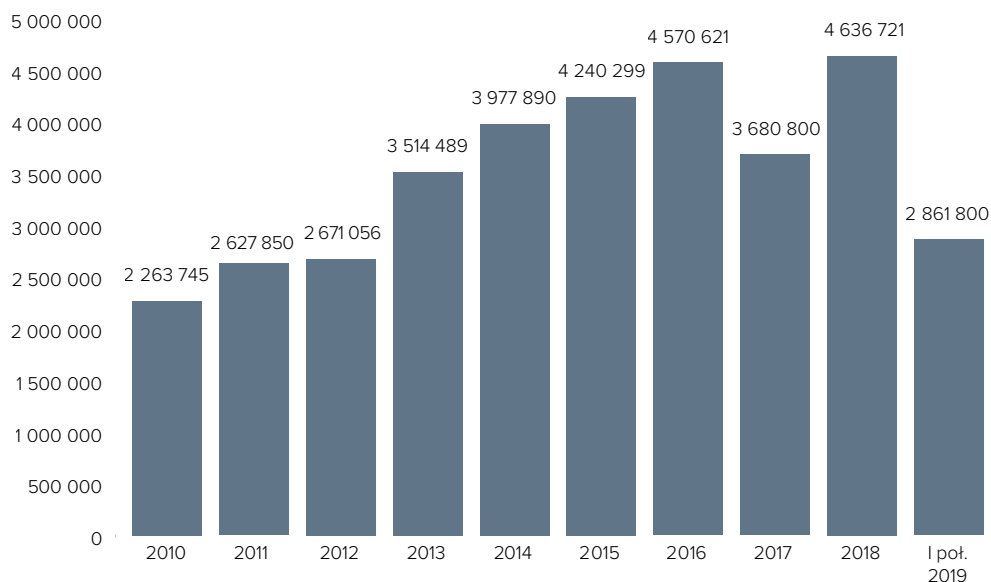
Procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniędzy

Z powyższego wykresu wynika, że procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniędzy w latach 2010-2018 wahał się pomiędzy 11,3% a 19,3%. Warto podkreślić, że pomimo znacznego wzrostu liczby skarg oraz liczby spraw, w których stwierdzano przewlekłość postępowania i przyznawano rekompensatę finansową, procent liczby skarg, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniędzy systematycznie malał z 19,3% do 11,3%, co oznacza spadek o 8%. W kolejnych latach nie przekroczył on progu 15%. Najwyższą skuteczność skarg odnotowano w 2010 roku.

**Łączna kwota pieniężna zasądzona w sprawach,
w których sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania (w PLN)⁷²**

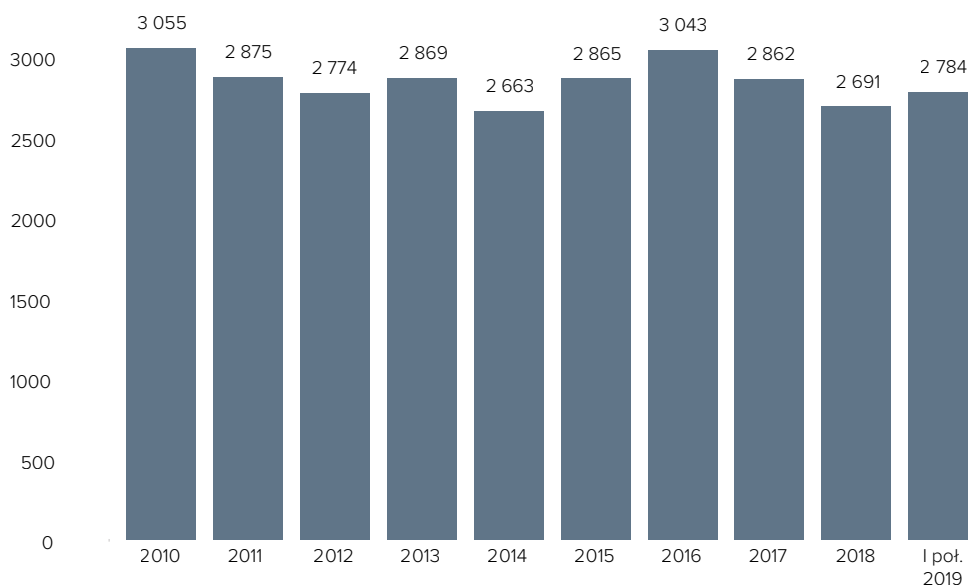

Łączna kwota zasądzona w sprawach, w których sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania, w latach 2010-2018 mieściła się pomiędzy 2 263 745 zł a 4 636 721 zł (2018 roku). W latach 2010-2015 systematycznie wzrastała ona z 2 263 745 zł do 4 570 621 zł, co oznacza wzrost o ponad 2,3 mln zł⁷³.

72 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

73 W sądach okręgowych łączna kwota pieniężna przyznana w latach 2010-2018 z tytułu przewlekłości była najwyższa w sprawach cywilnych i mieściła się w przedziale od 1 318 390 zł do 3 306 121 zł, a najniższa w sprawach z zakresu prawa pracy i wahała się od 2 000 zł do 20 000 zł. W sprawach karnych ww. kwota wahała się w granicach od 688 500 zł do 991 000 zł. Należy podkreślić, że od 2010 do 2016 roku w sprawach cywilnych nastąpił wzrost w łącznej wysokości wypłacanych rekompensat finansowych o ponad 1,75 mln zł. Szczegółowe informacje dostępne w rozdziale X.

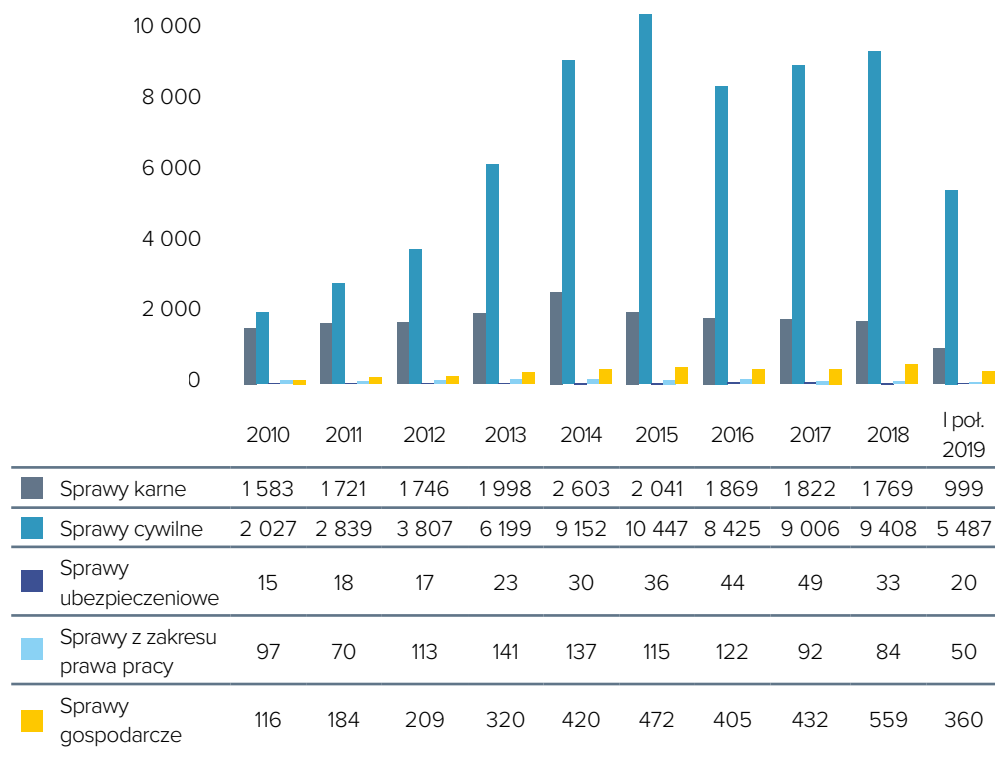
**Średnia kwota pieniężna zasądzana w sprawach,
w których sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania (w PLN)**

Jak wynika z powyższego wykresu, średnia kwota pieniężna przyznawana przez sądy okręgowe w latach 2010-2018 wahała się pomiędzy 2 663 zł a 3 055 zł. Pomimo znacznego wzrostu liczby łącznych rekompensat finansowych przyznanych przez sądy okręgowe w latach 2010-2015, nie można zauważyć wzrostu, lecz spadek w średniej kwocie pieniężnej przyznawanej w tego rodzaju postępowaniach. Od 2016 roku obserwujemy także spadek wysokości średniej rekompensaty finansowej z 3 043 zł do 2 691 zł w 2018 roku.

Skarga na przewlekłość postępowania w sądach okręgowych – z podziałem na rodzaj sprawy

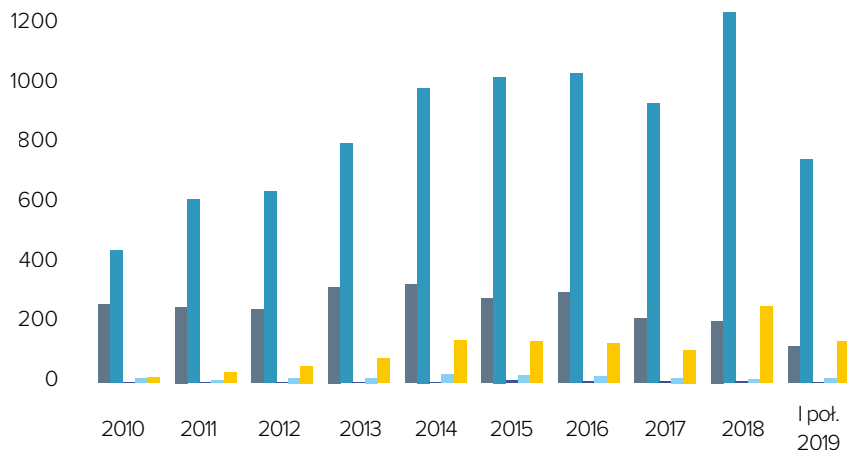
Liczba skarg na przewlekłość rozpatrzonych przez sądy okręgowe z podziałem na rodzaj sprawy⁷⁴

Najwięcej skarg na przewlekłość postępowania zostało złożonych do sądów okręgowych w latach 2010-2018 w sprawach cywilnych – ich liczba wahała się od 2 027 do 10 447. Drugą kategorię spraw stanowiły sprawy karne – ich liczba oscylowała pomiędzy 1 583 a 2 603. W latach 2010-2018 najmniej skarg złożono w sprawach ubezpieczeniowych – ich liczba mieściła się pomiędzy 15 a 49.

74 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

Liczba skarg na przewlekłość, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną z podziałem na rodzaj sprawy⁷⁵

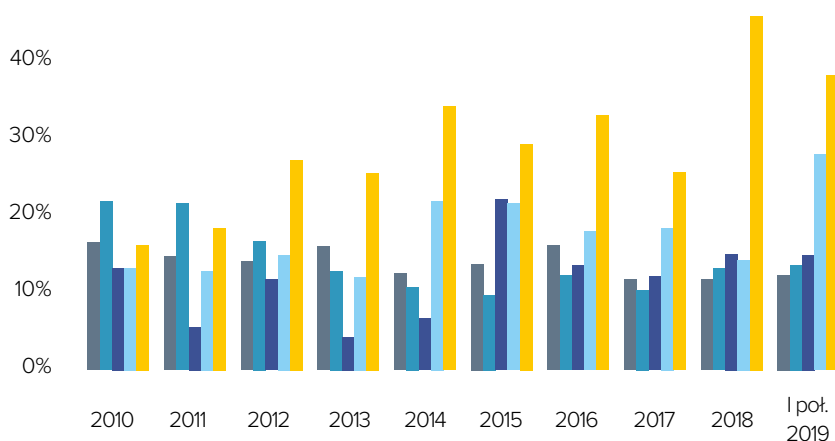

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I poł. 2019
■ Sprawy karne	262	255	246	322	329	282	303	216	208	124
■ Sprawy cywilne	444	615	641	803	989	1 026	1 037	936	1 241	749
■ Sprawy ubezpieczeniowe	2	1	2	1	2	8	6	6	5	3
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	14	9	17	17	30	25	22	17	12	14
■ Sprawy gospodarcze	19	34	57	82	144	139	134	111	257	138

W sądach okręgowych kwota pieniężna z tytułu przewlekłości postępowania w latach 2010-2018 najczęściej zasądzana była w sprawach cywilnych – ich liczba wahała się pomiędzy 444 a 1 241. Na drugim miejscu plasowały się sprawy karne – ich liczba oscylowała pomiędzy 216 a 329. Najrzadziej kwota pieniężna była przyznawana w sprawach ubezpieczeniowych – ich liczba mieściła się pomiędzy 1 a 8.

75 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

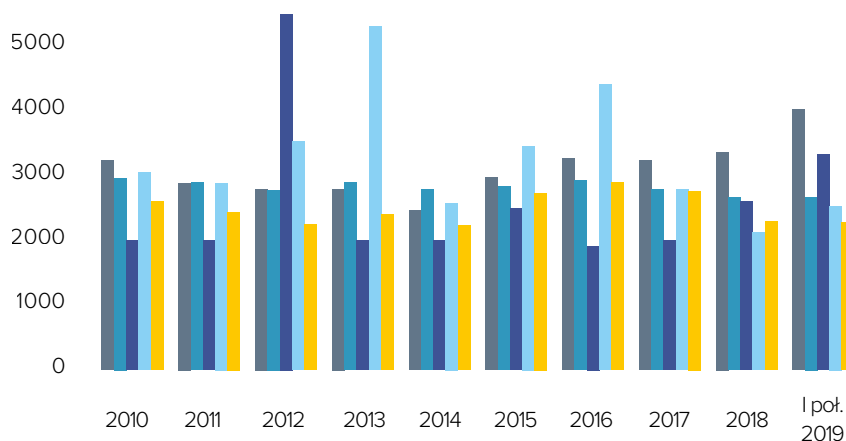
Procent liczby skarg na przewlekłość, w których sądy okręgowe zasądziły kwotę pieniężną z podziałem na rodzaj sprawy

■ Sprawy karne	16,6%	14,8%	14,1%	16,1%	12,6%	13,8%	16,2%	11,8%	11,8%	12,4%
■ Sprawy cywilne	21,9%	21,7%	16,8%	12,9%	10,8%	9,8%	12,3%	10,4%	13,2%	13,7%
■ Sprawy ubezpieczeniowe	13,3%	5,6%	11,8%	4,3%	6,7%	22,2%	13,6%	12,2%	15,1%	15%
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	13,3%	12,9%	15%	12,1%	22%	21,7%	18%	18,5%	14,3%	28,0%
■ Sprawy gospodarcze	16,3%	18,5%	27,3%	25,6%	34,3%	29,4%	33,1%	25,7%	46%	38,3%

Najwyższą skuteczność skarg na przewlekłość postępowania kierowanych do sądów okręgowych w latach 2010-2018 odnotowano w sprawach gospodarczych – procent skuteczności wahał się pomiędzy 16,3% a 46%. Drugie miejsce zajęły sprawy z zakresu prawa pracy – procent ten oscylował pomiędzy 12,1% a 22%. Najniższą skuteczność odnotowano w sprawach ubezpieczeniowych – wskaźnik ten mieścił się pomiędzy 4,3% a 22,2%.

Średnia kwota pieniężna zasądzona w sprawach, w których sądy okręgowe stwierdziły przewlekłość postępowania z podziałem na rodzaj sprawy (w PLN)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I poł. 2019
■ Sprawy karne	3 240	2 890	2 799	2 795	2 469	2 977	3 270	3 236	3 370	4 020
■ Sprawy cywilne	2 969	2 894	2 782	2 896	2 793	2 840	2 927	2 794	2 664	2 674
■ Sprawy ubezpieczeniowe	2 000	2 000	5 500	2 000	2 000	2 500	1 916	2 000	2 600	3 333
■ Sprawy z zakresu prawa pracy	3 053	2 889	3 529	5 307	2 580	3 460	4 409	2 794	2 125	2 536
■ Sprawy gospodarcze	2 605	2 441	2 251	2 400	2 231	2 736	2 899	2 765	2 300	2 283

W sądach okręgowych najwyższe średnie kwoty pieniężne w latach 2010-2018 przyznawane były w sprawach z zakresu prawa pracy, a najniższe w sprawach ubezpieczeniowych.

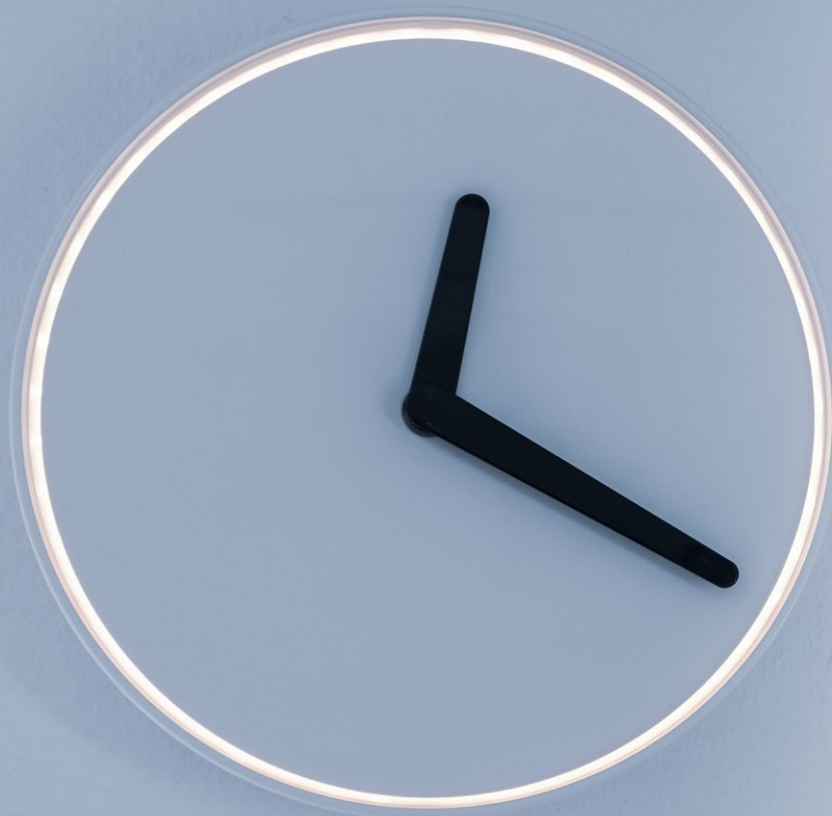
W sprawach karnych średnia kwota pieniężna zasądzona przez sądy okręgowe w latach 2010 -2018 wahała się pomiędzy 2 469 zł a 3 370 zł. W latach 2010-2014 miała miejsce tendencja spadkowa, kiedy to różnica pomiędzy wskazanymi latami wyniosła prawie 800 zł. Od 2016 roku średnie rekompensaty finansowe utrzymują się na zbliżonym poziomie i oscylują pomiędzy 3 270 zł a 3 370 zł.

W przypadku spraw cywilnych kwota ta mieściła się pomiędzy 2 664 zł a 2 969 zł. Jednocześnie od 2016 roku widoczna jest tendencja spadkowa w średniej wartości rekompensaty, ponieważ spadła ona o ponad 250 zł.

W sprawach ubezpieczeniowych analizowana kwota oscylowała pomiędzy 2 000 zł a 5 500 zł. Od 2016 roku widoczny jest wzrost w wysokości średniej rekompensaty o prawie 700 zł.

W przypadku spraw z zakresu prawa pracy średnia kwota mieściła się pomiędzy 2 125 zł a 5 307 zł. Warto odnotowania jest to, że od 2016 roku wartość ta zmalała z 4 409 zł do 2 125 zł, czyli o prawie 2 300 zł.

W sprawach gospodarczych zasądzona kwota pieniężna wahała się pomiędzy 2 231 zł a 2 899 zł. Również w przypadku tej kategorii spraw widoczny jest spadek w przyznawanej średniej rekompensacie od 2016 roku prawie o 600 zł.

Badanie ankietowe

Metodologia badania ankietowego

Jedną z metod badawczych przyjętych przez autorów opracowania były badania ankietowe oparte na ustandaryzowanym kwestionariuszu, który stanowi załącznik do niniejszego raportu. Pytania zostały podzielone na trzy główne części. Pierwsza z nich koncentrowała się na doświadczeniu zawodowym i specjalizacji ankietowanych. Druga dotyczyła zagadnienia przewlekłości procesów sądowych. Trzecia nakierowana była na analizę efektywności postępowania zainicjowanego tzw. skargą na przewlekłość.

W kwestionariuszu dominowały pytania zamknięte. Pytania otwarte dotyczyły sugestii ankietowanych na temat zmian w aktualnym modelu skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Ze względu na czas, w którym przeprowadzono ten etap badań, kwestionariusz uzupełniono również o pytanie dotyczące możliwych zmian, których wprowadzenie zapobiegłoby przewlekłości postępowań po okresie restrykcji w funkcjonowaniu sądów, będących konsekwencją epidemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Kwestionariusz przygotowano w dwóch wersjach dostosowanych do funkcji, którą ankietowani mogą pełnić w ramach postępowań sądowych. Pierwsza z nich adresowana była do adwokatów i radców prawnych. Druga natomiast do sędziów.

Próba badawcza

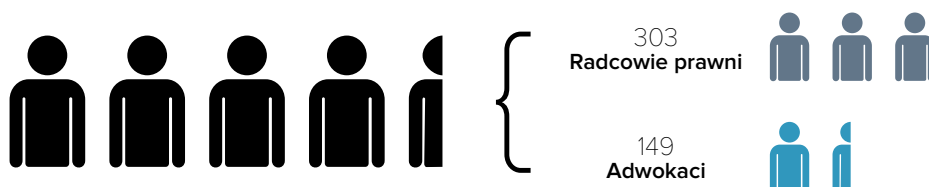

Z prośbą o udzielenie odpowiedzi na zadane pytania Fundacja zwróciła się do adwokatów, radców prawnych oraz sędziów. Ankieta została przesłana do samorządów zawodowych oraz stowarzyszeń sędziowskich z prośbą o jej upowszechnienie. Łącznie w badaniu wzięły udział 472 osoby.

Badania miały charakter w pełni anonimowy i zostały przeprowadzone w oparciu o formularz elektroniczny.

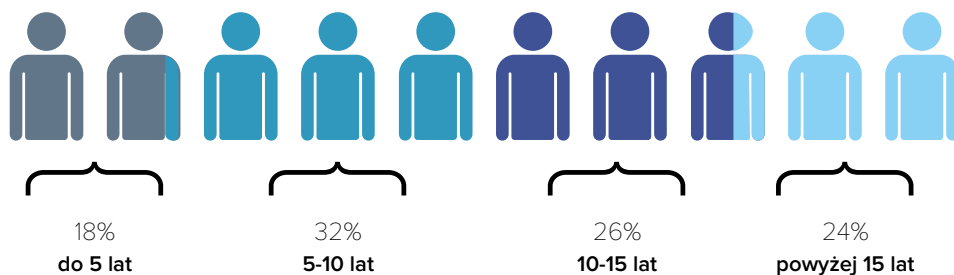
Próba badawcza – zawód wykonywany przez respondentów**Ankieta dla radców prawnych i adwokatów**

Odpowiedzi na zadane pytanie udzieliły 452 osoby, które na co dzień pełnią funkcję profesjonalnych pełnomocników lub obrońców w postępowaniach sądowych. Zdecydowanie największą grupę ankietowanych stanowili radcowie prawni. Na przygotowane przez nas pytania odpowiedzi udzieliło łącznie 303 radców prawnych i 149 adwokatów. Ankietowani mieli zróżnicowane doświadczenie zawodowe zarówno pod względem czasu wykonywania zawodu, jak również specjalizacji i charakteru prowadzonych spraw. Szczegółowe informacje na temat ankietowanych zaprezentowano na poniższych wykresach.

Próba badawcza – radcowie prawni i adwokaci

Wśród respondentów znaleźli się prawnicy o zróżnicowanym stażu zawodowym. Największą grupę stanowiły osoby, które praktykują od 5 do 10 lat, a najmniejszą osoby wykazujące doświadczenia zawodowe poniżej 5 lat.

**Jak długo praktykuje Pani/Pan jako adwokat/radca prawny
(łącznie z okresem aplikacji)?**

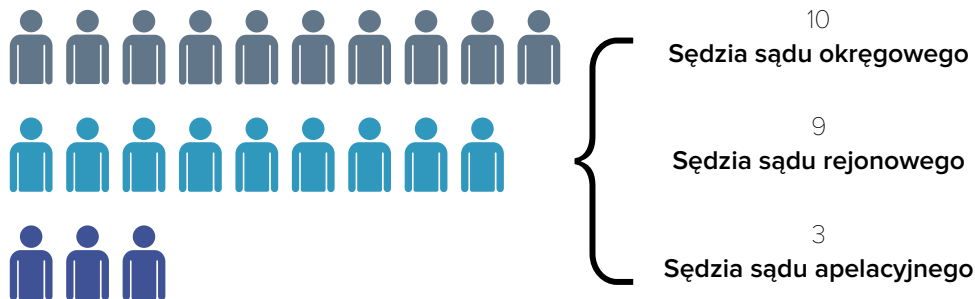

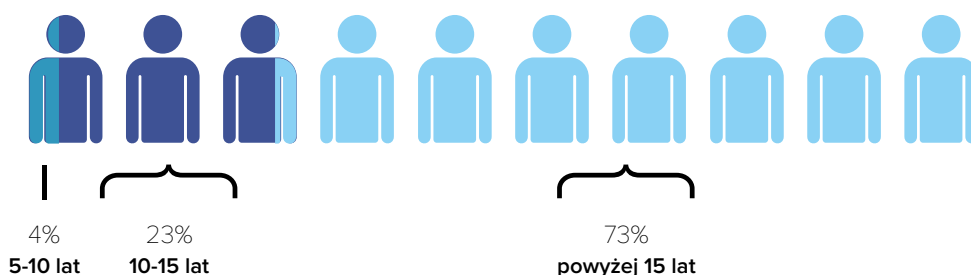
Najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które w swojej praktyce zawodowej zajmują się głównie sprawami cywilnymi. Tylko 17 osób (tj. 3,7% respondentów) wskazało, że sprawy karne stanowią powyżej 60% prowadzonych przez nich postępowań. Dla licznej grupy respondentów dominującym przedmiotem ich praktyki zawodowej były sprawy gospodarcze (dla 10,6% respondentów stanowiły one od 80-100% prowadzonych spraw, dla 15,7% ankietowanych pełnomocników sprawy tego rodzaju odpowiadały od 60-80% prowadzonych postępowań).

Ankieta dla sędziów

Nasze zaproszenie do udzielenia odpowiedzi na pytania przyjęło również 22 sędziów. Największą grupę respondentów stanowili sędziowie sądów okręgowych. Szczegółową charakterystykę doświadczenia sędziów zaprezentowano na poniższych wykresach.

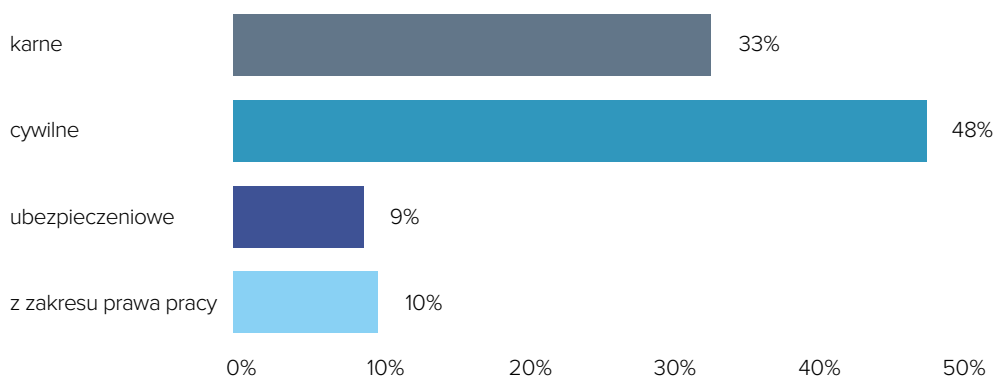
Próba badawcza – sędziowie

Jak długo praktykuje Pani/Pan jako sędzia?

Z powyższego wykresu wynika, że większość ankietowanych sędziów ma wieloletnie doświadczenie zawodowe. 15 respondentów piastuje urząd sędziego powyżej 15 lat.

Ankietowani orzekają w różnych wydziałach. Jednakże aż 45,5% z nich to sędziowie rozstrzygający sprawy cywilne, a 31,8% to sędziowie odpowiedzialni za wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych.

Rodzaje prowadzonych spraw**Podsumowanie**

Badania miały charakter badania jakościowego, a nie ilościowego. Jednakże ze względu na dużą liczbę udzielonych odpowiedzi (szczególnie ze strony radców prawnych i adwokatów) badanie może być uznane za wiarygodne i odzwierciedlające praktykę sądową.

Czas przeprowadzenia badania

Badania ankietowe przeprowadzono w okresie od marca do maja 2020 roku za pomocą formularza dostępnego w formie elektronicznej.

Skala problemu przewlekłości postępowań sądowych

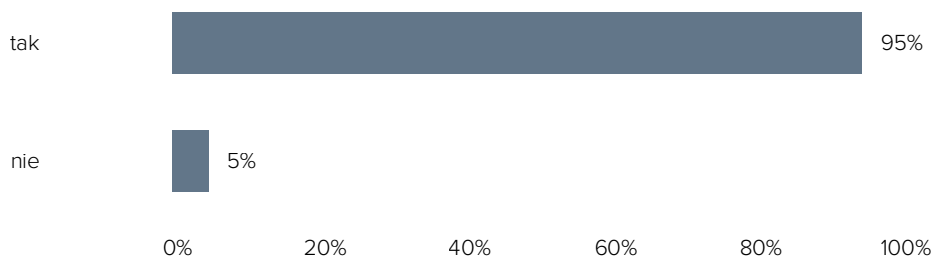

Wyniki badań ankietowych wśród radców prawnych i adwokatów

Zdecydowana większość ankietowanych radców prawnych i adwokatów, bo aż 95,8% uznała, że problem przewlekłości postępowań w Polsce ma charakter systemowy. Odmiennie stanowisko wyraziło jedynie 4,2% respondentów.

Czy problem przewlekłości postępowań ma charakter systemowy?

Ankietowani wskazali, że ich zdaniem problem przewlekłości postępowań w największym zakresie dotyczy spraw cywilnych – takiej odpowiedzi udzieliło 75,3% respondentów oraz spraw gospodarczych 59,4%⁷⁶. Warto jednak podkreślić, że taki sposób odpowiedzi może wynikać też z zakresu specjalizacji większości ankietowanych i faktu, że ich praktyka zawodowa koncentruje się wokół tego rodzaju postępowań.

Za główne przyczyny przewlekłości adwokaci i radcowie prawni uznali:

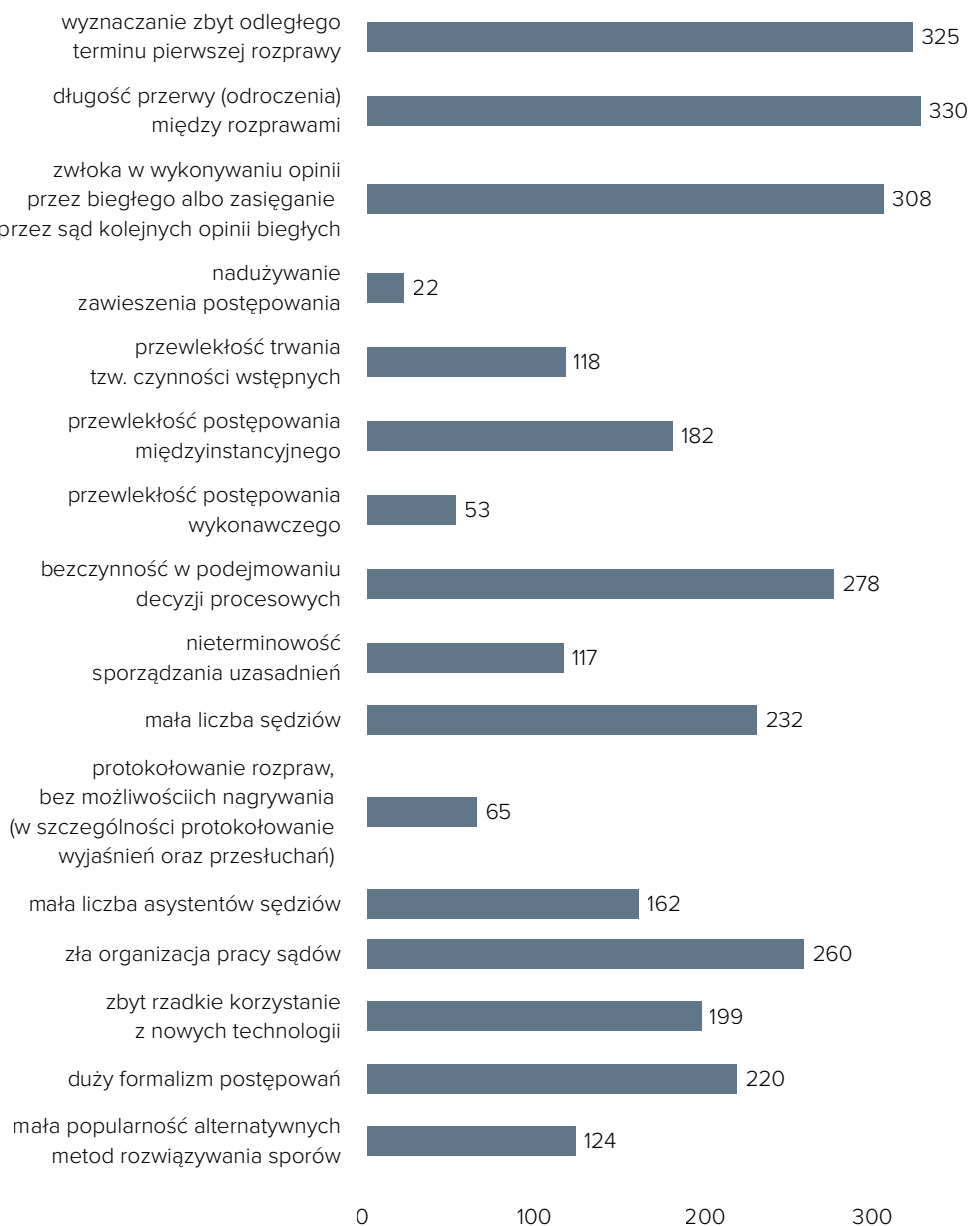
- długość przerw między rozprawami (75% respondentów);
- wyznaczanie zbyt odległego terminu pierwszej rozprawy (73,9% respondentów);
- zwłokę w wykonywaniu opinii przez biegłego albo zasięganie przez sąd kolejnych opinii biegłych (70% respondentów);

---

76 W formularzu istniała możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi.

- bezczynność przy podejmowaniu decyzji procesowych (63,2% respondentów);
- złą organizację pracy sądów (59,1% respondentów);
- małą liczbę sędziów (52,7% respondentów);
- duży formalizm postępowań (50% respondentów).

Przyczyny przewlekłości postępowań oczami radców prawnych i adwokatów

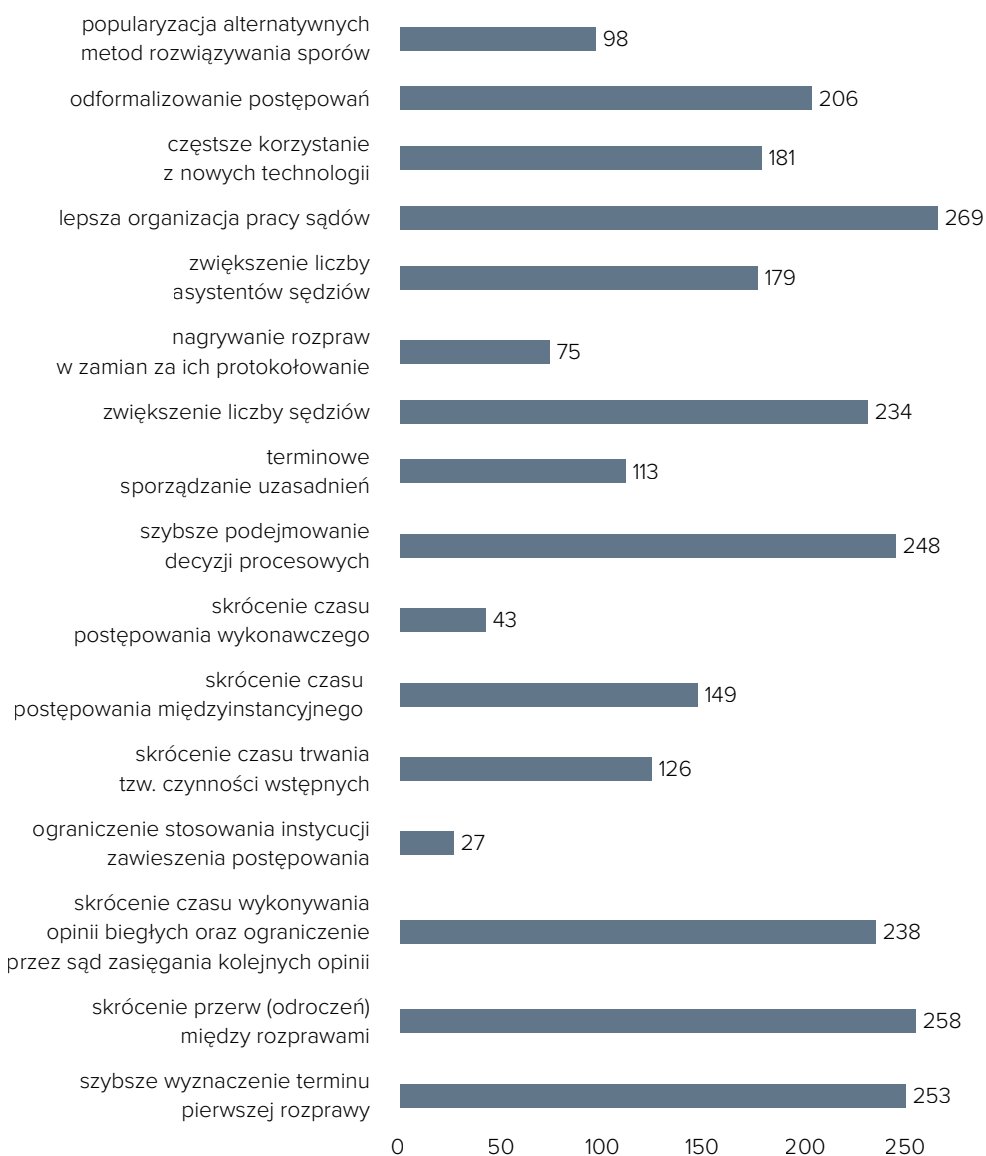

Jako możliwe sposoby rozwiązania problemu przewlekłości respondenci uznali przede wszystkim:

- lepszą organizację pracy sądów (68,3% ankietowanych);
- skrócenie przerw między rozprawami (66,7% ankietowanych);
- szybsze wyznaczanie terminu pierwszej rozprawy (65% ankietowanych);
- szybsze podejmowanie decyzji procesowych (63,6% ankietowanych);
- skrócenie czasu wykonywania opinii przez biegłych (60,1% ankietowanych);
- zwiększenie liczby sędziów (58,5% ankietowanych);
- odformalizowanie postępowań (51% ankietowanych).

Należy zauważyć, że korespondują one w pełni z identyfikowanymi powyżej źródłami problemu długotrwałości postępowań.

**Przeciwdziałanie problemowi przewlekłości postępowań –
opinie radców prawnych i adwokatów**

Znacznie mniej ankietowanych rozwiązanie problemu przewlekłości łączyła np. z popularyzacją alternatywnych metod prowadzenia sporów. Takiej odpowiedzi udzieliła mniej niż ¼ respondentów, chociaż często pojawia się ona w dyskusjach publicystycznych i politycznych związanych z odciążeniem systemu wymiaru sprawiedliwości.

Mniej niż 50% respondentów widziało szansę na rozwiązanie problemu przewlekłości w:

- zwiększeniu liczby asystentów sędziów (44,5%);
- skróceniu czasu postępowania międzyinstancyjnego (39,9%);
- skróceniu czasu czynności wstępnych (30,8%).

Warto również podkreślić, że 46,3% respondentów szansę na ograniczenie czasu trwania postępowań sądowych łączyło ze zwiększeniem wykorzystania nowych technologii w systemie wymiaru sprawiedliwości.

Wyniki badań ankietowych wśród sędziów

Powyższe odpowiedzi warto zestawzić ze stanowiskiem prezentowanym przez sędziów. 59,1% tej grupy respondentów wskazała, że przewlekłość w rozumieniu art. 6 EKPC pojawiła się w nielicznej grupie prowadzonych przez nich spraw, tj. w przedziale od 0-20% spraw.

Jako główne przyczyny przewlekłości sędziowie wskazywali:

- zwłokę w wykonywaniu opinii przez biegłych;
- złą organizację pracy sądów;
- duży formalizm postępowań;
- małą liczbę asystentów sędziów.

Wśród pomysłów na rozwiązanie problemów przewlekłości postępowań ponad połowa ankietowych sędziów widziała:

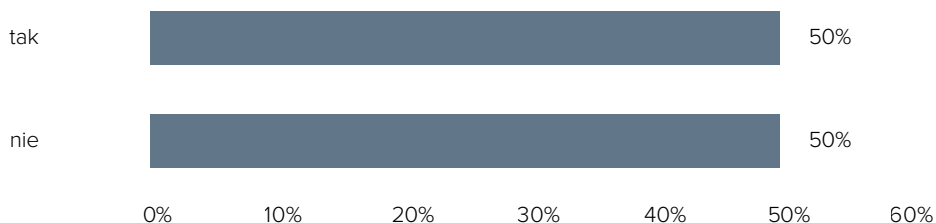
- skrócenie okresu przygotowywania opinii;
- lepszą organizację pracy sądów;
- zwiększenie liczby asystentów sędziów;
- odformalizowanie postępowań;
- zwiększenie popularności alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

Skarga na przewlekłość postępowania

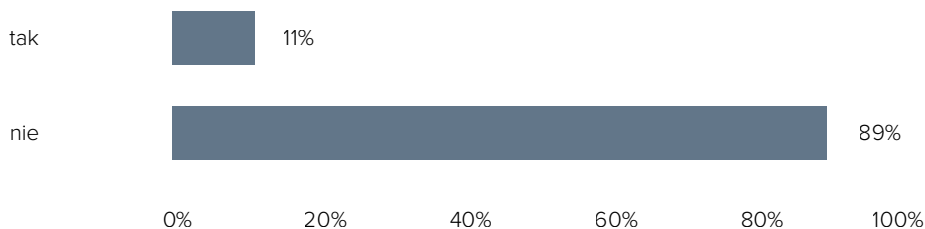

Wyniki badań ankietowych wśród radców prawnych i adwokatów

Pomimo tak stanowczego stwierdzenia na temat systemowego charakteru przewlekłości postępowań, tylko 50,2% ankietowanych przyznało, że skorzystało kiedykolwiek z instytucji skargi na przewlekłość postępowania. 93,7% respondentów wykorzystało ten mechanizm tylko w nielicznej grupie prowadzonych spraw, bo w od 0-20% postępowaniach, w których występowali.

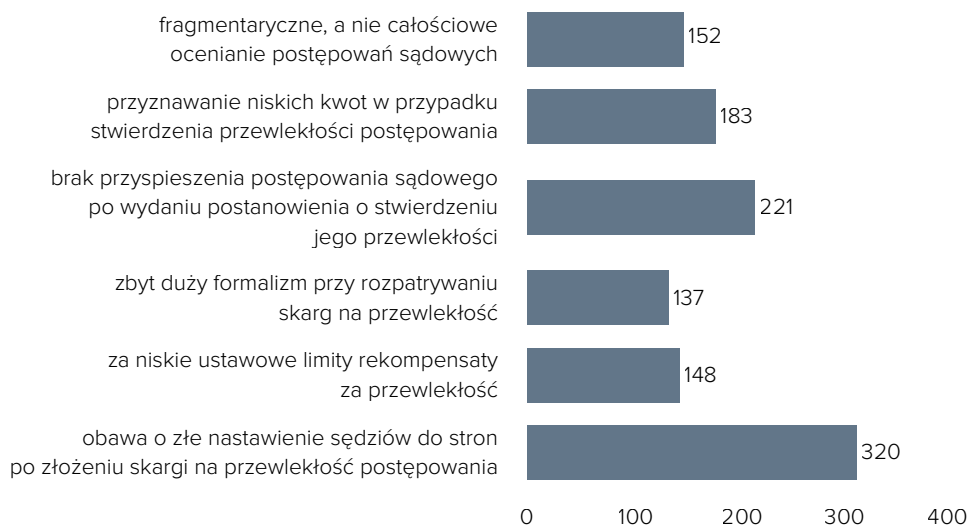
Czy kiedykolwiek skorzystała Pani/Pan ze skargi na przewlekłość?

Taka praktyka prawników wynika prawdopodobnie z oceny skuteczności postępowania inicjowanego tzw. skargą na przewlekłość. Tylko bowiem 11,6% respondentów uznało, że skarga na przewlekłość jest efektywnym środkiem zapobiegającym przewlekłości postępowań.

Czy skarga na przewlekłość stanowi efektywny środek przeciwdziałania przewlekłości postępowań sądowych?

Aż 76,7% ankietowanych przyjęło, że głównym problemem związanym z tym postępowaniem jest obawa o złe nastawienie sędziów do strony, która skorzystała z tego środka. 53% respondentów zwróciło uwagę na fakt, że zainicjowanie takiego postępowania nie wpływa na przyspieszenie właściwego procesu. Dla 43,9% ankietowanych problemem tego rodzaju postępowania są niskie kwoty przyznawane przez sądy. 36,5% uznaje, że wciąż sądy fragmentarycznie oceniają czas trwania postępowań. Około 1/3 respondentów podkreśliła również niskie ustawowe limity rekompensat oraz duży formalizm przy badaniu skarg na przewlekłość.

Główne problemy związane z funkcjonowaniem skargi na przewlekłość oczami radców prawnych i adwokatów

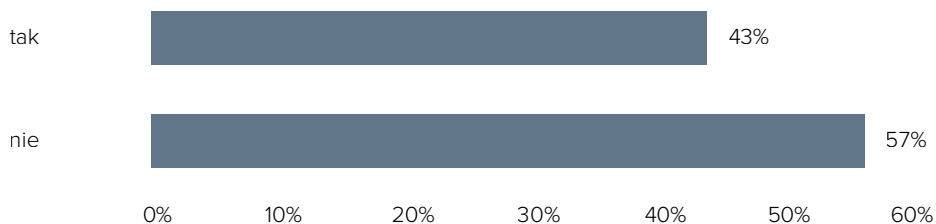

Wyniki badań ankietowych wśród sędziów

Wśród ankietowanych sędziów ponad połowa rozpatrywała skargi na przewlekłość postępowania. Ocena tego instrumentu przez sędziów jest zdecydowanie odmienna od tej, prezentowanej przez adwokatów i radców prawnych.

Czy skarga na przewlekłość stanowi efektywny środek przeciwdziałania przewlekłości postępowań?

W ocenie sędziów głównymi problemami związanymi ze skargą na przewlekłość mogą być:

- fragmentaryczna, a nie całościowa ocena czasu trwania postępowania;
- brak przyspieszenia postępowania głównego;
- obawa o nastawienie sędziów.

Przeciwdziałanie przewlekłości postępowań w następstwie epidemii koronawirusa

---

Ze względu na czas, w którym przeprowadzono badanie, jego autorzy zdecydowali się zmodyfikować pierwotny kształt kwestionariusza. Dodano do niego pytanie dotyczące kroków, które powinny zostać podjęte, żeby zapobiec przewlekłości postępowań ze względu na trwające restrykcje.

Treść pytania brzmiała: *Czy ma Pani/Pan sugestie, jak sądy i ustawodawca powinni zareagować w trakcie i po ustaniu pandemii, żeby zminimalizować jej skutki dla czasu trwania postępowań sądowych?*

Odpowiedzi na to pytanie udzieliło blisko 139 prawników. Rekomendacje zgłoszone przez adwokatów i radców prawnych w większości były bardzo zbliżone. Można je podzielić na te, które powinny zdaniem respondentów zostać wcielone w życie w trakcie trwania restrykcji związanych z pandemią oraz te, których wdrożenie byłoby zasadne po okresie pandemii.

W centrum większości propozycji było szersze wykorzystanie technologii i komunikacji elektronicznej oraz zwiększenie zaplecza kadrowego wymiaru sądownictwa.

Zwracano szczególną uwagę na:

- konieczność wprowadzenia możliwości komunikacji elektronicznej między sądem a profesjonalnymi pełnomocnikami (zarówno w trakcie obowiązywania restrykcji, jak również po ich zakończeniu). W tym kontekście podkreślano:
  - ⇒ możliwość wykorzystania systemu ePUAP;
  - ⇒ zwiększenie funkcjonalności portalu dla pełnomocników;
  - ⇒ wprowadzenie możliwości wnoszenia pism za pomocą maila;
- wprowadzenie możliwości prowadzenia niektórych posiedzeń online – bez konieczności osobistego stawiennictwa;
- zwiększenie kadry zapewniającej administracyjne wsparcie sądów.

VI

**Wybór najnowszego
orzecznictwa sądów
polskich dotyczącego
ustawy o tzw. skardze
na przewlekłość**

Postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 23 września 2020 roku, sygn. akt III S 168/20

(Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych)

„(...) badanie czy w konkretnej sprawie nastąpiła zwłoka w jej rozpoznaniu musi uwzględniać ustalenie rozsądnego terminu postępowania w oparciu o wszystkie okoliczności danej sprawy oraz w oparciu o następujące kryteria: złożoność sprawy, postępowanie samego Skarżącego i właściwych organów, jak również znaczenie przedmiotu postępowania dla Skarżącego (porównaj: wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 16 maja 2019r., Z. vs. Polska, skarga nr (...), LEX nr 2656646; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 13 czerwca 2019r., J. vs. Polska, skarga nr (...), LEX nr 2680951; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 6 czerwca 2019r., T. vs. Polska, skarga nr (...), LEX nr 2677807)“.

„Zwrócić należy uwagę, że zbędną zwłoką nie jest każdy upływ czasu, ale dopiero nadmierne odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla wykonania określonych czynności, dlatego przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy zwłoka w czynnościach jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy (porównaj: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013r. (...) 3/13, LEX nr 1318217, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 września 2015r., II S 18/15, LEX nr 1797142)“.

„Przewlekłość postępowania musi być nadto następstwem okoliczności, które pozostają w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością organu prowadzącego postępowanie. Tym samym, jeżeli zwłoka wynika z zachowania strony, uczestników postępowania lub innych organów, na które organ prowadzący postępowanie nie ma wpływu, a równocześnie podejmuje on skutecznie działania dyscyplinujące i naprawcze, zmierzające do jak najszybszego zakończenia sprawy, to brak jest podstaw do stwierdzenia w takich okolicznościach o naruszeniu prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018r., (...) 9/18, LEX nr 2459696; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 maja 2013r., I ACa 36/13, LEX nr 1327563)“.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 25 maja 2020 roku, sygn. II S 14/20

(Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych)

„Celem skargi jest zrekompensowanie krzywdy, jaką strona poniosła w wyniku przewlekłe prowadzonego postępowania, a w konsekwencji przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją – przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. post. SN z dnia 12.06.2012 r., (...)). Służy temu stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy) oraz możliwość zalecenia podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy)“.

„Dla rozpoznania skargi kluczowe jest pojęcie „sprawa”, które w piśmiennictwie i orzecznictwie sądowym nie jest rozumiane jednolicie. Dla objaśnienia tego pojęcia pomocna jest treść art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17.06.2004 r. Z treści tego przepisu wynika, że pojęcie „sprawa” obejmuje sprawę co do istoty, a zatem postępowanie jako całość postępowania w sprawie (zob. J. Skorupka (red.), tamże, s. 48). Przepis art. 2 ust. 2 ustawy określa okoliczności decydujące dla stwierdzenia, że w sprawie doszło do przewlekłości postępowania przygotowawczego“.

„W istocie rzeczy, Skarżąca kwestionuje jednak zaniechanie rozpoznania złożonych wniosków, a nie brak szybkości i sprawności prowadzonego postępowania. W każdym razie, w skardze nie wykazano związku przyczynowego i normatywnego pomiędzy nierozpoznanem w terminie trzech wniosków, a przewlekłością postępowania przygotowawczego. Skarżąca traci z pola widzenia, że instytucja skargi na przewlekłość nie służy korygowaniu błędnych czy wadliwych czynności (rozstrzygnięć), ale usprawnieniu i przyspieszeniu postępowania, a tym samym wyeliminowaniu przewlekłości postępowania. Tego stanu Skarżąca jednak nie wykazała. Precyzyjnie rzecz ujmując, Skarżąca nie wykazała, że nierozpoznanie przez prokuratora trzech wniosków spowodowało przewlekłość całego postępowania przygotowawczego prowadzonego pod sygn. Po II Ds. 9/2017“.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 16 kwietnia 2020 roku, sygn. akt III S 500/19

„W orzecznictwie wyjaśniono, że wniesienie skargi powinno nastąpić w toku postępowania, po zaistnieniu stanu, który w ocenie Skarżącego uzasadnia podniesione w niej zarzuty, nie później jednak niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Celem skargi jest bowiem przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, a jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego. Wskazywany cel ustawy nie może zostać zrealizowany w sytuacji, kiedy postępowanie w sprawie, której dotyczy skarga, zostało już prawomocnie zakończone. Skarga wniesiona po zakończeniu postępowania jest zatem niedopuszczalna i jako taka podlega odrzuceniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2017 roku, (...) 10/17, LEX nr 2331698).

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 czerwca 2019 roku, sygn. akt II S 12/19

OSASz 2019/3/25-55

„Orzekając w przedmiocie zadośćuczynienia Sąd Apelacyjny brał pod uwagę wszystkie przesłanki wskazywane w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r., a także podnoszone przez ETPCz w swoich orzeczeniach, a w szczególności wziął pod uwagę czas trwania postępowania, charakter postępowania, stopień jego zawichości, jego wieloinstancyjność, przyczyny przewlekłości, a także wpływ stron, zwłaszcza autora skargi na zaistnienie tej przewlekłości oraz sam rodzaj dolegliwości spowodowanej dla strony opieszałością postępowania. Kompleksowa ocena tych czynników przy uwzględnieniu i tego, iż zadośćuczynienie powinno być rozsądne, zgodne z tradycją prawną i standardami życia w danym kraju (na co zwraca uwagę również ETPC w sprawie Rutkowski i inni), prowadzi do wniosku, iż kwota przyznana wyżej w punkcie 2, łącznie z sumą przyznaną przez ETPC, wystarczająco rekompensuje ujemne skutki dla Skarżącego wywołane nieuzasadnioną długotrwałością postępowania.“

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 2 maja 2019 roku, sygn. akt III S 6/19

LEX nr 2668725

„Podkreślenia wymaga, iż celem skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją – przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego. Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zlecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy), a także ewentualne przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” jako wstępnej (tymczasowej) rekompensaty (...).“

„W świetle orzecznictwa ETPC wyróżnia się cztery aspekty stwierdzania przewlekłości postępowania, i są to: terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty (1); charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości (2); znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień (3) i zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania (4) (por. M. A. Nowicki, *Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału). Kryteria te zostały transponowane do ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w jej art. 2 ust. 2 i stanowią okoliczności determinujące ocenę zasadności wywiedzenia skargi. O ile ocena trzech dalszych przesłanek jest utrudniona w sytuacji, gdy sprawa po blisko półtora roku od wniesienia pozwu praktycznie się nie zaczęła, o tyle już sam ten fakt rodzi wątpliwość co do terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez Sąd dla rozpoznania sprawy.”

„(...) należy stwierdzić, że trudności kadrowe lub natury organizacyjnej sądu nie mogą blokować sprawnego prowadzenia postępowania. Podkreślenia wymaga, iż to na Państwie oraz sądach sprawujących w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości spoczywa obowiązek zapewnienia należytej obsady kadrowej oraz sprawności organizacyjnej dla realizacji konstytucyjnego prawa obywateli rozpoznania ich spraw sądowych bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) – zob. postanowienie SN z dnia 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05.”

„Zupełnie niezrozumiała jest próba usprawiedliwiania przewlekłości w niniejszej sprawie obciążeniem Pani sędziego pracą w innych sprawach. Przedmiotem badania Sądu Apelacyjnego nie są inne sprawy i nie jest rzeczą Sądu wypowiedzania się co do wyników ilościowych czy jakościowych Pani sędziego. Okoliczności te są indyferentne z perspektywy wskazanych we wstępie rozważań aspektów stwierdzania przewlekłości postępowania w konkretnej sprawie. Mogą one stanowić przedmiot ustaleń w ramach badania przyczyn przewlekłości czy to w trybie nadzoru administracyjnego, ewentualnego postępowania dyscyplinarnego, tudzież czynności wizytatora.”

„(...) przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy pełni rolę sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2016 r., III SPP 45/16, LEX nr 2023163). Powinno też stanowić względem Skarżącego rekompensatę tego, co w orzecznictwie Trybunału określane jest jako „szkoda niepieniężna”, „szkoda niemajątkowa”, „krzywda moralna” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2013 r., III SPP 103/13, LEX nr 1555663).”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 marca 2019 roku, sygn. akt I S 9/19

Legalis 2027058

„Sąd Apelacyjny w obecnym składzie przychylił się jednak do przeciwnego poglądu wyrażonego w późniejszym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r. III SPZP 2/17, sprowadzającym się do stwierdzenia, że przy uwzględnieniu zasady prokonwencyjnej wykładni skarga na przewlekłość postępowania przysługuje w sprawie o nakazie klauzuli wykonalności (OSNP 2018/4/56). W orzeczeniu tym zwrócono uwagę, że od 6 stycznia 2017 r. obowiązuje nowe brzmienie przepisów ustawy będącej podstawą skargi polegające m.in. na dodaniu przepisu art. 1 ust. 3, nakazującego stosowanie przepisów tej ustawy zgodnie ze standardami wynikającymi z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz 284 ze zm.). Analizując przepisy tej konwencji Sąd Najwyższy uznał, że nie zawsze zakończenie fazy głównej postępowania może być utożsamiane z ostatecznym zaspokojeniem roszczeń cywilnych uprawnionego będących przedmiotem sprawy, co przemawia za dopuszczalnością skargi na przewlekłość sprawy także w przypadku zwłoki w kolejnych fazach postępowania m.in. w postępowaniu klauzulowym.”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 lutego 2019 roku, sygn. akt III S 2/19

LEX nr 2781388

„Sąd Apelacyjny pragnie zaznaczyć, że nie można orzec o przewlekłości postępowania, jeżeli opóźnienie w wydaniu rozstrzygnięcia jest spowodowane zachowaniem strony, a nie bezczynnością Sądu. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy sprawnie prowadził zarówno postępowanie pierwszo, jak i międzyinstancyjne. Wyrok Sądu został wydany przed upływem 3 miesięcy od złożenia odwołania do decyzji ZUS, a zarządzenia i postanowienia Sądu po ogłoszeniu wyroku były wydawane w ciągu kilku dni od podjęcia działań przez Skarżącego albo w ciągu kilku dni po upływie terminu, do którego Skarżący był zobowiązany do podjęcia działania.”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 lutego 2019 roku, sygn. akt II S 28/19

Legalis 2233155

„Skarga na przewlekłość postępowania nie może być wniesiona po zakończeniu postępowania, w którym przewlekłość miała wystąpić.”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 stycznia 2019 roku., sygn akt II S 2/19

Legalis 1871319

„Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 75) skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie. Dlatego wniesienie skargi powinno nastąpić, po zaistnieniu stanu, który według Skarżącego uzasadnia stwierdzenie, że doszło do naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, nie później jednak niż do chwili prawomocnego zakończenia postępowania.”

Postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 16 października 2018 roku, sygn. akt III S 226/18

LEX nr 2581135

„Czynności Sądu Rejonowego w tej części powinny być bardziej skoncentrowane i szybciej skutkować zarówno nałożeniem grzywien na nieterminowo wykonującego swoje obowiązki biegłego, jak i zawiadomieniem Prezesa Sądu Okręgowego o problemach z terminowością wykonania przez niego opinii. To są bowiem podstawowe narzędzia mające działać na nieterminowo wykonujących swe czynności biegłych. Strony zaś nie można obciążać tym, że sąd nie potrafi wyegzekwować od biegłego terminowego sporządzenia opinii, a nałożenie pierwszej grzywny zajmuje mu prawie cztery miesiące (dwukrotnie dłużej niż czas wyznaczony biegłemu na sporządzenie opinii).”

„Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla Skarżącego za

doznaną krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2015r., sygn. akt III SPP 10/15, LEX nr 1740741)."

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 września 2018 roku, sygn. akt II S 32/18

Legalis 1883430

„O tym, że postępowanie w danej sprawie zostało zakończone można mówić dopiero wtedy, gdy kwestia oskarżenia została definitywnie rozstrzygnięta. Czas rozpatrzenia sprawy należy zatem liczyć od wszczęcia postępowania przeciwko danej osobie do jego prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego w ilu instancjach odbywało się. Nie można zatem podzielić tych poglądów, które pojęcie sprawy ograniczają do danego etapu procesu karnego (postępowanie przygotowawcze, główne, odwoławcze)."

Postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 sierpnia 2018 roku, sygn. akt II S 38/18

LEX nr 2556686

„(...) nie jest dopuszczalna skarga na przewlekłość postępowania w przedmiocie ustanowienia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu, które jest postępowaniem incydentalnym w stosunku do postępowania co do istoty, w tej sprawie postępowania odwoławczego."

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 czerwca 2018 roku, sygn. akt II S 12/18

Legalis 1894948

„Brak koncentracji terminów rozprawy i zastrzeżenia co do jej organizacji, póki nie są rażące, a wynikają z trudności faktycznych i prawnych rozpoznawanej sprawy, nie uzasadniają jeszcze twierdzenia o przewlekłości postępowania. Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie słusznie wskazuje się, że przyczyną stwierdzenia przewlekłości postępowania nie może być każda zwłoka, ale tylko zwłoka nieuzasadniona, zaś ocenie podlega całość postępowania, a nie terminowość poszczególnych czynności."

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 lutego 2018 roku, sygn. akt II S 5/17

LEX nr 2612008

„Przewlekłość postępowania występuje, gdy zwłoka jest nadmierna i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy. Strony mogą oczekiwać, że potrzebne do wykonania czynności zabiorą odpowiednią ilość czasu, to jest będą wykonane bez zwłoki, której nie dałoby się uzasadnić, ukazującej bezczynność lub niecelowość działań sądu.”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 lipca 2017 roku, sygn. akt II AS 10/17

OSAŁ 2017/3/65

„Na stwierdzoną przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wpłynęły błędy w techniczno – organizacyjnym planowaniu i prowadzeniu rozpraw. Nie sposób pominąć i tego, iż na długotrwałość przedmiotowego postępowania w sensie całościowym nałożyły się rozstrzygnięcia Sądu II instancji w ich merytorycznym aspekcie, w rozumieniu braku konsekwencji w zakresie interpretacji zachowań oskarżonych w aspekcie oceny prawno – karnej. Wskazać nadto należy, iż brak jest uzasadnienia dla opóźnienia w zwrocie akt z Sądu Okręgowego do Sądu Rejonowego w okresie od 28 września 2008 roku do 24 lutego 2009 roku.”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 lipca 2017 roku, sygn. akt II S 6/17

LEX nr 2519042

„Nie podzielono żądania wnioskodawców, by przyznać im maksymalną kwotę pieniężną, przewidzianą w razie stwierdzenia przewlekłości postępowania. Taka kwota winna być przyznawana tylko w wypadku najbardziej rażących zaniedbań, skutkujących szczególnie długą i zawinioną przewlekłością, jak wskazuje określenie w ustawie sumy należnej za każdy rok trwania postępowania. Dlatego Sąd Apelacyjny przyznał Skarżącym po 4.000 zł, jako sumę adekwatną do zawinienia Prokuratury w powstałej przewlekłości, okresu jej trwania oraz głębokości naruszenia interesów pokrzywdzonych.”

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2017 roku, sygn. akt III SPP 11/17

LEX nr 2298289

„Przewlekłość postępowania zachodzi przy tym zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2014 r., III SPP 28/14, LEX nr 1620557).”

„Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy, uwzględniając skargę, sąd na żądanie Skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, sumę pieniężną w wysokości od 2.000 złotych do 20.000 złotych. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie powołanego przepisu stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla Skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Następuje ono w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla Skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342). Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, niepublikowane).”

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2016 roku, sygn. akt II S 57/16

LEX nr 2242203

„Blisko 4 miesięczny okres oczekiwania na wydanie nieprawomocnego postanowienia o stwierdzeniu niewłaściwości rzeczowej do rozpoznania wniosku skazanego o wydanie wyroku łącznego musi prowadzić do stwierdzenia, że nastąpiła w nim przewlekłość w rozumieniu art. 12 ust. 2 ww. ustawy i to nawet jeśli uwzględnić, że w okresie tym sędzia prowadząca postępowanie korzystała z urlopu wypoczynkowego. Pamiętać jednocześnie należy, że zgodnie z art. 35 § 1 k.p.k. sąd ma obowiązek badania swojej właściwości z urzędu. Jest przy tym oczywiste, że ewentualnie negatywną decyzję, w tym przedmiocie, powinien podjąć niezwłocznie.”

VII

**Wybór najnowszego
orzecznictwa ETPC
w sprawach polskich**

Wyrok ETPC z dnia 16 maja 2019 roku w sprawie *Ziaja przeciwko Polsce*, skarga nr 45751/10

Pani Janina Ziaja złożyła dnia 1 lutego 1999 roku do sądu I instancji wniosek o ustanowienie służebności drogi koniecznej. Sprawa ta była trzykrotnie rozpoznawana przez dwie instancje i zakończyła się prawomocnie dopiero 22 lutego 2012 roku, czyli po ponad 13 latach. W trakcie rozpraw powoływani byli biegli, dokonywano oględzin, a także zgłaszano udział kolejnych uczestników postępowania. Skarżąca dwukrotnie składała skargi na przewlekłość postępowania w trybie ustawy o skardze na przewlekłość. W 2004 roku sąd krajowy odrzucił skargę na przewlekłość postępowania ze względów formalnych, ponieważ Skarżąca nie wskazała okoliczności uzasadniających żądanie. Drugą skargę p. Ziaja złożyła w 2006 roku. Sąd tym razem oddalił jej skargę, gdyż uznał, że postępowanie było prowadzone w sposób prawidłowy i z dochowaniem terminów. Sąd dokonując oceny sprawy przed wejściem w życie ustawy o skardze na przewlekłość postępowania miał powołać się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i uznać, że ustawa o skardze na przewlekłość postępowania ma zastosowanie do zwłoki spowodowanej beczynnością sądu występującej przed tą datą, czyli dniem 17 września 2004 roku, ale jedynie jeżeli zwłoka trwa nadal, co nie miało miejsca w omawianej sprawie.

Swoją skargę do ETPC p. Ziaja wniosła dnia 2 sierpnia 2010 roku. Zarzuciła naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ jej zdaniem czas trwania postępowania nie spełniał wymogu „rozsądnego terminu”. Skarżąca wskazywała, że postępowanie nie miało złożonego charakteru, a konieczność uzyskania opinii biegłego była wiadoma od początku i czynności te powinny zostać zrealizowane w sposób terminowy przez sąd. Podniosła również, że występowały liczne okresy beczynności, które trzeba przypisać sądom. Jako przykład podała pierwszą rozprawę po uchyleniu orzeczenia z dnia 26 stycznia 2006 roku, którą wyznaczono na dzień 26 lipca 2006 roku. Inne okresy beczynności w jej sprawie sięgały nawet piętnastu miesięcy, a rozprawy wielokrotnie odraczano bez ważnej przyczyny.

ETPC w wyroku wskazał, że:

„[t]rybunał podziela zdanie Skarżącej, iż w postępowaniu, w którym wnioskowała ona o ustanowienie służebności, nie występowały skomplikowane okoliczności faktyczne ani prawne pomimo konieczności uzyskania opinii biegłych z różnych dziedzin. Wprawdzie uzyskanie dowodu z opinii biegłego wymaga czasu,

lecz należy przy tym zauważyć, że w kilku przypadkach na sporządzenie opinii biegli potrzebowali niemal rok czasu.”⁷⁷

„[t]rybunał uważa, że przeprowadzenie dowodów z opinii biegłych sądowych w niniejszej sprawie pozbawione było przymiotu wymaganej sprawności. Sąd przysyłał akta sprawy do każdego z biegłych po kolei, co oznacza, że musieli oni opóźnić sporządzenie opinii do czasu zakończenia prac przez ich poprzednika. Nie podejmowano żadnych prób zdyscyplinowania biegłych ani zagwarantowania, że dochowają oni określonych terminów. Ponadto nie jest jasne, czy po każdym przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd rejonowy konieczne było ponowne przeprowadzenie wszystkich dowodów z opinii biegłych.”⁷⁸

„[c]hociaż Trybunał nie jest organem właściwym do tego, aby analizować jakość orzecznictwa sądów krajowych, do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd niższej instancji dochodzi na ogół w wyniku błędów popełnionych przez sądy niższej instancji. Sytuacja, w której w ramach jednej sprawy dochodzi do powtórnego wydania tego rodzaju postanowienia, wskazuje na niedoskonałość systemu sądowego. Co więcej, uchybienie to leży po stronie organów, a nie Skarżących (...).”⁷⁹

„(...) zauważa, że sądy krajowe odrzuciły skargę w dniu 21 grudnia 2004 roku z przyczyn formalnych (...). Trybunał orzekł już, że uznanie skargi za niedopuszczalną na tej podstawie, iż Skarżący „nie przytoczył okoliczności uzasadniających żądanie” jest podejściem zbyt formalistycznym, które może uniemożliwić rozpoznanie przedmiotu roszczeń Skarżącego (...).”⁸⁰

Mając na uwadze powyższe okoliczności ETPC uznał, że w sprawie p. Ziia doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC ze względu na to, że czas trwania postępowania był zbyt długi, a także, że nie spełniał on wymogu „rozsądnego terminu” w odniesieniu do okresów podlegających kontroli sądów krajowych. Trybunał przyznał Skarżącej kwotę 10 000 euro tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niemajątkową.

---

77 Wyrok ETPC z dnia 16 maja 2019 roku w sprawie *Ziaja przeciwko Polsce*, skarga nr 45751/10, pkt 42.

78 *Ibidem*, pkt 43.

79 *Ibidem*, pkt 46.

80 *Ibidem*, pkt 50.

Wyrok ETPC z dnia 6 czerwca 2019 roku w sprawie *Tyrka przeciwko Polsce*, skarga nr 37734/14

Pani Mariola Tyrka otrzymała w dniu 29 stycznia 2010 roku z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych decyzję odmawiającą przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Od powyższej decyzji Skarżąca wniosła odwołanie do sądu okręgowego. Prawomocny wyrok po przeprowadzeniu postępowania przez obie instancje zapadł dnia 27 lutego 2018 roku, czyli po ponad 8 latach trwania postępowania. Od powyższego wyroku Skarżąca wniosła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego i do dnia rozpatrywania skargi przez ETPC sprawa ta nie została rozpoznana. Jednocześnie p. Tyrka kilkakrotnie składała skargi na przewlekłość postępowania. Skargi złożone w 2013, 2014 i 2015 roku były oddalane, ponieważ, jak uznał sąd, w świetle przepisów Konwencji, biorąc pod uwagę stopień zawiłości sprawy, długość postępowania w jej sprawie nie była nadmierna. W drugim z wymienionych postanowień sąd zgodził się, że postępowanie w sprawie koncentrowało się na rozpatrywaniu wniosków Skarżącej o przyznanie pomocy prawnej oraz wniosków kwestionujących opinie biegłych oraz bezstronność sędziów. Skarżąca i jej pełnomocnik bardzo aktywnie składali rozmaite nieuzasadnione wnioski i środki zaskarżenia, usiłując nawet odwoływać się po otrzymaniu pouczenia, że prawo nie przewiduje dalszych środków zaskarżenia. Ogromna liczba takich wniosków sprawiła, że merytoryczne rozpoznawanie przedmiotu sprawy okazało się praktycznie niemożliwe. Sądy odrzucały także inne skargi Skarżącej na przewlekłość postępowania, ponieważ były składane przed upływem dwunastu miesięcy od wydania poprzedniego orzeczenia na podstawie ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. W lutym 2018 roku sąd apelacyjny odrzucił skargę na przewlekłość postępowania przed sądem apelacyjnym wskazując, że skarga nie została wniesiona przez adwokata lub radcę prawnego.

Swoją skargę do ETPC p. Tyrka wniosła dnia 13 maja 2015 roku wskazując na naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ jej zdaniem czas trwania postępowania nie spełniał wymogu „rozsądnego terminu” oraz na naruszenie art. 13 EKPC, gdyż miała nie dysponować skutecznym środkiem odwoławczym w zakresie zbadania przewlekłości postępowania. Odnosząc się do art. 6 ust. 1 Konwencji Skarżąca miała podnieść, że odebrano jej rentę z tytułu niezdolności do pracy, mimo że stan jej zdrowia nie uległ poprawie. Postępowanie sądowe miało na celu przywrócenie jej renty i nie było ono zawiłe, a także że od dawna było wiadome, że będzie należało powołać biegłego. Ponadto wskazała, że od 2013 roku nie zarządzono sporządzenia żadnej nowej opinii biegłego oceniającej aktualny stan jej zdrowia. Również, jej zdaniem, było wiele okresów bezczynności, za które odpowiedzialność ponoszą sądy krajowe.

ETPC w wyroku wskazał, że:

„[t]rybunał uznaje argument Rządu, że Skarżąca przyczyniła się do wydłużenia łącznego czasu trwania postępowania. Nie ulega wątpliwości, że złożyła ona ogromną liczbę wniosków procesowych, które dotyczyły w szczególności przyznania pomocy prawnej oraz wyłączenia biegłych i sędziów. Takie wnioski składała ponownie, mimo uprzedniego ich odrzucenia, a w wielu przypadkach wносиła środki odwoławcze, które nie przysługiwały na podstawie obowiązujących przepisów. Niektóre z wniosków wskazywały na dezorientację Skarżącej i ujawniały brak zaufania do biegłych oraz sędziów. W związku z tym Trybunał powtarza, że choć Skarżąca uprawniona jest do korzystania z przysługujących jej uprawnień proceduralnych, to musi ona ponosić konsekwencje, jeżeli prowadzi to do opóźnień (...).”⁸¹

„[t]rybunał zauważa jednak, że przedmiotowe postępowanie miało dla Skarżącej istotne znaczenie, ponieważ dotyczyło jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Skarżąca podnosiła, że jest niezdolna do pracy, cierpi na wiele dolegliwości fizycznych oraz została bez jakiegokolwiek wsparcia finansowego ze strony państwa. W postępowaniu Skarżąca nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i najwyraźniej była przekonana, że podjęte przez nią czynności procesowe zapewnią jej pomyślne rozstrzygnięcie sprawy (...).”⁸²

„(...) jakkolwiek czynności procesowe Skarżącej niewątpliwie wpływały na łączny czas trwania postępowania, to Trybunał jest zdania, że Skarżąca nie może ponosić pełnej odpowiedzialności za opóźnienia (...). Aktywność procesowa Skarżącej nie powinna zwalniać sądów krajowych z merytorycznego rozpoznawania przedmiotu sporu i nie może usprawiedliwiać faktu, że rozpoznanie odwołania Skarżącej o rentę z tytułu niezdolności do pracy zajęło sądom krajowym aż dziewięć lat.”⁸³

„(...) to państwa odpowiadają za opóźnienia powstałe wskutek postępowania ich organów sądowych lub innych władz. Odpowiadają one również za opóźnienia w przedstawianiu ekspertyz i opinii biegłych powoływanych przez sąd. Państwo może zostać uznane za odpowiedzialne nie tylko za zwłokę w rozpoznawaniu konkretnej sprawy, lecz także za niezwiększenie środków w odpowiedzi na zaległości w rozpoznawaniu spraw lub braki strukturalne w systemie sądownictwa, które skutkują opóźnieniami. Rozwiązanie problemu nieuzasadnionej

---

81 Wyrok ETPC z dnia 6 czerwca 2019 roku w sprawie *Tyrka przeciwko Polsce*, skarga nr 37734/14, pkt 38.

82 *Ibidem*, pkt 39.

83 *Ibidem*, pkt 41.

*zwłoki w postępowaniu sądowym może zatem wymagać od państwa podjęcia szeregu środków legislacyjnych, organizacyjnych w obszarze budżetu lub innych (...).*⁸⁴

Mając powyższe na uwadze ETPC stwierdził, że doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC ze względu na długość postępowania. Trybunał podkreślił, że pomimo składania wielu wniosków przez Skarżącą, a także uchylania się od badań psychiatrycznych, sąd I instancji rozpoznając sprawę przez 5 lat kierował głównie nowe wnioski o powołanie biegłych, a sądowi II instancji rozpoznanie sprawy zajęło 3 lata. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 13 EKPC, Trybunał uznał, że skarga jest nieuzasadniona, ponieważ Skarżąca mogła kilkakrotnie skorzystać z możliwości złożenia skargi na przewlekłość postępowania. Jednocześnie Trybunał przyznał Skarżącej kwotę 2.500 euro tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niemajątkową.

Wyrok ETPC z dnia 16 stycznia 2020 roku w sprawie *Janulis przeciwko Polsce*, skarga nr 31792/15

Panu Kamilowi Janulisowi został przedstawiony zarzut popełnienia przestępstwa oszustwa dnia 13 listopada 2012 roku. Pomiędzy dniem 21 grudnia 2012 roku a dniem 11 marca 2013 roku postępowanie zostało zawieszono, ponieważ policja poszukiwała drugiego podejrzanego. W sprawie Skarżącego w czerwcu 2013 roku został powołany również biegły. Jednocześnie postępowanie ponownie zostało zawieszono, ponieważ policja ponownie rozpoczęła poszukiwania drugiego podejrzanego. W 2014 roku prokuratura uzyskała informacje, że przebywa on obecnie w Wielkiej Brytanii. Z tego też powodu w styczniu 2015 roku prokurator zdecydował się złożyć wniosek o wydanie europejskiego nakazu aresztowania. Mając to na uwadze prokuratura zdecydowała o wyłączeniu sprawy Skarżącego do odrębnego postępowania i skierowała dnia 21 czerwca 2017 roku akt oskarżenia do sądu. Dnia 8 sierpnia 2017 roku p. Janulis został skazany na karę 8 lat pozbawienia wolności. Od powyższego wyroku nie złożył apelacji. W trakcie trwania postępowania Skarżący złożył 5 skarg na przewlekłość postępowania. Skargi z 2013 i 2014 roku zostały oddalone jako bezzasadne, a kolejne dwie odrzucone jako złożone przed upływem 12 miesięcy od wcześniejszego rozpoznania skargi. Dopiero w lutym 2017 roku sąd częściowo uwzględnił skargę Skarżącego uznając, że długość postępowania była nadmierna i przyznając p. Janulisowi kwotę 3.000 zł. Sąd miał wskazać, że czynności procesowe prokuratora w ostatnich latach ograniczały się jedynie do powtarzania wniosków dotyczących poszukiwań drugiego podejrzanego,

---

84 *Ibidem*, pkt 42.

a pomiędzy tymi czynnościami występowały długie okresy bezczynności. Sąd uznał, że już w 2014 roku należało skierować sprawę Skarżącego do odrębnego rozpoznania.

Swoją skargę do ETPC p. Janulis wniósł dnia 17 maja 2014 roku wskazując na naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ jego zdaniem czas trwania postępowania nie spełniał wymogu „rozsądnego terminu” oraz na naruszenie art. 13 EKPC, gdyż miał nie dysponować skutecznym środkiem odwoławczym w zakresie zbadania przewlekłości postępowania. W przypadku naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC Skarżący wskazywał, że sprawa nie była skomplikowana, a prokurator nie przykładał się do jej prowadzenia.

ETPC w wyroku wskazał, że faktycznie postępowanie w sprawie Skarżącego nie wiązało się ze złożonymi kwestiami faktycznymi i prawnymi. Potwierdza to wydanie wyroku przez sąd po ok. 6 tygodniach od wpłynięcia aktu oskarżenia. Tak samo, zdaniem Trybunału, p. Janulis nie przyczynił się do przewlekłości postępowania. Jednocześnie ETPC poparł w pełni krytyczną ocenę wyrażoną przez sąd, który w lutym 2017 roku rozpoznał skargę na przewlekłość złożoną przez Skarżącego.

Mając powyższe na uwadze ETPC stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 13 EKPC Trybunał stwierdził, że przyznana kwota 3 000 zł nie może zostać uznana za wystarczającą w świetle orzecznictwa ETPC i z tego też powodu niezapewnienie odpowiedniego i wystarczającego zadośćuczynienia za przewlekłość postępowania stanowi naruszenie art. 13 EKPC. Jednocześnie Trybunał przyznał Skarżącemu kwotę 1.800 euro tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niemajątkową.

Wyrok ETPC z dnia 26 marca 2020 roku w sprawie Zborowski przeciwko Polsce, skarga nr 72950/13

Pan Mirosław Zborowski został dnia 17 stycznia 2001 roku zatrzymany przez Policję, a następnie tymczasowo aresztowany. Zostały mu przedstawione zarzuty dotyczące przestępstwa oszustwa popełnionego w trakcie postępowania spadkowego, sfałszowania testamentu, a także krzywoprzysięstwa. Był tymczasowo aresztowany przez 4 lata. Dnia 5 listopada 2001 roku do sądu okręgowego został skierowany akt oskarżenia. W trakcie postępowania sąd powołał biegłych psychiatrów, którzy mieli wydać opinię na temat innych oskarżonych. W międzyczasie sprawa została skierowana do sądu rejonowego, który swój wyrok wydał w kwietniu 2004 roku. Skarżący został prawomocnie skazany przez sąd okręgowy dnia 19 grudnia 2012 roku, po jednorazowym uchyleniu wyroku przez sąd I instancji i po dwukrotnym zwróceniu sprawy przez Sąd Najwyższy po kasacji sądowi okręgowemu. Ponadto dnia 12 grudnia 2013 roku Sąd Najwyższy oddalił kasację Skarżącego. Jednocześnie w czerwcu 2013 roku Skarżący złożył skargę

na przewlekłość postępowania wskazując na zbyt długie przekazywanie jego kasacji do Sądu Najwyższego, a także, że postępowanie w jego sprawie toczyło się w sposób przewlekły. Sąd apelacyjny postanowił o pozostawieniu bez rozpoznania części skargi w zakresie, w którym Skarżący kwestionował przewlekłość postępowania. Sąd ten miał wskazać, że zgodnie z art. 5 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania i powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, skarga na przewlekłość postępowania może być wniesiona tylko w trakcie odpowiedniego postępowania przed wydaniem wyroku przez sąd II instancji. Zdaniem sądu postępowanie kasacyjne powinno być rozpatrywane jako odrębne postępowanie. Z tego też powodu sąd uznał o pozostawieniu skargi bez rozpoznania. Odnosząc się do zbyt długiego przekazywania kasacji do Sądu Najwyższego, sąd oddalił skargę. Sąd uznał, że spowodowane to było działaniami Skarżącego, ponieważ składał zbyt dużą liczbę wniosków o obrońcę z urzędu.

Swoją skargę do ETPC p. Zborowski wniósł dnia 4 listopada 2013 roku wskazując na naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ jego zdaniem czas trwania postępowania nie spełniał wymogu „rozsądnego terminu” oraz na naruszenie art. 13 EKPC, gdyż miał nie dysponować skutecznym środkiem odwoławczym w zakresie zbadania przewlekłości postępowania. Wskazując na naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC Skarżący podniósł, że postępowanie w jego sprawie trwało 13 lat, a jego długość wynikała z braku staranności ze strony sądów krajowych, sądy miały popełniać różne błędy proceduralne i prawne, co powodowało uchylene wyroku i trzykrotne przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (raz przez sąd drugiej instancji i dwukrotnie przez Sąd Najwyższy). Zdaniem Skarżącego nie przyczynił się on w żaden sposób do ogólnej długości postępowania; nie był odpowiedzialny za ani jedno odroczenie rozprawy, ani za jakiegokolwiek inne opóźnienie w ciągu tych trzynastu lat.

ETPC w wyroku wskazał, że nie dysponuje żadnymi informacjami, aby stwierdzić, że sprawa była bardziej niż przeciętnie skomplikowana. Ponadto stwierdził, że przekazywanie sprawy do ponownego rozpoznania było spowodowane błędami proceduralnymi i błędy te można przypisać władzom krajowym, a nie Skarżącemu. Jednocześnie Trybunałowi nie wydaje się, aby p. Zborowski w jakikolwiek sposób przyczynił się do nadmiernej długości postępowania. Zdaniem ETPC Skarżący wniósł skargę na przewlekłość postępowania w toku postępowania sądowego, dlatego wskazanie mu, aby wniósł powództwo cywilne po zakończeniu postępowania nadmiernie rozszerzyłoby jego obowiązki wynikające z art. 35 ust. 1 Konwencji.

Mając powyższe na uwadze ETPC stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 13 EKPC Trybunał wskazał, że Skarżący zrezygnował ze stwierdzenia naruszenia tego artykułu. Jednocześnie ETPC przyznał Skarżącemu kwotę 9 000 euro tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niemajątkową.

VIII.

Postulaty i rekomendacje

Postulaty

Jakie reformy warto podjąć?

1. Upowszechnienie pozasądowych metod rozwiązywania sporów.
2. Zmiana organizacji pracy sędziów w kierunku zwiększenia koncentracji czynności procesowych – dłuższe rozprawy częściej, a nie jednogodzinne co kilka miesięcy.
3. Powołanie na nowo Komisji Kodyfikacyjnych Prawa Cywilnego i Prawa Karnego, co powinno skutkować większą stabilnością prawa i racjonalnością ewentualnych jego zmian.
4. Poprzedzenie procesu uchwalania prawa w obszarze wymiaru sprawiedliwości pogłębioną dyskusją z środowiskami naukowymi oraz zawodowymi, a także szerokimi konsultacjami społecznymi.
5. Uchwalenie oczekiwanej od dawna ustawy o biegłych sądowych.
6. Urealnienie mechanizmów oceny sędziów w zakresie terminowości rozpoznawania spraw i podejmowania konkretnych czynności, przy koniecznym zachowaniu zasad niezawisłości sędziego i niezależności sądownictwa.
7. Podwyższenie obecnie obowiązującej minimalnej kwoty sum pieniężnych wypłacanych z tytułu przewlekłości, tj. 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania, co najmniej do wysokości zgodnej ze standardem wytyczonym przez ETPC w wyroku *Apicella przeciwko Włochom*, tj. od 1 000 zł do 1 500 zł.
8. Zmiana brzmienia art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania poprzez zrezygnowanie z górnej granicy sum pieniężnych wypłacanych jako odszkodowania z tytułu przewlekłości postępowania.

Rekomendacje

---

1. Organizacja wymiaru sprawiedliwości

- a) Uzupelnienie wakatów sędziowskich i zaprzestanie przenoszenia sędziów z referatu do referatu.
- b) Zwiększenie liczby asystentów sędziów.
- c) Dofinansowanie sądów, mające na celu zwiększenie udziału nowych technologii oraz narzędzi elektronicznych w prowadzeniu postępowań.

2. Szkolenia

- a)** Lepsze kształcenie i doksztalcanie sędziów w zakresie standardów Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dyscyplinowania stron oraz biegłych, wykorzystywania nowych technologii pozwalających na przyspieszenie postępowania bez uszczerbku dla jego rzetelności.
- b)** Szkolenie adwokatów i radców prawnych w kierunku większego wykorzystania standardów strasburskich w postępowaniach przewlekłościowych przy interpretacji terminu „rozsądnego czasu” oraz adekwatnych kwot.

3. Ewaluacja pracy sądów

- a)** Odejście od fragmentaryzacji statystyk – statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości opisują czas prowadzenia spraw osobno w sądzie I-ej i II-ej instancji, nie wykazują zatem całego czasu postępowania sądowego w danej sprawie z perspektywy „klienta” wymiaru sprawiedliwości.
- b)** Rozszyfrowanie kategorii „Inne” przy określaniu przyczyn wniesienia skargi na przewlekłość postępowania podawanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, ponieważ kategoria ta stanowi prawie 30% przypadków. Jej wyjaśnienie może mieć znaczący wpływ na diagnozę w zakresie określenia problemów polskiego wymiaru sprawiedliwości.

4. Zmiana praktyki orzeczniczej

- a)** Rzeczywiste podwyższenie wysokości kwot przyznawanych w przypadku stwierdzenia przewlekłości postępowania przez sądy.

IX.

Podsumowanie

Uzyskanie rozstrzygnięcia sądowego w rozsądnym terminie jest fundamentem sprawiedliwości oraz przestrzegania praw i wolności człowieka. Orzeczenie, nawet najbardziej sprawiedliwe, ale wydane po latach, nie zadowala najczęściej żadnej ze stron, za to wywołuje nieuniknione refleksje na temat stanu państwa i jego organizacji. Budzi także niechęć do sądów i poczucie krzywdy po stronie „konsumentów” wymiaru sprawiedliwości. Powyższe spostrzeżenia (w sposób oczywisty – banalne) stały u podstaw takiego ukształtowania art. 6 EKPC, który posługuje się właśnie pojęciem „rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie”.

Systemowy problem przewlekłości postępowań w Polsce dawał się odczuć od samego początku obowiązywania Konwencji w naszym kraju. Sytuacja ta – sprzeczna z art. 6 EKPC – prowadziła do uchwalenia (pod presją organów Rady Europy) ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, która miała spowodować co najmniej trzy efekty. Po pierwsze miała odciążyć ETPC od rozpatrywania licznych i powtarzalnych spraw, stwarzając krajowy środek odwoławczy w rozumieniu art. 13 EKPC, po drugie stworzyć krajowy mechanizm orzekania o zadośćuczynieniu za przewlekłość postępowania, po trzecie spowodować przyspieszenie postępowań. Można mieć wątpliwość, czy któryś z tych efektów został w wyniku wprowadzenia do porządku prawnego tej ustawy zrealizowany. Świadczą o tym ponowne skargi do ETPC na przewlekłość postępowań, wyroki trybunału w Strasburgu (*Krawczak przeciwko Polsce*, *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*) wskazujące na tylko częściową skuteczność ustawy o przewlekłości, a także, udokumentowana w niniejszym opracowaniu, niewiara adwokatów i radców prawnych w użyteczność tego narzędzia w przyspieszaniu postępowań. Nie za wiele pomogły kolejne nowelizacje ustawy o przewlekłości, mające dopasować ją do standardów orzeczniczych ETPC. Literalnie ustawa jest coraz lepsza, ale efekty jej stosowania nie są imponujące. Wskazują na to przedstawione w niniejszym raporcie dane statystyczne. Odnotować należy, że już po ostatniej zmianie ustawy (styczeń 2017 roku) – mającej na celu wykonanie wyroku *Rutkowski i inni przeciwko Polsce* – średni czas trwania postępowania przed sądami okręgowymi i rejonowymi wzrósł w latach 2017 i 2018 względem roku 2016, liczba skarg na przewlekłość także wzrosła, a średnia zasądzona kwota zadośćuczynienia zmalała. Nawet jeśli przyjąć, że wdrożenie ustawy w nowym kształcie wymaga czasu (nie mamy danych statystycznych za rok 2019), to przyznać trzeba, że zamiast postępu widoczny jest regres.

Nie zaprzestając prac nad dalszym ulepszaniem ustawy o przewlekłości, trzeba sobie zadać pytanie, czy nawet najlepsza ustawa może zasadniczo usunąć problem systemowy. Odpowiedź przecząca na tak postawione pytanie skłoniła autorów tego opracowania

do przedstawienia raz jeszcze powyższych rekomendacji i postulatów dotyczących rozwiązań systemowych. Realna poprawa sytuacji wymaga jednak nie tylko postawienia odpowiedniej diagnozy i zaproponowania adekwatnych remediów, ale przede wszystkim woli decydentów politycznych. Polskie władze wielokrotnie zapowiadały, że zmiany w sądownictwie, które wprowadzały, miały na celu przede wszystkim (bądź między innymi) poprawę efektywności rozpoznawania spraw obywateli. Tymczasem pozytywnych efektów przeprowadzanych zmian nie tylko nie widać, ale odnotować trzeba poważny regres w szybkości rozpoznawania spraw, nie mówiąc już o podważeniu w ich wyniku wiarygodności polskiego wymiaru sprawiedliwości. Przewijający się w wielu orzeczeniach polskich sądów motyw uzasadnienia wskazujący na to, że „przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie ustawy o przewlekłości stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla Skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania”, najwyraźniej nie wpływa mobilizująco na rządzących polityków. A przecież można by np. zadbać o pełną obsadę stanowisk sędziowskich (na koniec 2020 roku Ministerstwo Sprawiedliwości odnotowało 773 wakaty) lub stopniowo odchodzić od praktyki delegowania sędziów do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości i instytucjach mu podległych (na koniec grudnia 2020 roku – 168 sędziów)⁸⁵.

Podniesienie efektywności wymiaru sprawiedliwości wymaga więc niewątpliwie prawdziwych reform i to o charakterze systemowym. Jednak pamiętać trzeba, że, jak podkreślił w swojej ostatniej decyzji z 4 czerwca 2020 roku Komitet Ministrów Rady Europy, działania zmierzające do tego celu muszą jednocześnie respektować zasadę niezależności sądownictwa. Wydaje się, że wskazane w niniejszym opracowaniu postulaty i rekomendacje mogą posłużyć do wprowadzenia takich właśnie reform.

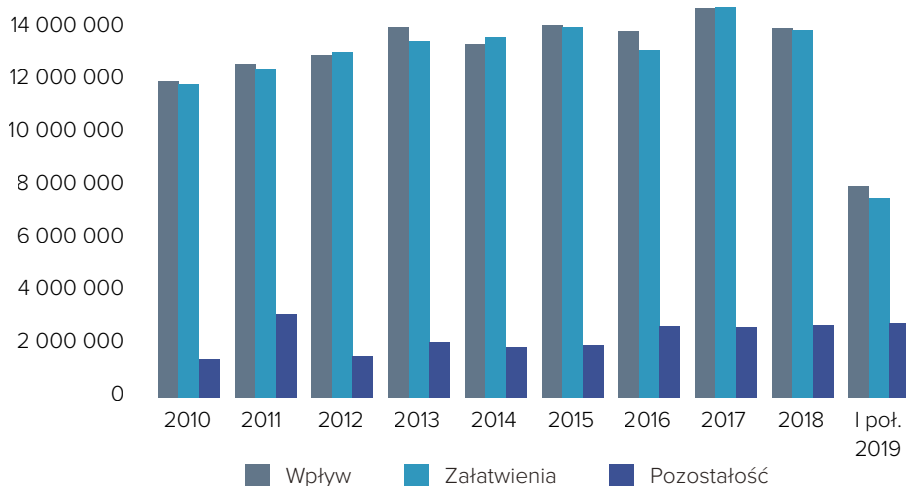
85 Podane dane wynikają z odpowiedzi Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2020 roku, pismo znak: BK-IV-082-23/2020 na wniosek HFPC o udostępnienie informacji publicznej.

Załączniki

A. Ewidencja spraw w sądach – dane szczegółowe

Ewidencja spraw w sądach rejonowych w latach 2010-2018 i I poł. 2019⁸⁶

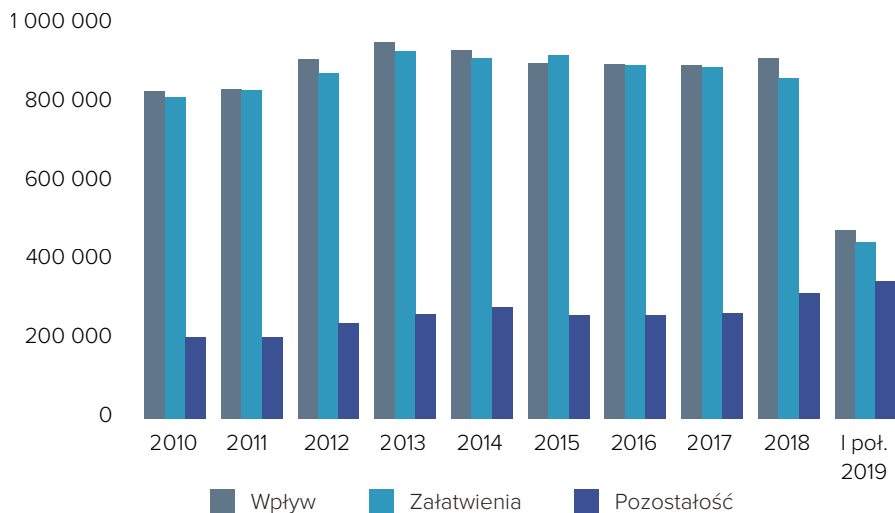
Łączna ewidencja spraw w sądach rejonowych

	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość
2010	12 010 491	11 884 004	1 477 961
2011	12 647 012	12 451 809	3 173 216
2012	13 007 526	13 119 299	1 562 015
2013	14 053 082	13 513 867	2 102 069
2014	13 397 889	13 690 492	1 909 521
2015	14 135 758	14 061 760	1 999 258
2016	13 895 820	13 178 266	2 716 821
2017	14 767 467	14 823 847	2 660 462
2018	14 014 121	13 933 793	2 740 821
I poł. 2019	8 045 495	7 563 827	2 809 788

86 Wykres został opracowany na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html>

Ewidencja spraw w sądach okręgowych w latach 2010-2018 i I poł. 2019⁸⁷

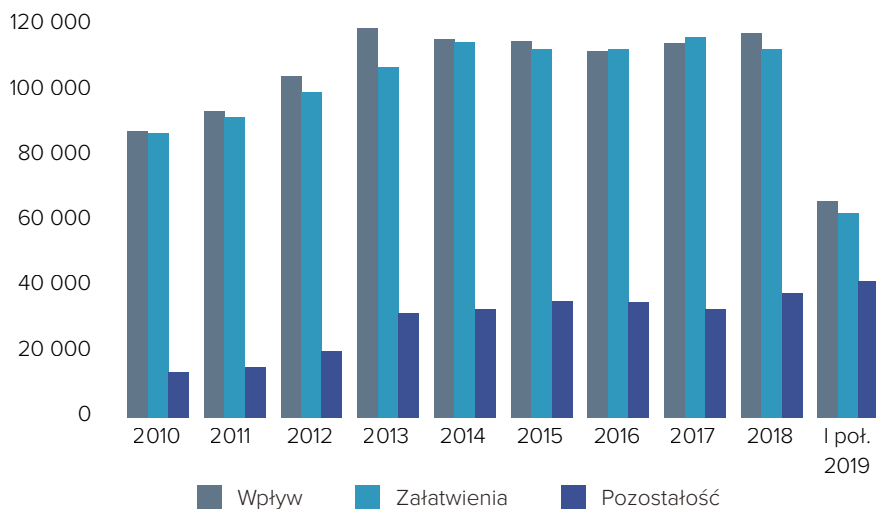

Łączna ewidencja spraw w sądach okręgowych

	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość
2010	831 956	817 168	205 980
2011	836 612	834 939	207 654
2012	913 724	878 109	243 310
2013	955 800	934 249	264 873
2014	935 905	917 388	283 370
2015	902 365	923 667	262 009
2016	900 079	898 563	263 527
2017	899 292	893 512	269 314
2018	916 069	866 608	318 774
I poł. 2019	480 025	448 560	350 239

(data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The number of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020).

87 Wykres został opracowany na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html>

Ewidencja spraw w sądach apelacyjnych w latach 2010-2018 i I poł. 2019⁸⁸**Łączna ewidencja spraw w sądach apelacyjnych**

	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość
2010	87 714	87 032	13 794
2011	93 797	92 138	15 454
2012	104 772	99 745	20 480
2013	119 202	107 532	32 149
2014	116 042	115 031	33 250
2015	115 335	112 826	35 755
2016	112 428	112 819	35 362
2017	114 593	116 699	33 254
2018	117 828	112 925	38 157
I poł. 2019	66 231	62 524	41 863

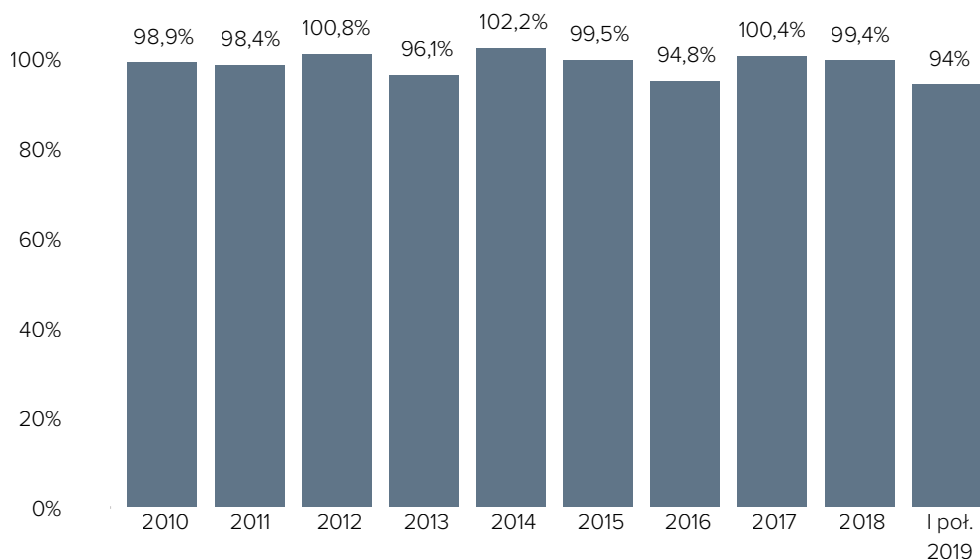
(data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The number of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020).

88 Wykres został opracowany na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html>

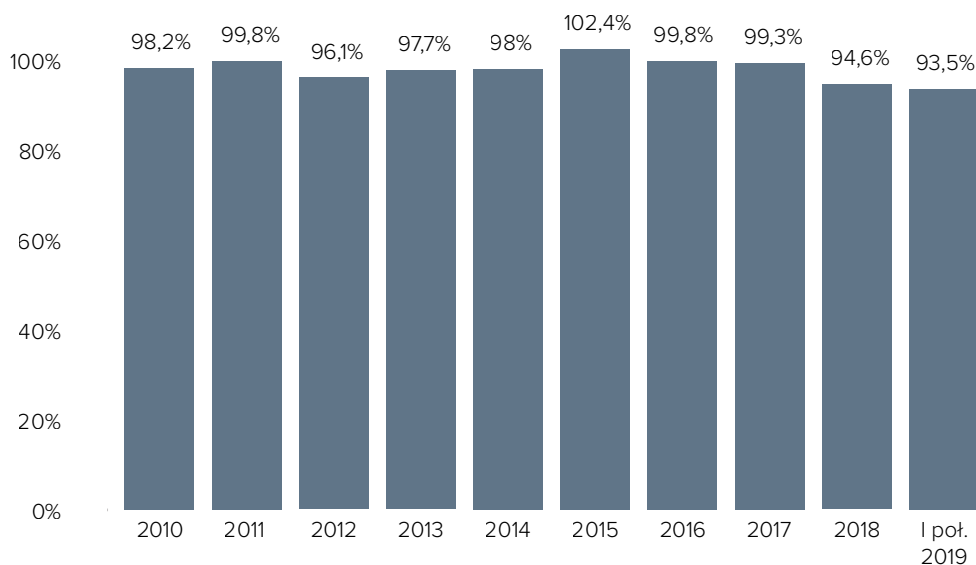

B. Wskaźnik opanowana wpływu – dane szczegółowe

Wskaźnik opanowania wpływu w sądach rejonowych

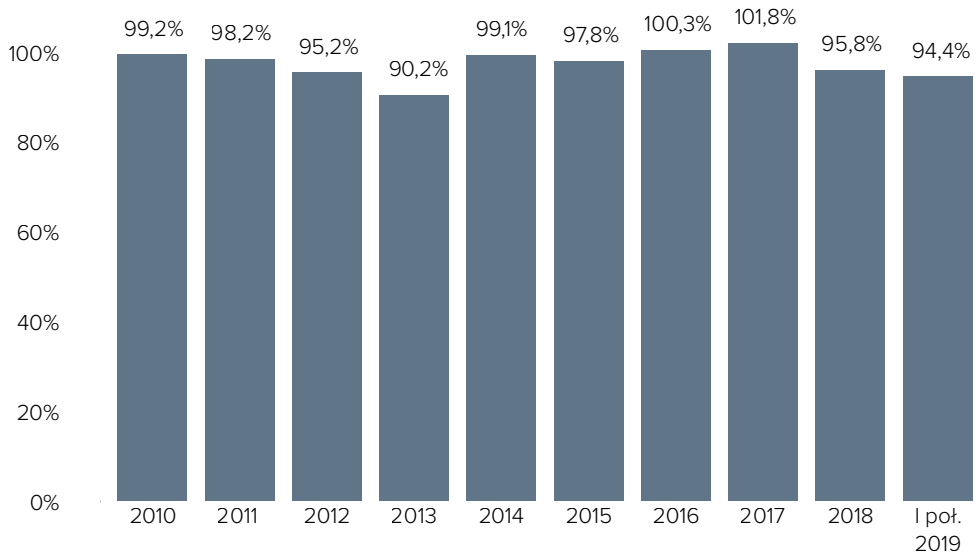

Wskaźnik opanowania wpływu w sądach okręgowych

(data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The number of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020).

Wskaźnik opanowania wpływu w sądach apelacyjnych

C. Rodzaje spraw rozpatrywanych w sądach – dane szczegółowe

Ewidencja spraw w sądach rejonowych z podziałem na ich rodzaje

Rok ⁸⁹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2010	Wszystkie sprawy	12 010 491	11 884 004	1 477 961	98,9%
	Sprawy karne	2 324 613	2 189 393	388 278	94,2%
	Sprawy cywilne	8 592 279	8 611 119	972 495	100,2%
	Sprawy ubezpieczeniowe	24 883	24 759	10 453	99,5%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	95 062	96 368	29 083	101,4%
	Sprawy gospodarcze	973 654	962 365	77 652	98,8%
2011	Wszystkie sprawy	12 647 012	12 451 809	3 173 216	98,4%
	Sprawy karne	2 202 624	2 225 257	365 622	101%
	Sprawy cywilne	9 083 345	8 912 784	1 143 144	98,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	26 359	24 641	12 171	93,5%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	96 771	94 568	31 287	97,7%
	Sprawy gospodarcze	1 237 913	1 194 559	120 992	96,5%

89 Tabela została opracowana na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html> (data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The numer of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020). Do sprawy cywilnych wliczone zostały sprawy rodzinne.

Rok ⁸⁹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2012	Wszystkie sprawy	13 007 526	13 119 299	1 562 015	100,8%
	Sprawy karne	2 229 590	2 260 300	334 913	101,4%
	Sprawy cywilne	9 278 980	9 402 388	1 020 284	101,3%
	Sprawy ubezpieczeniowe	29 183	26 875	14 479	92,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	104 121	96 449	38 958	92,6%
	Sprawy gospodarcze	1 365 652	1 333 287	153 287	97,6%
2013	Wszystkie sprawy	14 053 082	13 513 867	2 102 069	96,1%
	Sprawy karne	2 376 500	2 304 164	407 217	96,9%
	Sprawy cywilne	10 056 719	9 626 767	1 450 291	95,7%
	Sprawy ubezpieczeniowe	35 966	30 785	19 660	85,6%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	103 330	103 018	39 270	99,9%
	Sprawy gospodarcze	1 480 567	1 448 347	185 631	97,8%
2014	Wszystkie sprawy	13 397 889	13 690 492	1 909 521	102,2%
	Sprawy karne	2 377 923	2 387 037	398 105	100,4%
	Sprawy cywilne	9 486 568	9 668 603	1 268 322	101,9%
	Sprawy ubezpieczeniowe	38 166	36 311	21 515	95,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	139 249	123 906	54 613	89,0%
	Sprawy gospodarcze	1 455 983	1 474 635	166 966	101,3%
2015	Wszystkie sprawy	14 135 758	14 061 760	1 999 258	99,5%
	Sprawy karne	2 343 615	2 338 681	402 929	99,8%
	Sprawy cywilne	10 003 224	9 946 823	1 324 742	99,4%
	Sprawy ubezpieczeniowe	42 038	36 752	26 802	87,4%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	89 702	108 130	36 186	120,5%
	Sprawy gospodarcze	1 657 179	1 631 374	208 599	98,4%

Rok ⁸⁹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2016	Wszystkie sprawy	13 895 820	13 178 266	2 716 821	94,8%
	Sprawy karne	2 151 222	2 196 817	357 344	102,1%
	Sprawy cywilne	9 984 467	9 324 592	1 984 618	93,4%
	Sprawy ubezpieczeniowe	34 968	38 838	22 932	111,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	67 473	73 321	30 338	108,7%
	Sprawy gospodarcze	1 657 690	1 544 698	321 589	93,2%
2017	Wszystkie sprawy	14 767 467	14 823 847	2 660 462	100,4%
	Sprawy karne	2 054 462	2 063 998	347 810	100,5%
	Sprawy cywilne	10 730 759	10 822 774	1 892 614	100,8%
	Sprawy ubezpieczeniowe	32 924	35 463	20 393	107,7%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	58 959	61 528	27 769	104,3%
	Sprawy gospodarcze	1 890 363	1 840 084	371 876	97,3%
2018	Wszystkie sprawy	14 014 121	13 933 793	2 740 821	99,4%
	Sprawy karne	1 919 727	1 921 034	346 533	100,1%
	Sprawy cywilne	10 370 387	10 272 867	1 990 140	99,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	32 213	32 409	21 197	100,6%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	115 288	111 778	31 279	96,9%
	Sprawy gospodarcze	1 576 506	1 596 705	351 672	101,3%
I poł. 2019	Wszystkie sprawy	8 045 495	7 563 827	3 222 478	94%
	Sprawy karne	940 881	949 996	337 416	101%
	Sprawy cywilne	6 215 595	5 733 364	2 472 372	92,2%
	Sprawy ubezpieczeniowe	16 810	15 359	22 648	91,4%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	50 738	54 431	27 586	107,3%
	Sprawy gospodarcze	821 471	810 677	362 456	98,7%

Ewidencja spraw w sądach okręgowych z podziałem na ich rodzaje

Rok ⁹⁰	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2010	Wszystkie sprawy	831 956	817 168	205 980	98,2%
	Sprawy karne	363 614	365 587	37 878	100,5%
	Sprawy cywilne	284 691	282 135	94 443	99,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	127 980	115 359	61 308	90,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	14 472	14 696	2 806	101,5%
	Sprawy gospodarcze	41 199	39 391	9 545	95,6%
2011	Wszystkie sprawy	836 612	834 939	207 654	99,8%
	Sprawy karne	364 548	364 491	37 935	99,9%
	Sprawy cywilne	292 053	285 515	100 981	97,8%
	Sprawy ubezpieczeniowe	122 483	128 737	55 055	105,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	13 747	13 935	2 617	101,4%
	Sprawy gospodarcze	43 781	42 261	11 066	96,5%
2012	Wszystkie sprawy	913 724	878 109	243 310	96,1%
	Sprawy karne	385 892	381 782	42 029	98,9%
	Sprawy cywilne	309 813	296 108	114 688	95,6%
	Sprawy ubezpieczeniowe	146 162	136 239	65 036	93,2%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	15 311	14 480	3 445	94,6%
	Sprawy gospodarcze	56 546	49 500	18 112	87,5%

90 Tabela została opracowana na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html> (data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The numer of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020). Do sprawy cywilnych wliczone zostały sprawy rodzinne.

Rok ⁹⁰	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2013	Wszystkie sprawy	955 800	934 249	264 873	97,7%
	Sprawy karne	395 310	395 717	41 622	100,1%
	Sprawy cywilne	323 698	313 994	124 403	97%
	Sprawy ubezpieczeniowe	160 606	149 862	75 781	93,3%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	15 588	15 044	3 989	96,5%
	Sprawy gospodarcze	60 598	59 632	19 078	98,4%
2014	Wszystkie sprawy	935 905	917 388	283 370	98%
	Sprawy karne	380 913	382 723	39 786	100,5%
	Sprawy cywilne	329 009	322 668	130 747	98,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	149 868	138 505	87 146	92,4%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	16 247	16 085	4 151	99%
	Sprawy gospodarcze	59 868	57 407	21 540	95,9%
2015	Wszystkie sprawy	902 365	923 667	262 009	102,4%
	Sprawy karne	371 978	375 441	36 323	100,9%
	Sprawy cywilne	331 320	333 660	128 347	100,7%
	Sprawy ubezpieczeniowe	124 636	141 140	70 642	113,2%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	15 026	15 241	3 936	101,4%
	Sprawy gospodarcze	59 405	58 185	22 761	97,9%
2016	Wszystkie sprawy	900 079	898 563	263 527	99,8%
	Sprawy karne	354 002	352 597	37 728	99,6%
	Sprawy cywilne	349 788	341 591	136 545	97,6%
	Sprawy ubezpieczeniowe	117 083	127 493	60 232	108,9%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	13 635	13 871	3 701	101,7%
	Sprawy gospodarcze	65 571	63 011	25 321	96,1%

Rok ⁹⁰	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2017	Wszystkie sprawy	899 292	893 512	269 314	99,3%
	Sprawy karne	368 815	366 690	39 854	99,4%
	Sprawy cywilne	350 215	339 473	147 291	96,9%
	Sprawy ubezpieczeniowe	100 302	108 309	52 226	108%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	11 997	12 146	3 552	101,2%
	Sprawy gospodarcze	67 963	66 894	26 391	98,4%
2018	Wszystkie sprawy	916 069	866 608	318 774	94,6%
	Sprawy karne	364 406	361 745	42 515	99,3%
	Sprawy cywilne	350 614	331 793	166 112	94,6%
	Sprawy ubezpieczeniowe	118 500	96 082	74 644	81,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	11 586	11 275	3 863	97,3%
	Sprawy gospodarcze	70 963	65 713	31 640	92,6%
I poł. 2019	Wszystkie sprawy	480 570	449 117	351 419	93,4%
	Sprawy karne	189 304	184 330	47 489	97,4%
	Sprawy cywilne	178 598	173 508	171 202	97,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	68 758	49 835	93 567	72,5
	Sprawy z zakresu prawa pracy	5 756	5 662	3 957	98,4%
	Sprawy gospodarcze	37 609	35 225	34 024	93,7%

Ewidencja spraw z podziałem na ich rodzaje – sądy apelacyjne

Rok ⁹¹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2010	Wszystkie sprawy	87 714	87 032	13 794	99,2%
	Sprawy karne	29 894	29 552	2 381	98,8%
	Sprawy cywilne	29 663	29 298	3 559	98,8%
	Sprawy ubezpieczeniowe	20 750	20 889	6 766	100,7%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	1 055	1 036	203	98,2%
	Sprawy gospodarcze	6 352	6 257	3 402	98,5%
2011	Wszystkie sprawy	93 797	92 138	15 454	98,2%
	Sprawy karne	31 456	31 439	2 398	99,9%
	Sprawy cywilne	32 386	32 085	3 861	99,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	21 926	20 581	8 111	93,9%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	1 042	1 083	162	103,9%
	Sprawy gospodarcze	6 987	6 950	922	99,5%
2012	Wszystkie sprawy	104 772	99 745	20 480	95,2%
	Sprawy karne	34 127	34 102	2 423	99,9%
	Sprawy cywilne	36 393	34 972	5 282	96,1%
	Sprawy ubezpieczeniowe	25 477	22 323	11 265	87,6%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	970	936	196	96,5%
	Sprawy gospodarcze	7 805	7 412	1 314	95%

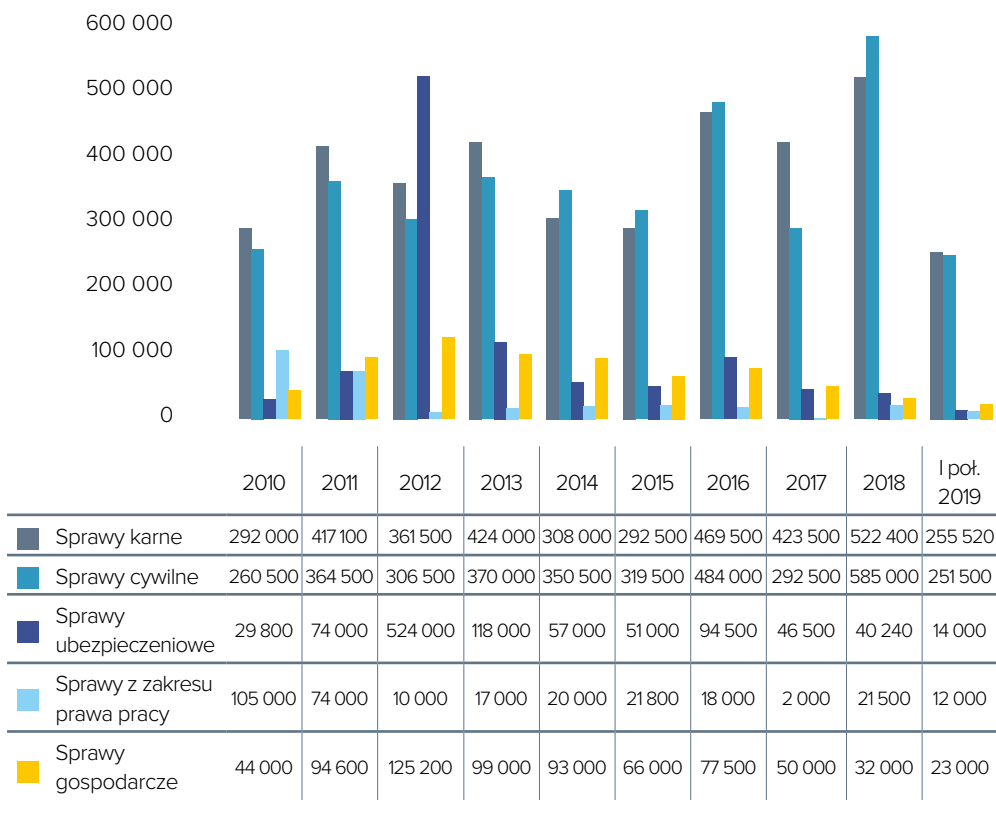
91 Tabela została opracowana na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości: „Rocznika statystycznego sądownictwa powszechnego i wojskowego, 2010-2014” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,11.html> (data dostępu: 30-12-2020), „Ogólnej ewidencji spraw w sądach powszechnych w Polsce (The numer of incoming, resolved and pending cases in common courts in Poland)” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,8.html> (data dostępu: 30-12-2020) oraz „Ewidencji spraw według działów prawa w Polsce w I półroczu 2018 i w I półroczu 2019” dostępnego tutaj: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2019/download,3823,0.html> (data dostępu: 30-12-2020).

Rok ⁹¹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2013	Wszystkie sprawy	119 202	107 532	32 149	90,2%
	Sprawy karne	34 376	34 253	2 546	99,6%
	Sprawy cywilne	39 977	38 075	7 183	95,2%
	Sprawy ubezpieczeniowe	32 272	24 244	19 293	75,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	1 103	1 069	230	96,9%
	Sprawy gospodarcze	11 474	9 891	2 897	86,2%
2014	Wszystkie sprawy	116 042	115 031	33 250	99,1%
	Sprawy karne	34 741	34 473	2 814	99,2%
	Sprawy cywilne	41 183	38 971	9 395	94,6%
	Sprawy ubezpieczeniowe	24 982	29 070	15 205	116,4%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	1 076	1 009	297	93,8%
	Sprawy gospodarcze	14 150	11 508	5 539	81,3%
2015	Wszystkie sprawy	115 335	112 826	35 755	97,8%
	Sprawy karne	33 965	34 100	2 677	100,4%
	Sprawy cywilne	43 681	41 287	11 787	94,5%
	Sprawy ubezpieczeniowe	25 938	24 806	16 337	95,6%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	1 000	997	300	99,7%
	Sprawy gospodarcze	10 751	11 636	4 654	108,2%
2016	Wszystkie sprawy	112 428	112 819	35 362	100,3%
	Sprawy karne	32 063	32 310	2 430	100,8%
	Sprawy cywilne	44 166	42 190	13 763	95,5%
	Sprawy ubezpieczeniowe	23 700	24 948	15 089	105,3%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	994	937	357	94,3%
	Sprawy gospodarcze	11 505	12 434	3 723	108,1%

Rok ⁹¹	Rodzaje spraw	Wpływ	Załatwienia	Pozostałość	Wskaźnik opanowania wpływu
2017	Wszystkie sprawy	114 593	116 699	33 254	101,8%
	Sprawy karne	34 736	34 448	2 718	99,2%
	Sprawy cywilne	46 061	44 371	15 452	96,3%
	Sprawy ubezpieczeniowe	21 362	21 815	14 636	102,1%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	955	948	362	99,3%
	Sprawy gospodarcze	11 479	15 117	84	131,7%
2018	Wszystkie sprawy	117 828	112 925	38 157	95,8%
	Sprawy karne	37 629	36 745	3 602	97,6%
	Sprawy cywilne	43 221	43 871	14 802	101,5%
	Sprawy ubezpieczeniowe	22 800	21 883	15 553	96%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	1 052	1 129	287	107,3%
	Sprawy gospodarcze	13 126	9 297	3 913	70,8%
I poł. 2019	Wszystkie sprawy	66 231	62 524	41 863	94,4%
	Sprawy karne	19 616	19 109	4 108	97,4%
	Sprawy cywilne	23 025	22 677	15 150	98,5%
	Sprawy ubezpieczeniowe	18 183	15 670	18 066	86,2%
	Sprawy z zakresu prawa pracy	579	502	364	86,7%
	Sprawy gospodarcze	4 828	4 566	4 175	94,6%

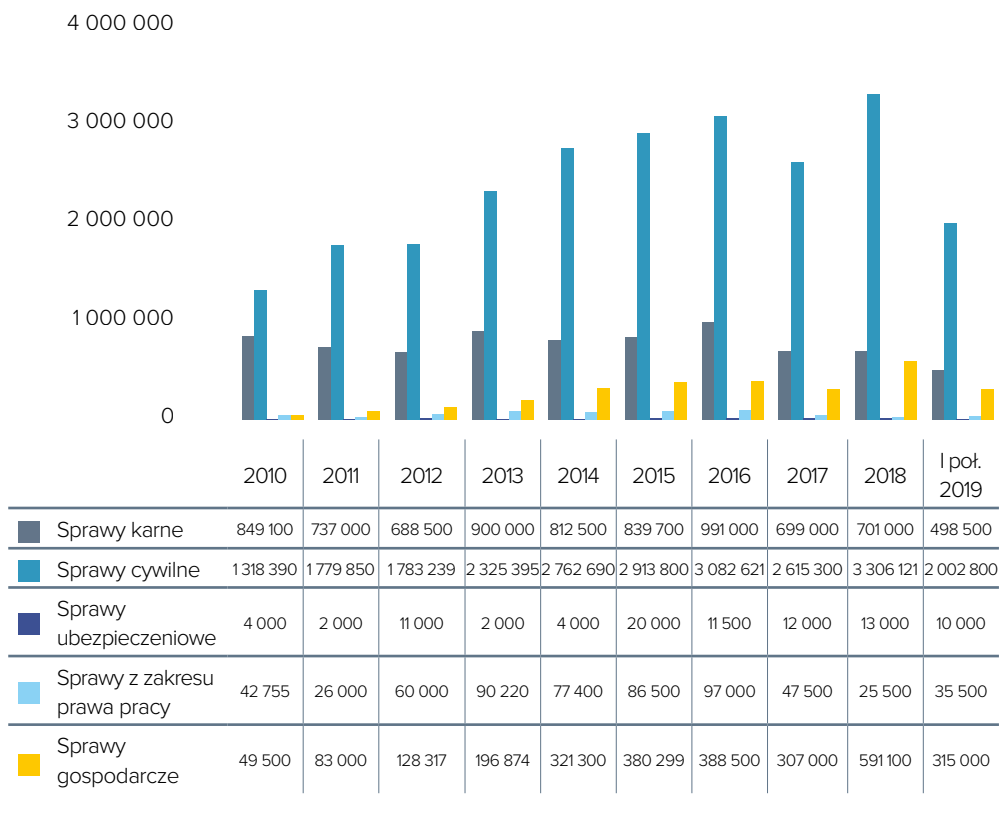
D. Łączna kwota pieniężna zasądzona przez sądy z podziałem na rodzaj spraw

Łączna kwota pieniężna zasądzona przez sądy apelacyjne z podziałem na rodzaj spraw⁹²

92 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach apelacyjnych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-I.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

**Łączna kwota pieniędzy zasądzona przez sądy okręgowe
z podziałem na rodzaj spraw⁹³**

93 Wykres został opracowany na podstawie opracowania „Ewidencja spraw z wykazu S w sądach okręgowych” za lata 2010-2018 i I poł. 2019 udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości HFPC na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. pismem z dnia 11 maja 2020 roku, pismo znak: BK-1.082.104.2020 oraz opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/> (data dostępu: 30-12-2020).

 @hfhrpl

 @hfhrpl

 @hfhrpl

Helsińska Fundacja
Praw Człowieka
ul. Wiejska 16
00-490 Warszawa

hfhr@hfhr.pl
www.hfhr.pl